

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑΣ.

ΑΡΙΘΜΟΣ 4.

ΤΟΜΟΣ Β'.

15 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1892.

ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΚΑ

Πῶς οἱ λαοὶ μεταμορφώθη τὸν πολιτισμὸν
καὶ τὰς τέχνας αὐτῶν*.

(Gustave Le Bon).

Ἡ ἱστορία τοῦ περσικοῦ πολιτισμοῦ ἀρχεται μετὰ τοῦ Κύρου καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ, οἵτινες ἐπέτυχον, πέντε πρὸ Χριστοῦ αἰῶνας, νὰ καταλάβωσι τὴν Βαβυλῶνα καὶ τὴν Αἴγυπτον, ἤτοι τὰ δύο μεγάλα κέντρα πολιτισμοῦ, ἢ δόξα τῶν ὁποίων ἐφατιζε τότε τὸν ἀνατολικὸν κόσμον. Οἱ Ἕλληνες, οἵτινες ὤφειλον νὰ κυριαρχήσωσιν ἐν τῷ μέρει, δὲν ἐλαμβάνοντο εἰσέτι ὑπ' ὄψει. Τὸ περσικὸν κράτος ἀπέβη τὸ κέντρον τοῦ πολιτισμοῦ μέχρις ὅτου τρεῖς πρὸ Χριστοῦ αἰῶνας ἀνετράπη ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὅστις διὰ τῆς αὐτῆς ἐνεργείας μετετόπισε τὸ κέντρον τοῦ παγκοσμίου πολιτισμοῦ. Οἱ Πέρσαι, οὐδὲν κατέχοντες ἴχνος καλλιτεχνίας, καθ' ἣν ἐποχὴν εἶχον καταλάβει τὴν Αἴγυπτον καὶ Βαβυλῶνα, ἠρύσθησαν πρότυπα ἅμα καὶ καλλιτέχναι ἀπ' αὐτῶν. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ κράτος αὐτῶν δὲν διήρκεσε πλέον τῶν δύο αἰῶνων δὲν ἔσχον τὸν ἀπαιτούμενον χρόνον βαθέως νὰ μεταβάλλωσι τὰς τέχνας ταύτας, τῆς μεταμορφώσεως τῶν ὁποίων ἤρξαντο, καθ' ἣν ἀκριδῶς στιγμὴν ἀνετράπησαν. Τὰ ἐρεῖπια τῆς Περσепόλεως, σωζόμενα ἔτι, ἐπαναλαμβάνουσιν ἡμῖν τὴν γένεσιν τῶν μεταμορφώσεων τούτων. Ἐν αὐτοῖς ἀπαντῶμεν ἀναμφιβόλως τὴν συγχώνευσιν ἢ μᾶλλον τὴν ἐπιβολὴν τῶν τεχνῶν τῆς Αἴγυπτου καὶ Ἀσσυρίας, ἀναμειγμένων μετὰ τινῶν στοιχείων ἑλληνικῶν· νέα ὅμως στοιχεῖα καὶ ἰδιὰ ἢ ὑψηλὴ τῆς Περσепόλεως ὁτλήη μετὰ τῶν δικεφάλων κιονοκράνων ἐπιδεικνύεται ἤδη αὐτόθι καὶ ἐπιτρέ-

πουσιν εὐχερῶς νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἂν ὁ τῶν Περσῶν χρόνος μὴ ἦτο τόσον περιορισμένος, ἢ ἀνωτέρα αὐτῆ φυλὴ θὰ ἐδημιούργει ἑαυτῇ καλλιτεχνίαν λίαν ἰδιάζουσαν τοῖς Πέρσαις, εἰ μὴ τοσοῦτον ὑψηλὴν, ὡς ἡ τῶν Ἑλλήνων.

Καὶ ἤδη ἀπόδειξις τούτου παρέχεται ἡμῖν ὅταν ἀνευρίσκωμεν τὰ μνημεῖα τῆς Περσίας κατόπιν δεκάδος αἰῶνων, ἀγνώστου οὐσίας τῆς ἀρχιτεκτονικῆς ἱστορίας τῆς μεσολαβούσης περιόδου.—Τὴν δυναστείαν τῶν Ἀχμενιδῶν, ἀνατραπείσαν ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, διεδέξατο ἡ τῶν Σελευκιδῶν, εἶτα δὲ ἡ τῶν Ἀρσακιδῶν καὶ τέλος ἡ τῶν Σασσανιδῶν, ἀνατραπείσα τὸν Ζ' αἰῶνα ὑπὸ τῶν Ἀράβων· καὶ ὅταν ἐκ νέου ἀνευρίσκωμεν μνημεῖα ἐν Περσίᾳ, ταῦτα φέρουσι τύπον ἀδιαμφισβητήτου πρωτοτυπίας, προκυπούσης ἐκ συνδυασμοῦ τῆς ἀραβικῆς τέχνης μετὰ τῆς ἀρχαίας ἀρχιτεκτονικῆς τῶν Ἀχμενιδῶν: γιγαντιαῖα προπύλαια, καταλαμβάνοντα ὁλόκληρον τὸ ὕψος τῆς προσόψεως, μεμιλωμένοι πλίνθοι, ὠρειδεῖς ἀψίδες κλπ. Αὕτη ἦτο ἡ νέα ἐκείνη τέχνη, ἣν οἱ Μογγόλοι κατόπιν ἀπεδέξαντο, μετεμόρφωσαν αὐτὴν ἐν τῷ μέρει καὶ ἐπὶ τέλος μετήγαγον εἰς Ἰνδικήν.

Ἐν τοῖς προταχθεῖσι παραδείγμασιν ἀπαντῶμεν ποικίλους βαθμοὺς μεταμορφώσεων, εἰς ἃς λάος τις δύναται νὰ ὑποβάλλῃ τὰς τέχνας ἐτέρου, ἀναλόγως τῆς φυλῆς καὶ ἀναλόγως τοῦ χρόνου, ὃν ἠδύνατο ν' ἀφομοιώσῃ πρὸς τὴν μεταμόρφωσιν ταύτην.

Παρὰ κατωτέρᾳ φυλῇ—παρὰ τοῖς Αἰθίοψιν—ἦτις, αἰῶνας μὲν ὅλους εἶχεν εἰς τὴν διάθεσιν αὐτῆς, ἀλλ' ἦτις ἦτο πεπροικισμένη δι' ἐγκεφαλικῆς δυνάμεως ἥμιστα ἐπαρκοῦς, παρετηρήσαμεν ὅτι ἡ τέχνη, ἣν ἀλλαχόθεν ἡ φυλὴ αὕτη ἠρύσθη, ἀπέβη ὑποδεεστέρα τοῦ ἀρχικοῦ αὐτῆς τύπου. Παρ' ἄλλῃ πάλιν φυλῇ προηγμένη ἅμα καὶ αἰῶνας ὅλους ὑπὲρ ἑαυτῆς διατεθειμένη—παρὰ τοῖς Ἑλλήσι—παρετηρήσαμεν πλῆρη μεταμόρφωσιν τῆς ἀρχαίας τέχνης εἰς νέαν, πολλῶ ἀνωτέραν τῶν τεχνῶν, ἃς ἀρχικῶς ἐτέρωθεν ἠρύσθη. Παρ' ἄλλῃ τέλος—τοῖς Πέρσαις—ἦττον προηγμένη

*) Ἴδε ἀριθ. 2, σελ. 23—25.

τῆς τῶν Ἑλλήνων, ὠρισμένον δὲ διατιθεῖσθαι ἑαυτῇ χρόνον, εὐρομεν μεγάλην δεξιότητα ἐφαρμογῆς καὶ ἀρχᾶς μεταμορφώσεως. Θ' ἀπαιτεῖτο νὰ ἐπισκοπηθῶμεν χιλιετῆ ἀρχιτεκτονικὴν ἱστορίαν ἐν Περσῖα ἢ ἀνακαλύψωμεν μεταμόρφωσιν τοιαύτην, ὥστε δυσχερῆς ν' ἀποδαινῆ ἢ συγγένεια τῆς μεταμορφώσεως τῆς τέχνης πρὸς τὴν ἀρχικὴν.

Ἐκτὸς ὅμως τῶν ἀπομακρυσμένων παραδειγμάτων, ὧν ἐμνημονεύσαμεν, ὑπάρχει ἄλλο πολλῶ νεώτερον, οὐτινος διασφῶνεται εἰσέτι τὰ πρότυπα, ἅτινα καταδεικνύουσιν εὐχερῶς τὸ μέγεθος τῶν μεταμορφώσεων, εἰς ἃς φυλὴ τις ἀναγκάζεται νὰ υποδύη τὰς τέχνας, ἃς ἀλλαχόθεν ἀρχικῶς ἀρύεται. Τὸ παράδειγμα τοῦτο εἶναι τόσῳ τυπικώτερον, ὅσῳ πρόκειται περὶ λαῶν, πρεσβευόντων τὸ αὐτὸ θρησκευμα, διάφορον δ' ἐχόντων τὴν ἀρχὴν. Ὅτε κατὰ τὸν Ζ' αἰῶνα μ. Χ. οἱ Ἀραβες κατέλαβον τὸ πλεῖστον τοῦ ἀρχαίου ἑλληνορωμαϊκοῦ κράτους καὶ ἵδρυσαν τὸ γιγαντιαῖον τοῦτο κράτος, ὅπερ ἐπεξετάθη πάραυτα ἀπὸ τῆς νοτίου Ἰσπανίας μέχρι τοῦ κέντρου τῆς Ἀσίας, τῇ χρησιμοποιοῦσιν καὶ ὀλοκλήρου τῆς βορείου Ἀφρικῆς, εὐρέθησαν ἐνώπιον ἀρχιτεκτονικῆς καθαρώς ὠρισμένης: τῆς βυζαντινῆς ἀρχιτεκτονικῆς. Κατ' ἀρχᾶς ἀπεδέξαντο αὐτὴν ἀπλῶς ἐν τε Ἰσπανίᾳ ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ἐν Συρίᾳ πρὸς ἵδρυσιν τῶν τεμενῶν αὐτῶν. Τὸ ἐν Ἱεροσολύμοις τέμενος Ὁμάρ, τὸ τοῦ Ἄμρου ἐν Καίρῳ καὶ ἄλλα εἰσέτι σωζόμενα μνημεῖα, δεικνύουσιν ἡμῖν τὴν ἀποδοχὴν ταύτην. Ἄλλ' αὕτη δὲν διήρκεσεν ἐπὶ μακρόν, παρατηρεῖται δ' ὅτι τὰ μνημεῖα μεταμορφώθησαν ἀπὸ χώρας εἰς χώραν, ἀπὸ αἰῶνος εἰς αἰῶνα. Αἱ μεταμορφώσεις δὲ ἢ μεταβολαὶ αὗται τοσοῦτον σπουδαῖαι εἶναι, ὥστε μεταξὺ μνημείου, εἰς τὰς ἀρχὰς ἀναγομένου τῆς κατακτιήσεως, οἷον τὸ ἐν Καίρῳ τέμενος τοῦ Ἄμρου (742) καὶ τοῦ μνημείου τοῦ Καίτ μπεν (1468) τοῦ τέλους τῆς μεγάλης ἀραβικῆς περιόδου, οὐδὲν ὑπάρχει ἴχνος ὁμοιότητος. Διὰ τῶν ἡμετέρων ἐρμηνειῶν καὶ παραστάσεων κατεδείξαμεν ὅτι ἐν ταῖς διαφόροις εἰς τὸν νόμον τοῦ Ἰσλάμ ὑπηγμένας χώραις τῇ Ἰσπανίᾳ, τῇ Ἀφρικῇ, τῇ Συρίᾳ, τῇ Περσίᾳ, τῇ Ἰνδικῇ, τὰ μνημεῖα παρουσιάζουσι διαφορὰς τόσον σπουδαίας ὥστε ἀδύνατόν ἐστι πράγματι νὰ ταξινομήσωμεν αὐτὰ ὑπὸ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ὀνομασίαν, ὃν τρόπον δυνάμεθα νὰ κατατάξωμεν τὰ γοθτικά π. χ., ἅτινα παρὰ τὴν ποικιλίαν αὐτῶν παρουσιάζουσι φανεράν ἀναλογίαν.

Αἱ ριζικαὶ αὗται διαφοραὶ ἐν τῇ ἀρχιτεκτονικῇ τῶν μουσουλμανικῶν χωρῶν δὲν δύναται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἀνταποκρινόμεναι εἰς διάφορα θρησκευματα, διότι ἢ θρησκεία εἶνε μία καὶ ἢ αὐτή· προσερχονται δὲ ἐκ τῶν διαφορῶν ἐκείνων τῶν φυλῶν, αἵτινες ἐξασκοῦσι τοσοῦτον βαθεῖαν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς ἀναπτύξεως τῶν τεχνῶν ὅσῳν καὶ ἐπὶ τῶν τεχνῶν τῶν διαφόρων κρατῶν.

Ἄν λοιπὸν ἀκριδῆς ἦνε ἢ διαδεβαίωσις αὕτη, τότε ἐν μίᾳ καὶ τῇ αὐτῇ χώρᾳ, ὑπὸ διαφόρων κατοκνημένων φυλῶν, θ' ἀνευρίσκωμεν μνημεῖα λίαν ἀνόμοια πρὸς ἄλληλα παρὰ τὴν ταυτότητα τῶν ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ θρησκευτικῶν δοξασιῶν καὶ τὴν ἐνότητά τῆς πολιτικῆς κυριαρχίας. Τοῦτο ἀκριδῶς παρατηροῦμεν ἐν Ἰνδικῇ καὶ τοῦτο καὶ αὕτη ἢ ἐπιπόλαιος ἐξέτα-

σις τίθησιν ἐκτὸς πάσης ἀμφισβητήσεως. Μεταξὺ ναοῦ τῆς βορείου Ἰνδικῆς καὶ παγοδᾶς τῆς νοτίου, ἀφιερωμένων ἀμφοτέρων εἰς τὴν αὐτὴν θεότητα εἰ μὴ ὑπὸ τῆς αὐτῆς φυλῆς τοῦλάχιστον ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ λαοῦ, τοσοῦτον μικρὰ ἀπαντᾷ ἀναλογία ὅση μεταξὺ ἑλληνικοῦ ναοῦ καὶ γοθτικῆς μνηροπόλεως. Τὸ γεγονός εἶνε σπουδαῖον. Ἡ Ἰνδικὴ κυρίως εἶνε ἡ χώρα ἐν ἣ εὐχερῆστερα ἀποδαινῆ ἢ ἐξεύρεσις παραδειγμάτων, καταλλήλων εἰς ὑποστήριξιν τῶν ἐν τῇ παρούσῃ μελέτῃ ἐκτεθειμένων γενικῶν ἀρχῶν. Ἡ μεγάλη χερσόνησος ἀποτελεῖ τὴν διδακτικώτεραν καὶ φιλοσοφικώτεραν ἱστορικὴν βιβλίον. Ἡ Ἰνδικὴ εἶνε σήμερον ἢ μόνον πράγματι χώρα, ἐν ἣ δι' ἀπλῶν ἐν τῷ διαστήματι μεταθέσεων δύναται τις νὰ μετακινήθῃ, εἰς τρόπον ὅστε ἐν ἄλλῃ νὰ εὐρεθῆ ἐποχῇ καὶ νὰ ἐπανιδρῇ σωζόμενας εἰσέτι τὰς σειρὰς τῶν ἀλληλοδιαδόχων σταθμῶν, οὓς ἠναγκάσθη νὰ διέλθῃ ἢ ἀνθρωπότης, ἵνα φθάσῃ εἰς τὰ ἀνώτερα στρώματα τοῦ πολιτισμοῦ. Πάντες οἱ τύποι τῆς ἀναλίξεως τῆς τέχνης ἀπαντῶσιν αὐτόθι· ἢ λιθινῇ ἐποχῇ κέκτηται αὐτόθι τοὺς ἀντιπροσώπους αὐτῆς, ὡς καὶ ἡ ἐποχὴ τοῦ ηλεκτρισμοῦ καὶ ἡ τοῦ ἀτμοῦ. Οὐδαμοῦ θὰ κατορθωθῆ κάλλιον νὰ παρατηρηθῆ τὸ πρόσωπον, ὅπερ διεδραμάτισαν οἱ μεγάλοι παράγοντες, οἵτινες προήδρυσαν τῆς γενέσεως καὶ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ πολιτισμοῦ.

Ἐν μελέτῃ τοσοῦτον βραχεῖα δὲν θὰ ἠδυνάμεθα πληρέστερον ν' ἀναπτύξωμεν πάντα ταῦτα τὰ ζητήματα, ἐφ' ἣ καὶ περιορισθησόμεθα χάριν συμπεράσματος εἰς τὸν ἐν ταῖς κατωτέρω προτάσεσι συνοψισμὸν τῶν ἀρχῶν, ἃς ἠθελήσαμεν νὰ διατυπώσωμεν:

— Τὰ διάφορα στοιχεῖα, ὧν τὸ σύνολον ἀποτελεῖ τὸν πολιτισμὸν, ἦτοι οἱ θεσμοί, αἱ θρησκευτικαὶ δοξασῖαι καὶ αἱ τέχναι ἀποτελοῦσιν τὴν ἐκφρασὴν τρώπων τινῶν τοῦ σκέπτεσθαι καὶ τοῦ αἰσθάνεσθαι, ἰδιαζόντων ἐκάστη φυλῇ καὶ μοιραίως μεταμορφοῦνται κατὰ τὴν ἀπὸ φυλῆς εἰς φυλὴν μετάδοσιν αὐτῶν.

— Τὰ ἐξ ὧν ὁ πολιτισμὸς ἀποτελεῖται διάφορα στοιχεῖα οὐδέποτε σχεδὸν τυγχάνουσι παρὰ διαφόροις φυλαῖς παραλλήλου ἀναπτύξεως· παρὰ ταῦταις μὲν οἱ θεσμοὶ εἶνε τὸ στοιχεῖον ἐκεῖνο, ὅπερ μείζονος θὰ τύχῃ ἀναπτύξεως, παρὰ ταῖς ἄλλαις ἢ φιλολογία, ἢ βιομηχανία ἢ αἱ τέχναι. Ἐν ἢ πλείονα τῶν στοιχείων τούτων, αἱ τέχναι πρὸ πάντων, δύναται νὰ μείνωσιν ἐν κατωτέρῳ βαθμῷ ἀναπτύξεως ἐν μέσῳ ἀκμαίου πολιτισμοῦ. Τοῦναντίον δυνατὸν ὑπερέχου νὰ τύχωσιν ἀναπτύξεως ἐν πολιτισμῷ, ἦττον προηγμένῳ.

— Ἐκ πάντων τῶν παραγόντων, οἵτινες πρωτοστατοῦσιν ἐν τῇ ἀποδοχῇ καὶ τῇ ἐξελίξει τῶν θεμελιωδῶν στοιχείων τοῦ πολιτισμοῦ, ὁ σπουδαιότερος εἶνε ἡ φυλὴ. Ὁ παράγων οὗτος ὑπερέχει τῆς ἐπιρροῆς τῶν πολιτικῶν θεσμῶν καὶ τῶν κατακτιήσεων, πολλῶν δὲ περισσώτερον τῆς ἐπιρροῆς τῶν θρησκευτικῶν δοξασιῶν, καίπερ μεγάλῃν κεκτημένων ἰσχύϊν.

— Ὅταν λαὸς φυλῆς ἄγαν κατωτέρου εὐρηται ἐν συνεπαφῇ μετὰ φυλῆς πολλῶν κατωτέρων— ὡς οἱ λευκοὶ καὶ οἱ μαῦροι π. χ.— ὁ δεύτερος δὲν δύναται οὐδὲν ἀπολύτως ν' ἀρυσθῆ τὸ ὄφελος δι' ἑαυτὸν παρὰ τοῦ πρώτου.

— Δύο ἀνώτεροι φυλαί, ἀπέναντι ἀλλήλων εὐρισκόμενοι, οὐδεμίαν ἐξασκοῦσιν ἐπ' ἀλλήλων ἐπιρροὴν ὅταν, συνεπείρ διαφόρου ὅλως ἐγκεφαλικῆς διασκευῆς, εὐμοιρῶσι συστήματων πολιτισμοῦ, ἥκιστα πρὸς ἀλλήλα συμβιβαζομένων. Τοῦτο συμβαίνει ἰδίᾳ ὅταν λαὸς λίαν πεπολιτισμένος, ὡς οἱ νεώτεροι Εὐρωπαῖοι, εὐρηται ἐν συνεπαφῇ μετὰ λαῶν, εὐμοιρῶντων ἀρχαιοτάτων καὶ ὅλως διαφόρου πολιτισμοῦ, οἷοι οἱ Ἴνδοι καὶ οἱ Σῖναι π. χ.

— Ὅταν συστήματα πολιτισμοῦ εὐμοιρῶντα στοιχεῖα, συμβιβαζόμενα πρὸς ἀλλήλα, ὡς τὸ τῶν Μουσουλμάνων καὶ τὸ τῶν Ἰνδῶν π. χ. εὐρίσκονται ἀντιμέτωπα ἀλλήλων, κατ' ἀρχὰς μὲν ἐπιτίθενται ἀλλήλοις, εἶτα δὲ τὰ ὁμοειδῆ, οὕτως εἰπεῖν, στοιχεῖα αὐτῶν συγχωνεύονται.

— Ἡ ἐκπολιτιστικὴ ἐνέργεια, ἣν λαοὶ τινες δύνανται νὰ ἐξαδικώσωσιν ἐπὶ τῶν ἄλλων τοσοῦτῳ βαθυτέρᾳ ἀποβαίνει, ὅσῳ προσπελάζομεν εἰς τὴν ἀρχαιοτέραν χρονικὴν τῆς ἱστορίας περιόδον, διότι κατὰ τὴν ἀρχαιοτέραν ἐποχὴν τὰ στοιχεῖα τοῦ πολιτισμοῦ ἦσαν πολλῶ ὀλιγότερον πολύπλοκα ἢ σήμερον. Τὸ δυνατόν τῆς ἐπενεργείας ταύτης μειοῦται ἀπὸ ἐποχῆς εἰς ἐποχὴν, ἀποθάν μνηδαμινὸν σήμερον παρὰ τοῖς πλείστοις τῶν λαῶν. Κατὰ τὰς ἡμέρας ἡμῶν τὰ τοῦ ἐν Εὐρώπῳ πολιτισμοῦ συστήματα ἀδυνατοῦσι νὰ ἐξαδικώσωσιν ὀφέλιμον ἐπενέργειαν ἐφ' οἰουδήποτε λαοῦ.

Δ'.

Ἐπερατώθη ἡ βραχεῖα ἡμῶν μελέτη· αὕτη ἀποτελεῖ σκιαγραφίαν, διδακτικὴν ἴσως, ὅλως δ' ἀτελεῖ ἀναμφιδόλως, ἥτις δὲ πρέπει νὰ θεωρηθῆ μόνον ὡς εἶδος πίνακος τῶν περιεχομένων ἐνός τινος συγγράμματος. Ἦναγκασμένοι νὰ θίξωμεν μόνον τὰ ζητήματα, νὰ περιορισθῶμεν εἰς σύνοψιν μακρῶν ἐρευνῶν, ἀλλάχου ἐκτεθειμένων, ἠναγκάσθημεν πολλὰ νὰ παρίδωμεν προβλήματα. Ὑπάρχει ὅμως ἐν ἐξ αὐτῶν διὰ τῆς μελέτης ἢ ὑποδείξεως τοῦ ὁποῖου ἐπεθυμοῦμεν νὰ θέσωμεν τέρμα εἰς τὴν ὑπ' ὄψιν μελέτην. Ἐπειρόθημεν νὰ καταδείξωμεν ὅτι οἱ λαοὶ ὑπὸ τοῦ ἀπλοῦ γεγονότος ὅτι ἀρῶνται ἐν οἰονδήποτε στοιχείῳ ξένου πολιτισμοῦ — τέχνας θεσμούς, θρησκευτικὰς δοξασίας κλπ. — εἰδὶ μοιραίως καταδικασμένοι εἰς μεταμόρφωσιν τούτου· κατεδείξαμεν πρὸς τούτοις ὅτι αἱ μεταμορφώσεις αὗται ἦσαν λίαν διάφοροι, ἀναλόγως τῆς διανοητικῆς τῶν λαῶν ἰδιοφυίας. Ἦδη προβάλλεται τὸ ἐξῆς ζήτημα: Ἔστιν ἄρα δυνατὴ ἡ ἱεραρχικὴ κατάταξις τῶν διαφόρων τούτων στοιχείων, τὸ σύνολον τῶν ὁποίων ἀποτελεῖ σύστημα τι πολιτισμοῦ; δυνάμεθα ἄρα γε νὰ εἰπώμεν π. χ. ὅτι τοῦτο εἶναι τὸ στοιχεῖον, ὅπερ δέον εἰς τὴν πρώτην τάξιν ν' ἀναχθῆ;

Τὸ ζήτημα εἶναι λίαν ἐνδιαφέρον, διότι ἡ λύσις αὐτοῦ θὰ καθίστα δυνατὴν τὴν εἰς τάξεις κατάταξιν τῶν διαφόρων συστημάτων πολιτισμοῦ, τοῦθ' ὅπερ λίαν δυσχερὲς ἐν τῇ ἐνεστώσῃ καταστάσει τῶν ἡμετέρων γνώσεων. Φαίνεται ὅμως ἡμῖν τοῦτο εἰ μὴ ἀδύνατον τοῦλάχιστον τόσον πολυπλοκόν, ὥστε δυσχερὲς ν' ἀποβαίνῃ ἡ λύσις αὐτοῦ. Ἀφ' ἐνός φαίνεται πράγματι ὅτι ἡ ἱεραρχικὴ αὕτη κατάταξις θὰ ποικίλλῃ κατ' ἀνάγκην ἀναλόγως τῆς ἐποχῆς,

ἄτε καὶ τῆς κοινωνικῆς χρησιμότητος τῶν διαφόρων στοιχείων ποικιλοῦσης ἐπίσης ἀναλόγως τῆς ἐποχῆς· ἀφ' ἑτέρου ἢ ἀπάντησις βασίζεται ἐκ τῆς ἐπόψεως, ὑφ' ἣν ἐννοεῖται ἡ λύσις. Ὁ ἱστορικός, ὁ σοφός, ὁ καλλιτέχνης καὶ ὁ φιλόσοφος δὲν θὰ δώσωσι ταυτοσημοὺς λύσεις εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο. Ἄν μὲν λάδωμεν ὑπ' ὄψει τὴν καθαρὰν ὀφέλειαν, θὰ ἐλέγομεν ὅτι τὰ καθαρῶς ὑπέροχα στοιχεῖα τοῦ πολιτισμοῦ εἰσὶν ἐκεῖνα, ἅτινα ἐπιτρέπουσι λαῶν τινι νὰ δεσποσῇ τῶν ἄλλων, ἢ τοῦλάχιστον νὰ μὴ ὑποδουλωθῆ ὑπ' αὐτῶν· ἐν τῇ περιπτώσει δὲ ταύτῃ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἰς τὴν πρώτην θὰ κατατάξωμεν τάξιν θὰ εἶναι οἱ στρατιωτικοὶ θεσμοί· ἀλλὰ τότε πάλιν θ' ἀπρητεῖτο νὰ κατατάξωμεν τοὺς Ἕλληνας καλλιτέχνας, φιλοσόφους καὶ φιλόλογους ἐν τάξει κατωτέρα τῆς τῶν βαυάων ρωμαϊκῶν λεγεῶνων, τοὺς σοφοὺς τῆς Αἰγύπτου ἐν τάξει κατωτέρα τῶν ἡμιπεπολιτισμένων Περσῶν καὶ τοὺς Ἰνδοὺς ἐν τάξει κατωτέρα τῆς τῶν Μογγόλων.

Τὸ τυφλὸν πλῆθος καὶ ἡ δουλοπρεπὴς ἱστορία ἀγνοοῦσι τὴν λεπτὴν ταύτην διάκρισιν· ἡ μόνη ὑπεροχὴ, πρὸ τῆς ὁποίας ἀείποτε προσκλίνουσι, εἶναι ἡ στρατιωτικὴ ὑπεροχὴ· ἀλλ' ἡ τελευταία αὕτη σπανιώτατα συνοδεύεται ὑπὸ ἀντιστοίχου ὑπεροχῆς ἐν τοῖς λοιποῖς στοιχείοις τοῦ πολιτισμοῦ ἢ τοῦλάχιστον δὲν ἐπιτρέπει τὴν παρ' ἑαυτῇ ἐπὶ μακρὸν ὑπαρξιν τῆς τελευταίας ταύτης. Ἡ στρατιωτικὴ ὑπεροχὴ δὲν δύναται ἀτυχῶς νὰ ἐξασθενήσῃ παρὰ τινι λαῶ, χωρὶς νὰ ἦναι ποδὸς καταδικασμένη νὰ ἐξαφανισθῆ. Ἀκριβῶς δὲ καθ' ἣν στιγμὴν ἀνώτεροι λαοὶ εἶχον φθάσει εἰς τὸν κολοφῶνα τοῦ πολιτισμοῦ ἠναγκάσθησαν νὰ παραχωρήσωσι τὴν θέσιν εἰς βαρβάρους, λίαν ὑπολειπομένους αὐτῶν τὴν εὐφυΐαν, κεκτημένους ὅμως πλεονεκτήματά τινα τοῦ χαρακτῆρος καὶ κατὰ συνέπειαν τῆς πολεμικῆς ἀξίας, τὰ ὁποῖα τὰ ἄγαν προηγμένα συστήματα πολιτισμοῦ κατέστρεψαν ἐπὶ τέλους.

Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τὴν δύναμιν λαοῦ τινος εἶναι ὁ χαρακτῆρ καὶ οὐχὶ ἡ εὐφυΐα. Οἱ λαοὶ ἀπόλλυνται ὅταν ὁ χαρακτῆρ αὐτῶν μεταβάλλεται· μεταβάλλεται δ' οὗτος συχνάκις ὑπὸ μόνου τοῦ γεγονότος τῆς ἀναπτύξεως τῆς εὐφυΐας αὐτῶν.

Ἄν αἱ προτάσεις αὗται ἦσαν ἀκριβεῖς θὰ κατελήγομεν εἰς τὸ ἐξῆς δυσάρεστον συμπέρασμα, ὅτι ὑπὸ κοινωνικὴν ἐποψιν ἐκεῖνα τῶν στοιχείων εἶναι τὰ χρησιμώτερα, ἅτινα ὑπὸ φιλοσοφικὴν ἐποψιν εἶναι τὰ κατώτερα στοιχεῖα τοῦ πολιτισμοῦ. Ἄν οἱ τοῦ παρελθόντος νόμοι θὰ ἦσαν οἱ νόμοι τοῦ μέλλοντος, θὰ ἠδυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι τὸ μᾶλλον δυσάρεστον διὰ τινος λαῶν θὰ ἦτο ἢ εἰς μέγαν βαθμὸν ἀνάπτυξις τῆς εὐφυΐας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ αὐτοῦ. Τὰ τὸν κόσμον ποδηγετήσαντα μεγάλα θεοσκευάματα καὶ τὰ μεγάλα ἀπὸ ἡμισφαιρίου εἰς ἡμισφαιρίου ἐπεκταθέντα κράτη δὲν ἰδρῦθησαν διὰ τῶν εὐπαιδευτῶν, τῶν σοφῶν, τῶν καλλιτεχνῶν καὶ τῶν φιλοσόφων, ἀλλὰ δι' ἀγραμμάτων, ἐμφορουμένων λίαν ἀνεπτυγμένον ἰδανικοῦ καὶ ἐλαχίστων ἀναγκῶν, ἰδεῶν δὲ λίαν μὲν περιορισμένων ἰκανῶς ὅμως ἰσχυρῶν ὥστε νὰ παροτρύνωσιν αὐτοὺς εἰς τὴν ἀνευ δισταγμοῦ θυσίαν τῆς ἰδίας ζωῆς πρὸς διὰδοσιν τῶν ἰδεῶν ἐκεῖνων.

Μετὰ τῶν πενιχρῶν μὲν τούτων ἐφοδίων, τῶν ἄκα-

τανίκτον ὅμως ἐχόντων τὴν ἰσχύν, οἱ νομάδες τῶν τῆς Ἀραβίας ἐρήμων κατέκτησαν τὸν παλαιὸν ἑλληνορωμαϊκὸν κόσμον καὶ Ἰδρυσαν τὸ μάλιστα γιγαντιαῖον τὸν κρατῶν, ἄτινά ποτε ἢ ἱστορία ἐγνώριζεν. Οὗτοι εἰσιν οἱ αὐτοὶ ἠθικοὶ παράγοντες, δι' ὧν βάρβαροι, τῶν ἐλαχίστων εὐμοιροῦντες πρωτολείων μορφώσεως, καταδυνέτριψαν τὸ κράτος τῆς Ρώμης. Ἡ κοσμοκρατορία ἀπετέλεσεν ἀεὶποτε κτῆμα ἐκείνων, ἡ κυρία δύναμις τῶν ὁποίων συνίσταται ἐν τῇ εἰς μίαν καὶ μόνην ιδέαν ὑποδουλώσει αὐτῶν καὶ ἐν τῇ πλήρει αὐτῶν ἀδυναμίᾳ τοῦ σκέπτεσθαι καὶ κρῖναι. Ἀδιόφορον ἂν φαίνονται ὑπέρομαχοι ἀληθείας ἢ χιμαίρας· ἐνδιαφέρει μάλιστα διὰ τὸν θριάμβον τῆς ιδέας, ἥς ἐμφωρῶνται νὰ μὴ περιλαμβάνη αὐτὴ εἰ μὴ σμικρότατα ἀληθείας ἄτομα ἢ καὶ νὰ εἶναι ἀπληθλαγμένη τούτων καθ' ὄλοκληρίαν. Οἱ ὄχλοι ευχερῶς ἀφιεροῦνται εἰς τὴν πραγμάτων ἀπατηλῶν σκέψεων ἀλλ' οὐδέποτε εἰς τὴν πραγμάτων ἀληθειῶν. Μέχρι τοῦδε ὁ κόσμος ἀνεστράφη, συστήματα δὲ πολιτισμοῦ, καίπερ ἄφθιτα θεωρούμενα, κατεστράφησαν καὶ νέα τοιαῦτα ἰδρῦθησαν ἐν ὀνόματι τῶν ἀπατηλοτέρων χιμαίρων. Ἐκείνο τὸ ὅποιον τοῖς πτωχοῖς τῷ πνεύματι προωρίσται δὲν εἶναι, ὡς τὸ Εὐαγγέλιον βεβαίον, ἢ τῶν οὐρανῶν βασιλεία ἀλλὰ μάλλον ἢ ἐπίγειος, ὑπὸ τὸν μόνον ὄρον νὰ ἐμφωρῶνται οὗτοι τῆς τυφλῆς πίστεως, ἥτις μετακινεῖ τὰ ὄρη: Τὸ πρόσωπον, ὅπερ οἱ ἐκ πεποιθήσεως ἀγόμενοι διεδραμάτιζαν, ὑπερίσχυσε πάντοτε κατὰ τὰς κρισίμους τῆς ἱστορίας στιγμᾶς. Οὗτοι ἐμφανίζονται διὰ τὴν γηράσῃ σύστημά τι πολιτισμοῦ καὶ δὲν ὑποστηρίζεται πλέον ὑπὸ τῶν θρησκευτικῶν δοξασιῶν, ἐφ' ὧν ἐβασίζετο. Τὸ πρόσωπον, ὅπερ οὗτοι διαδραμάτιζον, συνίσταται εἰς τὸ ἐπιβάλλει νέας θρησκευτικᾶς δοξασίας, μνῆρας νέων πολιτισμῶν, προωρισμένων νὰ διαρκέσωσι μέχρις ὅτου ἐπιτύχη ὁ ὀρθὸς λόγος τῆς καταστροφῆς αὐτῶν, συμπαρασύρων διὰ τοῦ αὐτοῦ κτύπου καὶ τὰς ἐπ' αὐτῶν βασιζομένας κοινωνίας. Οἱ φιλόσοφοι, οἵτινες αἰῶνας ὄλους ἀφιεροῦσι πρὸς καταστροφὴν ἐκείνου, ὅπερ οἱ ἐκ πεποιθήσεως ἀγόμενοι ἐν μιᾷ ἔστιν ὅτε ἡμέρα ἐδημιούργησαν, ὀφείλουσι νὰ κλίνωσι τὸ γόνυ πρὸ αὐτῶν. Οἱ ἐκ πεποιθήσεως ἀγόμενοι ἀποτελοῦσι μέρος μυστηριωδῶν δυνάμεων, αἵτινες διοικοῦσι τὸν κόσμον. Οὗτοι συνεπήγαγον τὴν ὀριστικὴν λύσιν τῶν σπουδαιότερων γεγονότων, ὅσα ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἀναφαίνονται. Τὰ ἰδανικὰ εἶνε—χιμαίρικὰ βεβαίως ἀλλὰ καὶ πανίσχυρα—ἐκεῖνα, δι' ὧν ἐπετεύχθησαν οἱ θριάμβοι καὶ δι' ὧν ἰδρῦθησαν τὰ θρησκευτικὰ, πολιτικὰ καὶ κοινωνικὰ οἰκοδομήματα κάτωθεν τῶν ὁποίων μέχρι τοῦδε ἐστεγάσθημεν. Ἄνευ αὐτῶν οὐδὲν ἴσως σύστημα πολιτισμοῦ θὰ ἰδύνατο νὰ γεννηθῆ ἢ δὲ ἀνεθωπότης δὲν θὰ ἐξήρχετο τῆς βαρβαρότητος. Οἱ μεγάλοι ἐν παραλογισμῷ δημιουργοὶ ἰδανικῶν καὶ οἱ ἐκ πεποιθήσεως τυφλώττοντες καὶ προωρισμένοι εἰς ἐπιτυχίαν τοῦ θριάμβου τῶν χιμαίρικῶν αὐτῶν ιδεῶν ἐδονται ἀναμφιδόλως ἐκεῖνοι, παρ' ὧν ὁ κόσμος θὰ ζῆπῃσθαι αἴριον τὸ νέον ἰδανικόν, τὸ προωρισμένον εἰς ἀντικατάστασιν ἐκείνου, ὅπερ αἱ γηράσασθαι καὶ ἐτοιμοθάνατοι κοινωνίαι δὲν κατέχουσι πλέον. Ὁ ἡμέτερος πλανήτης θὰ ἰδῆ ἀναμφιδόλως πολλὰ εἰσέτι πολιτισμοῦ συστήματα, διαδεχόμενα ἀλλήλα, πρὶν ἢ

γραφή τὸ τελευταῖον κεφάλαιον, ἐν ᾧ καταδειχθῆσεται τὸ ὑπέροχον πρόσωπον, ὅπερ ἐν τῇ ἱστορίᾳ διεδραμάτιζαν οἱ ἐκ παραλογισμοῦ καὶ ἐκ πεποιθήσεως ἀγόμενοι.

Γ. Κ. Α.

ΠΕΡΙ ΓΕΝΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΚΑΘΟΜΙΑΗΜΕΝΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

κατὰ Γ. Ν. ΧΑΤΖΙΔΑΚΙΝ*.

Ἀπὸ τοῦ γ' π. Χ. αἰῶνος ταυτίζεται ὁ παρακείμενος πρὸς τὸν ἀρίστον, μέχρις οὗ τέλειον ἀπλῶς ἐξέλιπεν. Ἐπιστολ. Ἑβρ. 11, 27—28 πιστεῖ κατέλειπεν Αἰγυπτου... πῶστε πεποιθεκὸ τὸ πάσχα. Ἀποκάλ. Ἰωάν. 5, 7 καὶ ἦλθε καὶ εἶληψε τὸ βιβλίον ἐκ τῆς δεξιᾶς τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου (Πρβλ. καὶ Κ. Κόντον ἐν Σωκράτει 1, 317 καὶ Winer Gram d. nentist. Sprachlioms 255). Ἐξέλιπε δὲ τέλειον ὁ ἀπλοῦς παρακείμ. διὰ τῆς περιφράσεως διὰ τοῦ εἰμί ἢ τοῦ ἔχω καὶ τῆς μετοχ. αὐτοῦ, ὅπερ καὶ πρὸς τοῖς κλασσικοῖς ἐνίστε ἀπαντᾷ (Πρβλ. Κ. Κόντον ἐν Λογίῳ Ἑρμῆ 597). Διόδωρ. 11, 45 Πανσαρίας ἦν συντεθειμένος, 14, 22 ἦν παρὰ Φαργαβάζου πεπυσμένος, 2, 32 οἱ Πέρσαι τὰς παλαιὰς πράξεις κατὰ τινα ῥύμον εἶχον συντεταγμένας, 53 τὰ μὲν γάρ... τοὺς ῥάδικας ἔχει περιεχυμένους... τὰ δὲ ἐφ' ἐν μέρος... κεκλιμένας τὰς κόμας. (Πρβλ. Μυροφρούδην ἐν Δοκιμῳ 314 κεξ). Πλουταρχ. Φλαμ. 20, 4 τὴν οἰκίαν εἶχε συντετραμένην. Καμυλλ. 36, 5 οὐδὲν ἄκος οὐδὲ σβεστήριον ἔχοντες παρσκευασμένοι, 38, 3 τὰς πύλας εἶχον ἀνεφωγμένας. Ἡλιόδ. 2, 10 καταπλέσας ἔχει. Εὐνάπ. 45, 11 εἶχε συνηρασμένους. Συντιπ. 125 εἶχεν ἡγορασμένα κτλ., ὅπως τὰ δημόδη ἔχω ἀγορασμένοι, πουλημένοι, σαμμένο, γραμμένο, εἶμαι γραμμένος, ἀποκαμωμένος, μπερδευμένος (ἐκ τοῦ ἐμπεριδέω, μπερδέω) κτλ. Ἐκ τῆς ἐπιθετικῆς ταύτης χρήσεως τῆς μετοχ. τοῦ παθητ. παρακ. προήλθεν ὥστε ἐξ ἐκείνου σχεδὸν ῥήματος νὰ δυνώμεθα νὰ σχηματίσωμεν παθητ. μετοχ. παρακ. καὶ περιφραστικὸν χρόνον, ἀποθαμένος (ἀποθαίνω), ἀρρωστημένος, πεσμένος (πέστω), πεινασμένος, διψασμένος, προχωρημένος, (πάγω ἢ πηγαίνω) πηγαίμενος (Πρβλ. Κ. Κόντον ἐν Γλωσσ. Παρτηρήσ. 280—281).

Ἡ μεταξὺ δύο συνωνύμων διαφορὰ ἀμαυροῦται βαθμηδὸν ἐν τῇ κοινῇ διαλέκτῳ, ὅθεν καὶ ἐπικρατεῖ ἐν τοῖς ἔπειτα χρόνοις ἢ τοῦ ἐνὸς μόνον χρήσις. Τὰ ἐπαγγέλλομαι, αἰδοῦμαι, αἰδώς, ῥέω ἢ ῥήχομαι, εἶ, ἐτέος, ἀριθμῶ καὶ ἀριθμῆσαι, ἀντικαθίστανται διὰ τῶν ἐπισχηνοῦμαι, ἰπόχομαι, ἐντρέπομαι, ἐντροπή, πλέω, βρέχει, βροχή, μετρῶ καὶ μέτρησις. Ἡ μεταξὺ τοῦ εἶμι καὶ βρέχει (κυρίως—δέει, ἡγρᾶται, τέγγει), τοῦ μετρῶ (κυρίως διὰ μέτρου τινός) καὶ ἀριθμῶ, τοῦ ῥή-

(*) Ἰδε ἀριθ. 2, σελ. 46—48.

χομαι (κυρίως=κο.λυμβῶ) καὶ π.λέω διαφορὰ σὺν τῷ χρόνῳ ἐξηφανίσθη. Οὕτω καὶ πόλεμος καὶ μάχη ταυτίζονται. Μκκκβ. 1, 5, 20 συνάψητε πόλεμον, 21 συνήψητε πολέμους πολλοὺς πρὸς ἔθνη. Θεοφ. 181, 4 καὶ ἐγένετο πόλεμος μέγας καὶ συμπλοκῆ φοβερά, ὥστε σὺν τῷ χρόνῳ ἐπεκράτησε τὸ πόλεμος, τὸ δὲ μάχη ἔμεινε μόνον=διαφορὰ, ἔχθρα, ἔρις, ὡς ἐν Bekk. Ἀνεκδ. 108, 4 μάχην καὶ τὴν ἐκ λόγων διαφορὰν καὶ Μκκκβ 1, 7, 28 μὴ ἔστω μάχη ἀναμέσου ἐμοῦ καὶ ὑμῶν.

Ἄντι τίς ἀπὸ Πολυβίου ἀπαντᾷ πολλὰς εἰς. Πολύβ. 90 Ναυραύας. . . Νομὰς τῶν ἐνδοξοτάτων εἰς. Εὐαγγ. Μκθ. 8, 19 προσελθὼν εἰς γραμματεὺς. (Πρβλ. Winer Gramm. d. n. Sprachidioms 111 καὶ 161). Θεοφ. 138, 3 Ἀθηρόδωρος. . . εἰς τῶν συγκλητικῶν. Ἀποκ. Εὐαγγ. 158 μὲν τῶν ἡμερῶν βροχῆς γενομένης.

*Ἐνι (=ἐνεστι) ἐγένετο συνώνυμον πρὸς τὸ ἐστί. Ἐπιστολ. Κοριθ. Α', 6, 5, οὕτως οὐκ ἔνι σοφός ἐν ὑμῖν. Γαλατ. 3, 23 οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος οὐδὲ Ἑ.λ.λην, οὐκ ἔνι δοῦλος οὐδὲ ἐλεύθερος, οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ. Κολασσ. 3, 11 ὅπου οὐκ ἔνι Ἑ.λ.λην καὶ Ἰουδαῖος, περιτομῆ καὶ ἀκροβυστία, βάρβυρος, Σκίθης, δοῦλος, ἐλεύθερος, ἀλλὰ τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσι Χριστός. Ἐπιστ. Ἰακωβ. 1, 17 παρ' ᾧ οὐκ ἔνι παραλλαγή. Οὕτω καὶ νῦν λέγεται ἐν Κύπρῳ καὶ Πόντῳ, ἐν δὲ Σρκίῳ τῆς Κρήτης εἶναι κατὰ τὸ αὐτῶν εἶμι, εἶσαι, ἐξ οὗ τὸ συνήθες εἶναι κατὰ τὸ εἰ τοῦ ἄ καὶ β' προσωπ. εἶμαι εἶσαι.

Αἱ ἀντωνυμίαι τίς καὶ ποῖος πάλαι ἐπηλλάσσοντο ἐνίοτε, ὡς ἐν Εὐρύπ. Ἠλ. 905 τίς ἄρχῆν πρῶτά σ' ἐξείπω κακῶν, ποῖας τελευτάς; τίνα μέσον τάξω λόγον; Λυκούργ. Λεωκρ. 143—4 ὑμεῖς δ' ἐρωτᾶτε αὐτὸν ποῖους; . . . τίνας; . . . τίνας; . . . ἀλλ' ἐν τοῖς ἔπειτα χρόνοις ἡ ἐπαλλαγὴ αὕτη ἐγένετο συνηθεσάτη, Διοδώρ. 12, 128 ποῖας πόλεως ἀποίκους δεῖ καλεῖσθαι τοὺς Θουρίους καὶ τίνα κτίστην δίκαιον ὀνομάζεσθαι; Ἰωσηφ. Ἑβρ. Ἀρχ. 16, 8, 21 ποῖα μὲν ἔρνοια παραλείπεται; ποῖα δὲ πίστις ἐνδεής ἐστίν; τίς δ' οὐ τετιμηται τιμῆ; Ἀποκλ. Ἰωάν. 3, 3 γρῶς ποῖαν ὄραν ἤξω; (Πρβλ. Μζυροφύδην ἐν Δοκιμίῳ 615—16).

Καὶ ἡ αὐτὸς ἐταυτίσθη πρὸς τὴν οὕτος. Εὐαγγ. Λουκ. 5, 14 καὶ αὐτὸς παρήγγειλεν αὐτῷ μηδεὶ εἰπεῖν, 19, 2 ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι καλοῦμενος Ζαχαῖος, καὶ αὐτὸς ἦν ἀρχιερέως καὶ οὗτος ἦν πλοῦσις, 5, 17 καὶ αὐτὸς ἦν διδάσκων καὶ ἦσαν καθήμενοι Φαρισαῖοι. Γενεσ. 3, 15 αὐτὸς σοῦ τηρήσει κεφαλὴν καὶ σὺ τηρήσεις αὐτοῦ πτέρνα, ἔνθα αὐτὸς—σὺ= οὗτος μὲν—σὺ δέ. Ἄντι πότερος, πότερον ἐλέγετο ἀπὸ τῆς κοινῆς διαλέκτου τίς ἢ τίς ἐκ τῶν δύο. Εὐαγγ. Μκθ. 9, 5 τί γάρ ἐστιν ἐνοκώτερον εἰπεῖν, Ἀφῶνται σοὶ αἱ ἀμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν, Ἐγείραι καὶ περιπάτει; 21, 31 τίς ἐκ τῶν δύο ἐποίησε τὸ θέλημα τοῦ πατρός; ἀλλ' ἐν Ἰωαν. 7, 17 εὐρηται τὸ κλασικὸν πότερον ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστίν ἢ ἐγὼ ἀπ' ἐμαντοῦ λαλῶ. (Πρβλ. Winer Gramm. d. n. Sprach, 159). Ὁμοίως σὺν τῷ

χρόνῳ ἀφωμοιώθησαν καὶ αἱ ἀντων. ὅς, ἦ, ὅ, ὅστις, ἦτις, ὅτι καὶ ὅπερ, ἦπερ, ὅπερ.

Ἄλλὰ πᾶσαι αὗται αἱ ἀλλοιώσεις δὲν μετέβαλον τοσοῦτον τὴν φύσιν τῆς γλώσσης ὅσον ἡ ἀπόλεια τῶν μορίων, ἧς ἐπακολούθημα ἡ τῶν πτώσεων καὶ ἐγκλίσεων ἐπαλλαγὴ, ἡ ἀνάλυσις τοῦ ἀπαρεμφάτου καὶ τῆς μετοχῆς διὰ τοῦ ὅτι μεθ' ὀριστικῆς ἢ ἴνα μεθ' ὑποτακτικῆς, ἡ σύνταξις τῶν προθέσεων μετ' αἰτιατικῆς κτλ. Εἰς τῶν σύσσωδων τούτων μεταβολῶν τὴν ἔρευαν μεταβαίνομεν ἡδῆ.

Ἢ ἐν τόπῳ στάσις συνεχύθη μετὰ τῆς εἰς τύπον κινήσεως ἀπὸ τοῦ α' μ. Χ. αἰῶνος. Ὁ Φρόνιχος 127 παρατηρεῖ ὅτι ἐταυτίσθησαν τὰ τοπικὰ ἐπιρρήματα ἔνδορ καὶ εἰσω, ὥστε ἐλέγετο εἰσω διατριβῶ καὶ ἔνδορ εἰσέρχομαι. Κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ αὐτοῦ ποι καὶ τοῦ συνεχύθησαν, τὰ δεῦρο, οἴκαδε καὶ ἐκεῖσε ἐτίθεντο ἐπὶ στάσεως, ὡς Πρᾶξ. Ἀποστολ. 22, 5 καὶ τοὺς ἐκεῖσε ὄντας δεδεδμένους. Ἐκ τῶν ἐπιρρημάτων ἐνθάδε καὶ ὧδε ἐξέλιπε τὸ πρῶτον, ἀλλὰ καὶ τὸ περιωθὲν ὧδε μόνον ἐπὶ τύπου ἐτίθετο. Μετὰ τὰ κινήσεως ῥήματα ἀντὶ εἰς μετ' αἰτιατ. ἀπαντᾷ ἡ ἐν μετὰ δοτ. (Πρβλ. Winer Gramm. d. n. Sprachidioms 385 κεξ.). Πρᾶξ. Ἰωάν. 10 ἀπήγαγον ἐν τῇ φυλακῇ, 35 εἰσήγαγεν ἐν τῷ οἴκῳ, 36 ἤλθομεν ἐν τῷ τόπῳ. Χρον. Πασχ. 548 ἐπαγελθὼν ἐν Ἀρτιοχείᾳ. Θεοφ. 444 ἀπελθοῦσα ἐν τῷ εὐκτηρίῳ, 428 ἀρῆλθεν ἐν τῷ ἀμβωνί, 451 ἐπέστρεψεν ἐν τῷ κάστρῳ, 471 περάσαντες ἐν τῷ ἀγίῳ Μάμαρτι, 479 κατῆλθεν ἐν τῇ Κίῳ τῆς Βιθυνίας. Μκλαλ. 65 ἀπῆλθεν ἐν τῇ Μέμφῃ¹⁾. Ἀποκρ. Πρᾶξ. Ἀποστολ. 65 ἐκεῖθεν κατηγήσαμεν ἐν Σελευκείᾳ, 72 ἐν Σαλαμίῳ¹⁾ κατηγήσαμεν. Ἀλλὰ καὶ ἀντιστρόφως ἀπαντᾷ ἡ εἰς μετὰ αἰτ. ἀντὶ τῆς ἐν μετὰ δοτ. Ψαλμ. 29 τὸ ἐσπέρας αἰλιωθήσεται κλαυθμός καὶ εἰς τὸ πρῶτ' ἀγαλλίασις (ἐνθα παρατηρητέον τὴν χρῆσιν τοῦ τὸ ἐσπέρας κατ' ἀναλογίαν τοῦ τὸ πρῶτ' ὡς καὶ νῦν ἔτι). Ἐπιστολ. Τιμοθ. Β' 1, 11 εἰς ὃ ἐτέθη ἐγὼ κηρυξ. Ἐπιστ. Ἰωάν. 1, 5, 8 καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἐν εἰσι. Γενεσ. 40, 3 ἔθετο αὐτοὺς . . . εἰς τὸ δεσμοτήριον, 21, 2 ἔτεκε τῷ Ἀβραάμ υἱὸν εἰς τὸ γῆρας. Χρονικ. Πασχ. ἔθηκεν εἰς τὸν τράχηλον. Ἀποκρ. Εὐαγγ. 26 ἡ ἀνατραφεῖσα εἰς τὰ ἅγια τῶν ἀγίων, 251 ἔμειναν εἰς τὸν οἶκον Νικοδήμου, 273 οὐδὲν εὐρίσκω πταῖσμα εἰς τοῦτον τὸν ἀνθρώπον. Μκλαλ. ἔκτισε λουτρὸν εἰς τὴν πεδιάδα. Θεοφ. 183 ὁ γόνος ὁ γενόμενος εἰς τὸ Ζεῦγμα. 428 ἔμειναν εἰς τὸν οἶκον κτλ.

Ἄντι δὲ μετὰ γεν. ἐν τοῖς παθητ. ῥήμασι τίθεται ἀπὸ μετὰ γεν. Ἐξοδ. 1, 12 ἐβδελύσσοντο οἱ Αἰγύπτιοι ἀπὸ τῶν υἱῶν Ἰσραήλ. Πρᾶξ. Ἀποστ. 15, 4 ἀπεδέχθησαν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας. Εὐαγγ. Λουκ. 6, 18 ἐνοχλοῦμενοι ἀπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων. Χρον. Πασχ. σφάζεται ἀπὸ ἐπάρχου. Θεοφ. 410 κατηγορηθῆναι ἀπὸ τιῶν. Ἡ ἀπὸ ἐνίοτε καὶ ἀντὶ τῆς παρὰ ἀπαντᾷ. Ἐπιστολ. Γαλατ. 3, 2 τοῦτο θέλω μαθεῖν ἀφ' ὑμῶν.

1) Ἀμρότερα ὡς πρωτόκλιτα γράφονται διὰ ἦ.

Κολασσ. 1,7 καθὼς καὶ ἐμάθετε ἀπὸ Ἐπαφρᾶ. Εὐαγγ. γελ. Λουκ. 12,20 ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ. Πρῶξ. 10,17 οἱ ἀπεσταλμένοι ἀπὸ τοῦ Κορινθίου κτλ. Ὡστε ἀπὸ τῆς κοινῆς διαλέκτου ἐπεκράτησεν ἡ ἀπὸ ὧς καὶ ἐν τῇ καθωμιλημένῃ.

Ἄντι πρὸς, σὺν, διὰ τίθεται μετὰ. Ἡ ταύτης τοιαύτη χρῆσις εὐρηται καὶ παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς, ἀλλὰ σπανιώτερον, ἐν ᾧ ἡ παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις εἶναι συνηθεστάτη. Ξενοφ. Συμπ. 1, 1 τὰ μετὰ σπουδῆς πραττόμενα. Ἀναβ. 2,6,18 τούτων οὐδὲρ ἤθελε κτᾶσθαι μετ' ἡδίας ἀλλὰ σὺν τῷ δικαίῳ καὶ καλῷ. Δημοσθ. 3,3 μετὰ παρηγορίας ποιῶμαι τοὺς λόγους. Λυκούργ. Α. 124 τὸ γὰρ μετὰ πολλῶν παριδειγμάτων διδάσκω (= διὰ, ὄργων). Πολυβ. 1, 49, 9 ἤθροϊς μετὰ κηρύγματος. Λουκιαν. Νεκρ. Διακλ. 8 βοηθεῖν μετὰ τῆς τέχνης. Γενεσ. 30, 30 φύλαξαι σαντὸν μήποτε λαλήσῃ μετὰ Ἰακώβ ποτηρά. Σειρήν. 8, 13 μὴ δικάζω μετὰ κριτοῦ, 2 μὴ ἔριζε μετὰ ἀνθρώπου πλουσίου (ὡς τὸ δημῶδες μὴ μαλώρης μετ' ἀνθρώπου πλουσίου), 16 μετὰ θυμῶδους μὴ ποιήσῃ μάχην. Ἰουδ. 7, 24 οὐ λαλήσῃ εἰρηρικὰ μετὰ τῶν νιῶν. Εὐαγγ. Μάρκ. 6, 50 ἐλάλησε μετ' αὐτῶν. Ἰωάν. 4, 27 ὅτι μετὰ γυναικὸς ἐλάλει, 9, 37 ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ, 14, 30 οἰκέτι πολλὰ λαλήσω μετ' ὑμῶν. Ματθ. 18, 23 συναγαγεῖ λόγον μετὰ τῶν δούλων, 27 34 ἔδωκα. . . ὄξος μετὰ χολῆς ἀναμειγμένον. Λουκ. 70, 37 ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ' αὐτοῦ (= πρὸς αὐτὸν = ἐλέησας αὐτὸν), ἀνέλογον πρὸς τὸ δημῶδες ἔκαμ' ἔρωτα μαζί μου = ἡράσθημον, 18, 15 μετὰ μεγάλης φωνῆς δοξάζω (= διὰ φωνῆς, ὄργων). Ἰωάν. 18, 3 ἔρχεται μετὰ φωνῶν καὶ λιμνῶν. Πρῶξ. Ἀποστ. 13, 17 μετὰ βραχίονος ὑψηλοῦ ἐξήγαγεν αὐτοὺς. Ἐπιστολ. Κορινθ. Α', 6, 6 ὁ ἀδελφός μετὰ ἀδελφοῦ κρῖνεται. . . ὅτι κρίματα ἔχετε μετ' αὐτῶν (= πρὸς ἑαυτοὺς, πρὸς ἀλλήλους). Ἀποκλ. Ἰωάν. 2, 15 πολεμήσω μετ' αὐτῶν. (= αὐτοῖς, πρὸς αὐτοὺς), 11, 7 ποιήσει πόλεμον μετ' αὐτῶν. Χρον. Πσχ. 190 ἐθῶν μετὰ καράθου. Ἐκ τῆς χρήσεως ταύτης τῆς μετὰ προὔκυσεν ἐν τῇ καθωμιλημένῃ ἡ χρῆσις τοῦ μετ' (ἐξ ἀποκοπῆς ἐκ τῆς μετὰ) εἰς πρῶτασιν τοῦ ἐναρτίου, πολεμῶ μετὰ τὸν ἐχθρόν μου, τοῦ ὄργανου, μετ' ἰσχύματα κάμνει ὅτι θέλει, τοῦ ὁμοῦ, μετ' ἐσέτα δὲν μιλῶ, τῆς ἀναφορᾶς, μετὰ τῆ δουλειᾶ αὐτῆ ἀσχῆμα τὴν ἔχεις κτλ. (Ἡβλ. Winer Gramm. d. n. Sprach. 353).

Μ. Ι. ΚΕΦΑΛΑΣ.

(Ἀκολουθεῖ).

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ

Περὶ τοῦ πλανήτου Ἄρεως*.

Ἡ Γῆ φαίνεται ἀπὸ τοῦ Ἄρεως ἀκριβῶς ὡς φαίνεται ἡ Ἀφροδίτη ἀπὸ τῆς ἡμετέρας Γῆς, ἐάν δὲ ὑπάρχωσι κάτοικοι ἐπὶ τοῦ Ἄρεως καὶ σπουδάζωσι τὴν ἀστρονομίαν, ἡ διὰ τοῦ ἡλιακοῦ δίσκου διέβασις τῆς ἡμετέρας Γῆς εἶνε δι' αὐτοὺς ὅ,τι εἶνε δι' ἡμᾶς ἡ διέβασις τῆς Ἀφροδίτης. Ὡς δὲ ἡ Ἀφροδίτη φαίνεται εἰς ἡμᾶς ὑπὸ μορφῆν ἡμισελήνου, ἡ, ὅταν ἐπὶ μᾶλλον πλησιάζῃ πρὸς ἡμᾶς, ὑπὸ μορφῆν στενοῦ μηνίσκου, οὕτω καὶ οἱ κάτοικοι τοῦ Ἄρεως, ἐάν ὑπάρχωσι, βλέπουσι τὴν Γῆν, ὅταν πλησιάζῃ πρὸς αὐτοὺς, ὑπὸ μορφῆν ἡμισελήνου καθισταμένης τοσούτω μᾶλλον στενωτέρας ὅσῳ ἡ φαινομενικὴ διάμετρος τοῦ δίσκου αὐτῆς καθίσταται μεγαλειτέρα.

Ἐξετάζων δὲ εἶτα τὸ ζήτημα τῆς μᾶλλον καταλλήλου θέσεως τοῦ Ἄρεως ἐπὶ τῆς τροχίως αὐτοῦ πρὸς ἐπισκόπησιν τῆς Γῆς, ὁ Lockyer παρατηρεῖ ὅτι αὕτη συμπίπτει μετὰ τοῦ περιηλίου αὐτοῦ, ὅτι ἡ Γῆ φαίνεται κατὰ πρῶτον, πρὸ τῆς συνόδου τῶν τριῶν ἀστρων (Ἡλίου, Γῆς, Ἄρεως), ὡς ἡμισελήνος, εἶτα ὡς μηνίσκος βαθμηδὸν στενοῦμενος μέχρι τῆς στιγμῆς τῆς συνόδου, μετὰ ταύτην ὡς μηνίσκος βαθμηδὸν πλατυνόμενος, μικροτέρας ὀλωνέν διαμέτρου, μέχρις οὗ ἀναλάβῃ αὕτη τὴν μορφῆν τῆς ἡμισελήνου. Ὡστε διὰ τὴν εἶνε ὁρατὴ ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ τοῦ Ἄρεως ἡ Γῆ ἀνάγκη νὰ εὐρίσκηται αὕτη εἰς ἀπόστασιν τινα ἀπὸ τῆς συνόδου, ὥστε ὁ μηνίσκος αὐτῆς νὰ μὴ εἶνε πολὺ στενός, ἐν ἄλλαις λέξεσιν, οἱ κάτοικοι τοῦ Ἄρεως στεροῦνται τοῦ προνομίου, ὅπερ ἡμεῖς ἐν σχέσει πρὸς αὐτοὺς ἔχομεν, διότι δὲν δύνανται νὰ ἐπισκοπήσωσι τὸν ἡμέτερον πλανήτην, ὅταν εὐρίσκηται πλησιέστατα εἰς αὐτοὺς.

Ἐπὶ τούτοις ὁ συγγραφεὺς ἐξετάζει τὰς δύο προτάσεις περὶ ἀποκαταστάσεως συγκοινωνίας μετὰ τοῦ Ἄρεως, προτάσεις, ἃς ἀνωτέρω ἀνεφέραμεν, καὶ ὧν ἡ μὲν ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Galton (Times, 6 août 1892), ἡ δὲ ὑπὸ τοῦ Haweis (Pall Mall Gazette, 18 août 1892), παρατηρῶν ὅτι ἡ πρώτη τούτων καταπίπτει ἀφ' ἑαυτῆς, διότι αὕτη στηρίζεται ἐπὶ τῆς χρήσεως αὐτοῦ τοῦ ἡλιακοῦ φωτός, ἀντανακλωμένου διὰ πᾶσι μεγίστων κατόπτρων, πλάτους π. γ. 15 μέτρων καὶ μήκους 25, κατὰ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ἄρεως, ἐν πλήρει ἐπομένως ἡμέρᾳ, ὅποτε τοῦ Ἄρεως εὐρισκομένου ἐν ἀντιθέσει, τὰ ἀπὸ τῆς Γῆς γινόμενα πρὸς αὐτὸν σημεῖα ἐπὶ τοῦ μέρους τῆς Γῆς τοῦ φωτιζομένου ὑπὸ τοῦ Ἡλίου, ἀδύνατον νὰ γίνωσιν ὁρατὰ (ἐν περιπτώσει καθ' ἣν γήινα σημεῖα δύνανται νὰ γίνωσιν ὁρατὰ) παρὰ τῶν κατοίκων αὐτοῦ, ἔνεκα τῆς σχετικῆς πρὸς ἄλληλα θέσεως τῶν τριῶν ἀστρων.

Ἡ δὲ πρότασις τοῦ Haweis στηρίζεται ἐπὶ τῆς χρήσεως τοῦ ἡλεκτρικοῦ φωτός κατὰ τὴν νύκτα. Κατ' αὐτήν, ἄνευ μεγάλης προσθέτου δαπάνης, διὰ

(*) Ἰδε ἀριθ. 2, σελ. 28—29.

τῆς συνεργασίας δὲ μόνον τῆς διευθύνσεως τοῦ ἀερίω φωτός τοῦ Λουδίνου, ἥτις ν' ἀναλάβῃ τὴν κατὰ πεντάλεπτον χρονικὸν διάστημα διαδοχικὴν διακοπήν καὶ ἐπανάληψιν τοῦ τῆς μεγαλοπόλεως ταύτης νυκτερινοῦ φωτισμοῦ, ἀξίονόμένου σημαντικῶς διὰ τῆς προσθήκης ἀριθμοῦ τινὸς ἠλεκτρικῶν λαμπτήρων, ἐπὶ μίαν μόνον ὥραν καθ' ἑκάστην νύκτα γινομένην, θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἐπιτευχθῶσιν ἀποτελέσματα συνεννόησεως μετὰ τῶν κατοίκων τοῦ Ἄρεως σημαντικά, διότι τὸ Λουδίνον παρουσιάζει ἐπιφάνειαν 25 τοῦλάχιστον τετραγωνικῶν χιλιομέτρων λαμπρῶς πεφωταγωγημένων, ἐνῶ κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τῶν ἀστρονόμων φωτεινὸν σημεῖον ἐπιφανείας μόνον 9, 6 τ. χλ. παραγόμενον ὑπὸ λαμπροῦ φωτός, θὰ εἶνε δυνατόν νὰ γίνῃ ὁρατὸν ἀπὸ τοῦ Ἄρεως.

Ὅθεν διὰ τῆς μεθόδου τοῦ Haweis, οἱ κάτοικοι τοῦ Ἄρεως μελετῶντες διὰ τηλεσκοπίων, τῆς αὐτῆς ἢ καὶ μείζονος ἐντάσεως τῶν ἡμετέρων, τὸν λεπτόν μηνίσκον τῆς Γῆς, εἴτε ὡς ἀγερνιὸν εἴτε ὡς ἔσπερον, θὰ ἔβλεπον βυθιακὰ ἀναλαμπὰς ἀναπαριστώσας τὸν ἐν τῇ Ὁθωμανικῇ σημαίᾳ ἐν τῷ σεληνιακῷ μηνίσκῳ περικλειόμενον ἀστέρων. Ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει, λέγει ὁ Lockyer, ὅτι ὁλόκληρος ἡ ἠλεκτρικὴ ἐνέργεια τοῦ Λουδίνου ἤθελε χρησιμοποιηθῆ διὰ τὴν ἀποστολὴν φωτός πρὸς τὸν Ἄρην, θὰ ἦτο ἄρα γε τὸ πᾶχος τῆς φωτεινῆς δέσμης ἀρκετὸν ὥστε νὰ παραχθῇ σημεῖον ὁρατὸν ἀπὸ τοῦ Ἄρεως;

Τοῦτο εἶνε τὸ ζήτημα, οὗτινος ὁ συγγραφεὺς ἀναλαμβάνει συντόμως νὰ ἐξετάσῃ τὰς συνθήκας.

Διὰ τηλεσκοπίου, λέγει, ἰσχυροῦ καὶ κατὰ τὰς μᾶλλον εὐνοϊκὰς εἰς τὴν ὄρασιν περιστάσεις (ιδίᾳ διὰ τῆς χρησιμοποίησεως ἰσχυροῦ ὄργανου ἀπὸ σημαντικῶν ὕψους) δυνάμεθα νὰ ἐπιτύχωμεν μεγέθυνσιν κατὰ χιλιάς φορές, ἥτοι αὐξήσιν τῆς διαμέτρου τοῦ ἀντικειμένου κατὰ τὸ χιλιοπλάσιον αὐτῆς, ἢ, ὡς ἄλλως λέγομεν, προσέγγισιν τοῦ ἀντικειμένου κατὰ τὸ χιλιοστὸν τῆς ἀποστάσεως αὐτοῦ. Κατὰ ταῦτα, τῆς ἐλαχίστης τοῦ Ἄρεως ἀποστάσεως ἀνερχομένης εἰς 56 ἑκατομμύρια χιλιομέτρων, τηλεσκοπίον μεγεθύνον τὰ ἀντικείμενα κατὰ 1000 φορές θὰ ἔθετε τὸν πλανήτην εἰς ἀπόστασιν 56 χιλιάδων χιλιομέτρων. Ἐνῶ δὲ εἰς τὴν ἀπόστασιν τοῦ Ἄρεως, 1" ἀντιστοιχεῖ πρὸς 2560 χμ., ἐὰν ὁ Ἄρης εὐρίσκειτο 1000κις πλησιέστερον, 1" θὰ ἀντεστοίχει μόνον πρὸς 2,56 χμ. Γνωστὸν ὅτι τὸ τηλεσκοπίον τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου τοῦ Lick φέρει τὸν πλανήτην εἰς ἀπόστασιν 80000 χιλιομέτρων. Ὑπὸ τὰς συνθήκας ταύτας, γραμμὴ 400 μέτρων ἐπὶ τοῦ Ἄρεως ὑποτείνει γωνίαν 1", δύο δὲ γραμμὴ ἀπέχουσαι ἀπ' ἀλλήλων κατὰ 400 μέτρα θὰ ἦσαν κειχωρισμέναι καὶ θὰ ἐφαίνοντο ἀμφοτέραι.

Ὁ ἐξωτερικὸς δορυφόρος τοῦ Ἄρεως δὲν ἔχει διάμετρον μείζονα τῶν 16 χιλιομέτρων. Τὸ ὁρατὸν τοῦ δορυφόρου τούτου ἀπὸ τῆς Γῆς ἐπιτρέπει ἡμῖν νὰ εἰπώμεν ὅτι ἐὰν διάστημα 16 χιλιομ. διαμέτρου ἠδύνατο νὰ φωτισθῇ τόσον ἐντόνως ὅσον καὶ διὰ τοῦ

ἠλιακοῦ φωτός ἐπὶ τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου τῆς Γῆς, ὅταν ὁ Ἄρης εὐρίσκηται ὑπερένω τοῦ ὀρίζοντος καὶ κατὰ τὸ περιήλιον αὐτοῦ, τὸ φωτισμένον τοῦτο διάστημα δυνατόν νὰ καθίστατο ὁρατὸν ἀπὸ τοῦ Ἄρεως διὰ τηλεσκοπίων ἰσχυρῶν, ὅσον τὰ ἡμέτερα.

Τὸ Λουδίνον ἔχει διάμετρον μεγαλύτεραν τῶν 16 χμ., δυνατόν δὲ νὰ φαντασθῇ τις ἐν τῷ λιμένι αὐτοῦ ἅπαντα τὰ πλοῖα τοῦ κόσμου διευθύνοντα πρὸς τὸν πλανήτην ταυτόχρονως τὰς φωτεινὰς αὐτῶν δέσμες, ἢ φωτίζοντα τὰ νέφη ἐπὶ ἐκτάσεως ἴσης πρὸς τὴν τοῦ Λουδίνου· ὑπολείπεται ὁμως εἰσέτι τὸ ζήτημα τῆς ἐντάσεως τοῦ φωτός. Καὶ περὶ τούτου ἀποφανθήτωσαν οἱ καταγινόμενοι περὶ τὸν ἠλεκτρισμὸν.

Ἄλλ' οἰαδῆποτε καὶ ἐν εἴνε ἡ ἀπόκρισις εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο, ἡ μέθοδος τοῦ Haweis, δι' ἧς τίθενται φωτεινὰ σημεῖα ἐπὶ μέλανος ἐδάφους, φαίνεται εὐτυχαστέρα τῆς τοῦ Galton· ἐπὶ πλέον δέ, εὐρισκόμεθα εἰς πολλῶν καλλιτέραν θέσιν τῆς τῶν κατοίκων τοῦ Ἄρεως πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς μεθόδου ταύτης, διότι τὸ σκοτεινὸν ἡμῶν ἡμισφαίριον εἶνε πολλῶν μᾶλλον ὁρατὸν ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ πλανήτου ἢ τὸ ἰδικόν του ὑφ' ἡμῶν.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ὁ συγγραφεὺς ἐπανερχεται εἰς τὰς τελευταίας παρατηρήσεις, αἵτινες ἔδωκαν ἀφορμὴν πρὸς γένεσιν ἰδεῶν ἐξετασθησομένων κατωτέρω, ἰδεῶν στηριζομένων ἐπὶ τῆς λίαν προφανοῦς ὑποθέσεως ὅτι οἱ κάτοικοι τοῦ Ἄρεως μᾶς κἀμνουσι σημεῖα, ὀρύσσοντες «διώρυγας» 1600 χιλιομ. μήκους καὶ 320 χμ. πλάτους, εἴτα δὲ διπλασιάζοντες αὐτὰς καὶ προστιθέντες πολυκρίθμα φωτεινὰ σημεῖα!

Ἐπὶ τούτοις ὁ Lockyer, ἀναφέρων τὰ ὑπὸ τοῦ Beer καὶ Mädler τῷ 1830 χαραχθέντα σχέδια, δι' ὧν ἐτέθησαν ἐπὶ τοῦ πλανήτου σταθεραὶ ἀφ' ἑταίρια πρὸς προσδιορισμὸν τῆς περιόδου τῆς περὶ τὸν ἴδιον ἄξονα περιστροφῆς τοῦ Ἄρεως, τὰς ὑπ' αὐτοῦ καὶ πολλῶν ἄλλων διὰ τινος διόπτρου τοῦ Cooke τῷ 1862 γενομένης παρατηρήσεις, δι' ὧν οὐδεμίαν ἔμεινεν αὐτῷ ἀμφιβολία περὶ τῆς ὑπάρξεως ἀτμοσφαιρας τοῦ Ἄρεως ἀναλόγου πρὸς τὴν ἡμετέραν, ὡς καὶ περὶ ἄλλων τινῶν χαρακτῆρων αὐτοῦ, οἷον περὶ θερμοκρασίας μὴ διαφερούσης τῆς ἡμετέρας ἢ κατὰ τινὰς μόνον βαθμούς· περὶ τῆς παρουσίας τῶν νεφῶν καὶ περὶ προφανοῦς κινήσεως αὐτῶν· περὶ διαιρέσεως τῆς ἐπιφανείας εἰς ζῆρας καὶ θαλάσσας· περὶ τῆς ὑπάρξεως τῶν πολικῶν χιόνων, τηχομένων μετὰ θαυμασίας ταχύτητος κατὰ τὴν πρὸς τὸ περιήλιον προσέγγισιν τοῦ ἄστρου, κτλ.,—καταλήγει εἰς παράθεσιν πορισμάτων τινῶν τοῦ ὑπομνήματος, ὅπερ παρουσίασε κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἰς τὴν ἀστρονομικὴν Ἐταιρίαν, ἐξ ὧν ἐπιταί, κατ' αὐτὸν, ὅτι ἡ χρῆσις τῶν μεγάλων φακῶν δὲν ἠῤῥησεν, ὅσον αὐτὸς γινώσκει, ἐπὶ πολὺ τὰς ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου γνώσεις τῆς πρὸ 30 ἐτῶν ἐποχῆς, γνώσεις ἀποκτηθείσας διὰ τῶν τότε ἐν χρῆσει μικρῶν ἀντικειμενικῶν φακῶν.

(Ἀκολουθεῖ).

Η. Γ. ΒΑΣΣΑΜΑΚΗΣ.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΕΡΩΣ

ὑπὸ **Paul Bourget**.*

«Θά μοι ἐπιτρέψῃς νὰ ἐνδυθῶ ἐνώπιόν σου!» ἐπα-
νέλαθεν ὁ Γεράρδος μετὰ τινος στιγμᾶς. Εἰς ὑπηρε-
της ἐπηγαίνοντο, ὁ δὲ Λαυρέντιος ἐβασκίνιζεν ἐν
νῶ τὰς ἐντυπώσεις αὐτοῦ, ἐνῶ συνάμα ἐκκπνιζε σι-
γᾶρον ρωσικόν, ὅπερ ὁ φίλος του προσήνεγκεν αὐτῷ.
Τὰ δύο παρὰ τὸ ἀνά μέσον τῶν ὑποίων ἦν τοποθε-
τημένη ἡ κλίνη ἐβλεπον εἰς κήπον μικρόν, οὗ τὰ δέν-
δρα, φαλακρὰ ἤδη, ἀνύφουν τοὺς σκελετοὺς αὐτῶν
πλησίον τῶν ὑέλων. Αἱ ἡλιακαὶ ἀκτίνες διχυγαῦς
πρωίας τοῦ χειμῶνος εἰσήλαυνον χαρίεσσαί καὶ ἐφώ-
τιζον τὸν κοιτῶνα ἐκεῖνον, ὅστις ἦν κοιτῶν ἀγάμου
πλουσίου νέου. Μήτοι ὁ Γεράρδος δὲν εἶχεν εἰσόδημα
ἐξήκοντα χιλιάδων φράγκων; Πάντα ἐν τῷ κοιτῶνι,
καὶ αὐταὶ αἱ ἐλαφρότεραι λεπτομέρειαι καθίστων
φανερὰν τὴν ἑλλειψιν γυναικείας καλαισθησίας ἐκ τῆς
διατάξεως τοῦ θαλάμου ἐκεῖνου. Τὰ πάντα ἦσαν ἔργα
ἀνδρός, σχεδὸν σοβαρὰ, ἀπὸ τῆς χαλυδίνου στερεό-
τητος τῶν ἐπίπλων μέχρι τῶν ἐπὶ τῶν πρασινοχρῶν
τοιχῶν συμπλεγμάτων ἐξ ὀπλων. Ἐξ ἄλλου, ἀπλοῦν
μόνον βλέμμα ἤρκει νὰ καταδείξῃ ὅτι ὁ κύριος τοῦ
δὲ ἄγαμον πωρισμένου κοιτῶνος ἐκεῖνος ἐξῆ πολὺ
ἐν αὐτῷ μὴ ἐξερχόμενος. Ὁ κοιτῶν εἶχε τὴν ἄφρονον
καὶ ἰδιόζουσαν ἐκείνην μορφήν ἐνδικιτημάτων, ἅπερ
ἀποτελοῦσι τὴν προσωρινὴν κατοικίαν ἀγάμου καὶ
ἀποκρύπτουσι διπρῶσπον βίον. Ἡ ἐν τῷ μέσῳ κλίνη,
χαμηλὴ καὶ στενὴ, μεθ' ἑνὸς μόνου προσκεφαλαίου,
ἦν ἐν ἀταξίᾳ. Τὸ ἐπὶ τοῦ τραπέζιου ἀνοικτὸν, ἀλλ'
ἀνεστραμμένον βιβλίον ἐδείκνυεν ὅτι εἶχεν ἀναγνωσθῆ
πρὸ τοῦ ὕπνου, ἐνῶ αἱ τῆδε κάκεισαι ἔρριμναι ἐφη-
μερίδες καὶ αἱ ἀπεσφραγισμέναι ἐπιστολαὶ εἶχον ἀνα-
γνωσθῆ μετὰ τὴν ἐξέγερσιν. Ἐπὶ ἄλλης τραπέζης
ὑπῆρχε τὸ πρόγευμα καὶ εἰς μόνος κύαθος παρὰ τὴν
ἀργυρᾶν τεῖοθήκη, ἀλλὰ καὶ πάντα τὰ ἄλλα ἀντι-
κείμενα τὰ χρήσιμα εἰς τὰς ἐξεις τάξεις κομψοῦ
νέου εἶχον τὸν τύπον ἐκεῖνον τῆς περὶ αὐτὰ φροντί-
δος, ὃν δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀπομνηθῆ τις, διότι
ἐδρεῖ ἐν πασιδήλῳ μὲν ἀλλ' ἀκουσίᾳ καὶ ἀπειρηγᾶ-
πτῷ ἁρμονίᾳ. Πράγματι δὲ ὁ χαρακτήρ ἡμῶν δὲν
προσλαμβάνει, μετὰ τῆς ἀκριθείας τῆς φωτογραφίας
σχεδόν, τὸν τύπον τοῦ μέρους ἐνθα ἐκτελοῦμεν τὰς
συνήθειαι ἡμῶν ἀσχολίας;

Ὁ Γεράρδος, ὅστις παρετήρησε τὰ πλανώμενα
βλέμματα τοῦ ἐπισκέπτου αὐτοῦ, ἀπήνησεν εἰς τὴν
σιωπηλὴν ἐρώτησιν, ἣν ἐνόμισεν ὅτι ἐν τοῖς βλέμμασιν
ἐκεῖνοις ἀνακαλύπτει. «Βλέπεις ὅτι δὲν εἶμαι πολὺ
ἄσχημα . . . ἔχω καὶ ἰδιαιτέρον γραφεῖον, ἐν ἀνάγκῃ
δὲ καὶ ἐστιχτόριον. Δὲν εἶναι πολὺ μέγα, ἀλλ' ἔχω
ὑπωσθῆποτε ἥλιον καὶ ἀέρα καθαρόν». Καὶ ἀνέπνεε
δὲ ὅλης τῆς δυνάμεως τῶν πνευμῶνων αὐτοῦ. «Ἐ-

λησμόνησα ὅμως, προσέθηκεν ἀφοῦ ἀπεσύρθη ὁ ὑ-
πηρετής, — θὰ μείνης νὰ συγγευματίσωμεν; . . .»
Καὶ τὸ βλέμμα, ὅπερ συνώδευσε τὴν ἐρώτησιν ἐκεί-
νην προέδιδεν ἀνησυχίαν, ἣν ὅμως ἡ καταφατικὴ ἀ-
πάντησις τοῦ Ἡλία διεσκέδασεν ἀμέσως.

«Θὰ γράψω δύο λόγους εἰς τὴν κυρίαν δὲ Βέλδ,
ὑπέλαθεν ὁ Γεράρδος, τῇ ὠμίλησα περὶ σοῦ καὶ θὰ
θεωρήσῃ ἐκυτὴν εὐτυχῆ βλέπουσά σε . . .» Καὶ ἔβη
εἰς τὸ γραφεῖον αὐτοῦ προηγούμενος τοῦ φίλου του.
Ἦν δὲ τὸ γραφεῖον πράγματι στενόχωρον, ἀλλὰ τὰ
ἐν αὐτῷ βιβλία καὶ τὰ λοιπὰ ἔγγραφα ἐμαρτύρουν ὅτι
ἐν αὐτῷ ἔμενε πολλάκις ἐργαζόμενος. Ἐνῶ ὁ Λαιρὲς
ἔσχιζε φύλλον χάρτου ἐκ τοῦ σημειωματαρίου αὐτοῦ
καὶ ἔγραφεν ἐπ' αὐτοῦ λέξεις τινάς, εἰς δὲ τῶν ὑπη-
ρετῶν ἑλθῶν ἔλαβεν αὐτὸ χωρὶς νὰ ἀναμείνη περαι-
τέρω ὁδηγίας, ὁ Ἡλίας προτεπάθει νὰ παρατηρήσῃ
εἰκόνα τοποθετημένην ἐπὶ τῆς πλατείας τραπέζης,
παριστῶσαν δὲ τὴν Κλάραν. Ἐν τούτοις δὲν ἐ-
τόλμησε νὰ παρατηρήσῃ αὐτὴν ἀπροκαλύπτως καὶ
περιώρισθαι εἰς τὸ νὰ βασανίσῃ ἐν νῶ τί ἦτο δυνατόν
νὰ σημαίνῃ καὶ ἡ κατοικία ἐκεῖνη καὶ ἡ ἐν γένει
συμπεριφορὰ τοῦ Γεράρδου. Ἦτο ἄρα γε ὑποκρισία;
Ἦτο ἀποτέλεσμα σιωπηροῦ διαζυγίου καὶ προσεπά-
θει νὰ συγκαλύψῃ κατὰστασιν μοιραίας; Ὁ Γεράρ-
δος δὲν ἐπαρουσίαζεν οὐδὲν τῶν ἐξωτερικῶν φαινομέ-
νων εὐτυχῶς ἔραστοῦ, συζῶντος μετ' ἐρωμένης ἀλω-
θείτης κατόπιν τολμηρᾶς περιφρονήσεως τῶν προλή-
ψεων τοῦ κόσμου. Καθὼς τὴν ἐσπέραν καθ' ἣν συνη-
τήθησαν πρὸ τοῦ περιουτοῦ τῶν Ἀπομάχων, ἡ
συνδικλέξις περιστρέφετο μόνον περὶ τοὺς ἀρχαίους
συναδέλφους. Ὁ Γεράρδος ὠμίλει περὶ αὐτῶν ὡς ἀ-
πόστρατος ἀξιωματικὸς ὠμίλει περὶ τοῦ στρατοῦ.
Ἐγίνωσκε καλῶς πάσας τὰς μεταθέσεις πάντας τοὺς
προβιβασμούς. Οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἀπήστραπτον. . .
Ἐσκυθρῶπασεν ὅμως ὅταν προῦχώρησεν ἡ ὥρα, ὁ δὲ
Λαυρέντιος παρετήρησεν ὅτι τὸ βλέμμα αὐτοῦ ἀπέβη
σχεδόν ἀπλανὲς καθ' ἣν στιγμὴν ἐπρόκειτο νὰ ἀνέλ-
θωσιν εἰς τὸν πρῶτον ὄροφον, οὗ τὴν πύλην ἠνοιξεν
ὑπηρετής φέρων οἰκοστολὴν ἐπὶ τῶν κομβίων τῆς
ὁποίας ὑπῆρχον τὰ γράμματα Κ. Β. Ἐὰν ἡ περιέρ-
γεια τοῦ Ἡλία ἦτο ἤδη ζωηρὰ ὅτε ἔφθασε πρὸ τοῦ
μεγάρου, κατ' ἐκείνην ὅμως τὴν στιγμὴν διετέλει εἰς
τὸ ὑψίστον σημεῖον αὐτῆς ἕνεκα τῶν πολλῶν παρα-
τηρήσεων αὐτοῦ. Ἄμα ὡς ἔρριψεν ὅμως τὸ πρῶτον
βλέμμα ἐπὶ τῆς νεαρᾶς γυναικός, μόλις ἠδυνήθη νὰ
ἐξκακοθυήσῃ τὴν ἐπισκόπησιν αὐτοῦ, διότι ἐμχνη-
τίσθη ὑπὸ ἀκαταγωνίστου θελγῆτροῦ, οὗ μετὰ δυσ-
χερείας θὰ ἠδύνατο νὰ καθορίσῃ τὴν φύσιν. Ἀμέσως
εἶχεν ἀναγνωρίσει τὴν γυναῖκα. Καθημένη παρὰ τὴν
ἐστίαν ἐν τῇ μικρᾷ αὐτῆς αἰθούσῃ κυανοῦ ὠχροῦ χρώ-
ματος ἀνεγίνωσκε, φέρουσα πρωϊνὴν λευκὴν ἀτημέ-
λητον περιβολὴν, ἣν ἐκόσμουσιν πολλὰ τρίχαπτα. Ἡ
καστανόχρους κόμη αὐτῆς διετήρησε τὴν λεπτότη-
τα καὶ τὴνφαιόχρουν αὐτῆς παλαιὰν χροίαν καὶ ὡς
ἄλλοτε ἦν ἀπλοῦστατα εἰς δύο διηρημένη. Ὁ χαρα-
κτήρ ἐκεῖνος τῆς μεγάλῃς σοβαρότητος καὶ σπου-

(*) Ἰδὲ ἀριθμ. 3 σελ. 50—52.

δαιότητος, ὅστις ἄλλοτε ἀπετέλει τὴν ἠθικὴν καλλολογίαν τοῦ προσώπου αὐτῆς, ὑπῆρχεν ἔτι ἐν τοῖς ἐλαφρῶς μελαίνοις ὀφθαλμοῖς αὐτοῖς καὶ ἐν ταῖς ἀνύπανταν καὶ γαλήνην προδιδούσαις γραμμαῖς τῶν παρεῖων καὶ τοῦ μετώπου. Ἡ ἐξῆς μόνον διαφορὰ ὑπῆρχεν ὅτι ἡ σοβαρότης καὶ ἡ σπουδαϊότης ἐφάνετο ὡσεὶ μεγαλειότερα καταστάσα. Ἦδη ἐπλησιάζεν αὐτῇ πρὸς τὴν μελαγχολίαν, θὰ πρεῖχε δὲ θλιβερὰν αἰσθησιν εἰς πάντα γινώσκοντα τὴν ἱστορίαν αὐτῆς. Μήτοι δὲν ἐπέθη ἀφ' ἑαυτῆς εἰς τοιοῦτον σημεῖον καὶ τοιαύτας περιστάσεις, ὥστε δὲν ὑπῆρχε πλέον δι' αὐτὴν μέσος ὅρος μεταξύ τῆς ὑψίστης εὐτυχίας καὶ τῆς χειρόστης δυστυχίας; Τὸ πρόσωπον εἶχε καταστῆ πῶς ἰσχυρὸν, οἱ ὀφθαλμοὶ ἦσαν μικρὸν εἰσέχοντες. Τὸ θελητικὸν ἐκεῖνο στόμα, ὅπερ προεκάλει ἐπιβλητικῶς τὴν παραβολὴν πρὸς ἄνθος κλειόμενον, ἐσχημάτιζε πτυχήν σχεδὸν θλίψιν προδιδούσαν. Οὐχί. Τὸ σύνολον ἐκεῖνο οὐδὲν εἶχε τὸ κοινὸν πρὸς τὴν εἰκόνα εὐτυχίας ἐν τῷ σφάλματι. Ἐν τούτοις ἀπέριπτε καὶ πᾶσαν ἰδέαν σφάλματος. Ἐὰν ὁ Ἥλιος δὲν ἐγίνωσκε καλῶς τὰ πράγματα καὶ ἐδεικνύε τις αὐτῷ τὴν Κλάραν δὲ Βέλδ λέγων ὅτι ὑπῆρξεν ἡ ἡρώϊς ἐνός τῶν διασημοτέρων σκανδάλων τῆς προσιανῆς κοινωνίας, θάκἀνέκραζεν ἐν πεποιθήσει ὅτι συκοφαντεῖ. Τοσοῦτον ἡ γαληνιαία ὑπερφάνεια, ἡ ἀνυπόκριτος εὐγένεια καὶ ἡ ἡσυχία τοῦ πνεύματος ἀπήστραπτον ἐκ τῆς τριάνοντα καὶ τέσσαρα ἔτι ἀριθμούσης γυναικὸς ἐκείνης, ἡ ὁποία προσέκλιε μετὰ χάριτος περιγρηπίσεως ὅταν ὁ Γεράρδος ἐπαρουσίασεν αὐτῇ τὸν ἐπισκέπτην. Ἡ χειρονομία δι' ἧς ἡ χεὶρ αὐτῆς ἐδειξεν εἰς τὸν Ἥλιον κάθισμα ἔφερε τὸν τύπον τῆς ἀγνῆς ἐκείνης χάριτος ἐν ἧ ὁ ὀλίγον πεπειραμένοι ἄνδρες ἀναγνωρίζουσι τὸ ἐνστικτὸν μὴ μου ἄπλου τῆς τιμῆς γυναικὸς, ἐκείνην τὴν ἀπόλυτον, τὴν ἀνευ προμελέτης, ὡς φυσικὴν, αἰδημοσύνην, ἡ ὁποία ἀπελπίζει καὶ τὸν μᾶλλον δειλὸν καὶ ἀβλαβῆ ὀπισθολογισμόν ἔχοντα. « Ὁ φίλος σας, εἶπε, πολλὰκις μοὶ ὠμίλησε περὶ ὑμῶν, ὥστε πραγματικῶς αἰσθάνομαι εὐχαρίστησιν ὑποδεχομένη ὑμᾶς . . . ». Ἡ ἀπλὴ ἐκείνη φράσις, ἡ ὁποία, ἐν τούτοις, ἔθετε μεταξύ αὐτῆς καὶ αὐτοῦ τὸν Γεράρδον, ἐλέγη χαμηλὴ καὶ λαρυγγώδει τῇ φωνῇ χωρὶς οὐδὲν, οὔτε ἐν τῷ τῶν αὐτῆς, οὔτε ἐν φυσιγνωμίᾳ τοῦ προσώπου ν' ἀποκαλύπτῃ τὴν στενωχωρίαν, ἣν ὀφείλει νὰ αἰσθάνηται γυνὴ τοῦ κόσμου εὐρίσκουμένη καὶ πάλιν, προγεγραμμμένη καὶ πεπτωκίκα, πρὸ ἀνδρὸς γνωρίσικτος αὐτὴν τιμωμένην καὶ ἄχρουνταν. Ἄλλ' οὐδὲ ὑπῆρχε τι τῆς ἀναδείας ἐκείνης μετὰ τῆς ὁποίας τὰ καταπεσόντα πλάσματ' ὀδεύουσι κατὰ μέτωπον, πρὸ δυνατῆς περιφρονήσεως. Οὐχί. Ἡ συμπεριφορὰ αὐτῆς ὠμοιάζε πρὸς τὴν τολμηρὰν ἀσφίλειαν προσώπου, ὅπερ ἐπέτυχε δικαιοσύνης τινος καὶ ὅπερ οὐδεμίαν συζήτησιν ἐπ' αὐτῆς ἀποδέχεται. Ἡ δὲ Κλάρα οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἀπέβαλε τὴν συμπεριφορὰν ταύτην, οὔτε κατὰ τὴν πρό, οὔτε κατὰ τὴν ἐπὶ τῆς τραπέζης συνδιάλεξιν, οὔτε κατὰ τὴν συνομιλίαν τὴν ἐπακολουθήθησαν τὴν εἰς τὴν κυανὴν αἰ-

θουσαν ἐπιστροφὴν. — Ἄλλ' ἀπετέλει ἄρα γε ὁ τρόπος ἐκεῖνος πραγματικὴν καὶ φυσικὴν συμπεριφορὰν; διηρωτᾶτο ἀδικόπως ὁ Ἥλιος.

Ἐκθήθη λοιπὸν πρὸς τὴν τετράγωνον τράπεζαν, δεξιόθεν τῆς Κλάρας, ἐναντι τῆς ὁποίας ἦτο ὁ Γεράρδος. Δύο κυλικεῖα, κατεσκευασμένα κατὰ ρυθμὸν τῆς Ἀναγεννήσεως ἐκόσμου τὸ ἐστιατόριον ἐκεῖνο. Μία μόνη εἰκὼν ἦν ἀνηρτημένη ἐπὶ τῶν διὰ ξύλου ἐπεστρωμένων τοίχων, αὐτὴ δὲ ἀπεικόνιζε τὸν πλοῦν ἀτμακάτου ἐν μέσῳ ὀμίχλης. Ἄμα τοῦ γεύματος ἀρχομένου, αἱ ὀμιλίαι ἐγένοντο σπανιότεραι. Στενωχωρία, καίτοι ἀποκρυπτομένη ἐκ τοῦ ἐγκαρδίου τῶν φράσεων, ἐφάνετο ὅμως ἐπιβαρύνουσα τοὺς τρεῖς συνδαιτυμόνας. Ὁ Ἥλιος Αλαυρέντιος, ὅστις ἐξηκολούθει νὰ βασκνίζῃ κατὰ νοῦν, τὰς ἐλαχίστας τῶν σκητῶν ἠσθάνετο τὴν στενωχωρίαν ταύτην ὡς ὀλικῶς αἰσθητὴν ἀνὰ μέσον τῶν διακυμάνσεων τῆς φωνῆς τοῦ Γεράρδου, τῶν χειρονομιῶν αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνεκφράστου τοῦ βλέμματος αὐτοῦ ταραχῆς. Παρατήρει ὅτι ὁ φίλος του, πεινῶν πολὺ ἀναμυθιόλως συνεπέειχε τῆς κατὰ τὴν πρωῖαν γυμναστικῆς, ἔτρωγε καὶ ἔπινε μετὰ μεγάλῃς ὀρέξεως, ἐνῶ ἡ κυρία δὲ Βέλδ ἀφοῦ διὰ τῆς ἄκρας τῶν χειλέων ἤγγισε τὸ ἐν τῇ παροψιδί αὐτῆς φαγητόν, ἐτοποθέτει σταυροειδῶς τὴν μάχαιραν καὶ τὸ περόνιον ἐπὶ τοῦ ἐν τῇ παροψιδί ἀπομένουτος, ὡς αἱ κορασιδες αἱ ὁποῖαι ἐπιθυμοῦσι ν' ἀποφύγωσιν ἐπίπληξιν. Μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ τρόπου τοῦ παρακῆθεσθαι ἐν τῇ τραπέζῃ ὑπῆρχεν, οἷον εἰπεῖν, διαφορὰ φυσιολογίας καὶ συμπεριφορᾶς μεταξύ τῶν δύο ἐκεῖνων προσώπων. Ἡ δ' ἀτμοσφαιρὰ τῆς στενωχωρίας καθίστατο βαθμηδὸν πυκνότερα, τοσοῦτω μᾶλλον ὅσῳ ἡ Κλάρα ἐφάνετο ὡς ἀπούσα ἐκ τοῦ ἐστιατορίου, διότι τὸ πρόσωπον αὐτῆς ἦν ἀκίνητον, αἱ ἀπαντήσεις μονοσύλλαβοι, ἡ ἀδιαφορία τῆς πλήρης. . . Ὁ Ἥλιος ἐξαντλήσας πᾶσαν πηγὴν συνδιάλεξεως, ἐνόμισεν ὅτι εὐρίσκει ἀντικείμενον συζητήσεως ἐν τῇ εἰκόνι, ἣτις ἐκεῖτο ἐναντι αὐτοῦ, ἀμέσως δὲ παρετήρησεν ὅτι πρεῖχε τοῖς ξενίζουσιν αὐτὸν ἀφορμὴν νὰ καταδείξωσι τὸ διαζύγιον τῶν σκέψεων αὐτῶν μετὰ τὸ διαζύγιον τῶν ἔξεων καὶ τοῦ τρόπου τοῦ βίου. «Εἶναι εἰκὼν τοῦ ἀγγλοῦ ζωγράφου Τούρνερ, εἶπεν ἡ κυρία δὲ Βέλδ, σὰς ἀρέσκει;» Καὶ ἐπὶ τῇ καταφατικῇ ἀπαντήσει τοῦ Ἥλια ἐστράφη μειδιῶσα πρὸς τὸν Γεράρδον καὶ εἶπεν· «Βλέπεις ὅτι δὲν εἶμαι μόνη ἐγὼ ἐγρυσα τὴν αὐτὴν ἰδέαν;» «Ἐγὼ ὅμως πάντοτε ἐνόμιζον ὅτι θὰ εἶχες δίκαιον ἀπήνητησεν ἐκεῖνος, ἦδη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἦμην εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐξωτερικῶν εἶχον δικόφει πᾶσαν σχέσιν μετὰ τῶν καλῶν τεχνῶν. . . Ἐνθυμεῖσθαι Αλαυρέντιε;» Πράγματι δὲ ὁ Ἥλιος ἐνεθυμεῖτο ὅτι ὁ Γεράρδος ἄνθρωπος φιλόδοξος καὶ πρακτικὸς, περαιοφρόνει ἔκτοτε ἐκεῖνο ὅπερ ἀπεκάλει μυκτηρικῶς τὸ φιλολογικὸν μέρος τοῦ βίου. Ἦκουε λοιπὸν τὴν νεαρὰν γυναικᾶ νὰ συζητῇ περὶ τῆς ἀγγλικῆς ζωγραφικῆς μετὰ τῆς λεπτῆς ἐκείνης ὀξυδερκείας καὶ γνώσεως, ἣν ἐφάνετο ὅτι ἐκέκτητο περὶ ὅλων τῶν

πραγμαμάτων, ἐν ἀπερίττῳ ἀλλὰ καὶ σοφῷ λόγῳ, ἄνευ διανοητικῆς ἐκδραστηριότητος, ὡς πρόσωπον ὅπερ ἐπὶ πολὺ ἐμελέτησε καὶ πλήρεις ἔχει πρακτικὰς γνώσεις. Ἦτο πασιδὴλον ὅτι ἀπὸ ἐτῶν ἕξ ἐν τῷ μέσῳ τῶν βιβλίων καὶ τῶν διανοητικῶν ἐνασχολήσεων. Μετὰ τινὰ λεπτὰ ἢ συνδιάλεξις ἤλλαξεν ἀντικειμένον. Ὁ Γεράρδος ὠμίλει περὶ Ἀγγλίας καὶ τοῦ ἀγγλικοῦ λαοῦ, ἀλλ' εἶχε φέρεν τὸ ἀντικείμενον ἐπὶ τῆς πολιτικῆς. Κατέκρινε τὰ τελευταῖα περὶ Ἰρλανδίας ληφθέντα μέτρα καὶ ἐποίητο ἀντιπαρκαθολὴν τῶν ἀγγλικῶν πρὸς τὰς γαλλικὰς ἀποικίας. Ἡ Κλάρα εἰσίγει, ἡ δὲ γυμνὴ δακτυλίων χεὶρ αὐτῆς ἐτακτοποιεῖ τὴν κόμην διὰ χειρονομίας ἢ ὅποια ἔφερε τὸν Ἥλιον κατὰ πολλὰ ἔτι ὀπίσω. Ἐν τούτοις ἤκουε τὸν Γεράρδον καὶ ἐθαύμαζε τὴν καταλληλότητα τῶν φράσεων αὐτοῦ, εἴτα δὲ ἐξῆγε τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ φίλος αὐτοῦ καὶ ἡ ἐρωμένη του ἦσαν κεχωρισμένοι ἀπ' ἀλλήλων ὡς ἐξ αὐτῶν τῶν ἰδιωματῶν αὐτῶν. Δὲν ἐφαίνετο ἐκείνη ἐκτιμῶσα τὴν ἀξίαν τῶν λεγομένων αὐτοῦ, ὅπως ἐκεῖνος πρὸ ὀλίγου δὲν εἶχε φανῆ ἀρεσκοῦμενος ἐκ τοῦ θελγῆτρου τῶν λόγων αὐτῆς. Μελαγχολία κατέκλυζεν αὐτόν, αὐτὴ δὲ ἐδιπλασιάσθη ὅταν ἐπανῆλθον εἰς τὴν μικρὰν αἴθουσαν διὰ τὰ πίνωσι τὸν καφὲν καὶ παρετήρησε τὸν Γεράρδον, ἀσπαζόμενον τὴν χεῖρα τῆς Κλάρας εἰς ἀπάντησιν ἐπιχαρίτου χειρονομίας αὐτῆς. Ὁ χειμερινὸς ἥλιος εἰσέδουε διὰ τοῦ καταβιθασμένου παραπετάσματος, ὅπερ ἦτο κυανόχρουν ἐπίσης, ἀλλὰ ὠχρότερον τοῦ χρώματος τῶν τοίχων. Διὰ ξένον βλεπόντα τὴν νεαρὰν ἐκείνην γυναῖκα παρὰ τὸν νεαρὸν ἄνδρα, ἐμφοτέρους ἐλευθέρους ἢ ἀνταγαπῶνται, ἀμφοτέρους συνδεδεμένους στενωτάτα συνεπιεῖα τῆς τοιμητρῆς θυσίας τοῦ μέλλοντος αὐτῶν, ἀμφοτέρους πλουσίους καὶ οἰκοῦντας τὸ διὰ τρυφερὰς κομψότητος διακεκοσμημένον ἐκεῖνο ἄντρον — ἦτο, βεβαίως τὸ ἄκρον ἄκρον τῆς εὐτυχίας· ἀλλὰ διατὶ ἀτμὸς στενοχωρίας εἶχε καλύψει τὴν συνδιάλεξιν κατὰ τὸ πρόγευμα, ἐξ ἧς ἐν τούτοις ἐπιμεμηλημένως εἶχεν ἐξοβελισθῆ πᾶν δυνάμενον νὰ προκαλέσῃ ἀναμνήσεις τοῦ πυρετώδους βίου τῆς ἀνωτέρας κοινωνίας; Διατὶ, καὶ κατ' αὐτὴν ἔτι τὴν στιγμὴν τοῦ ἀσπασμοῦ, πικράδοξον ὕφος στενοχωρίας καὶ καταναγκασμοῦ ἐπεφαίνετο ἐπὶ τοῦ προσώπου τοῦ ἐραστοῦ, ἐν δὲ τοῖς ὀφθαλμοῖς τῆς ἐρωμένης ἀνεγινώσκετο πλήρης πρὸς τὸν βίον περιφρόνησις ἄνευ ἐλπίδος; Ἡ μὲν ὁ Ἥλιος ἠπατάτο καὶ πάντα ταῦτα τὰ ἐξωτερικὰ φαινόμενα μυστηριώδους καὶ ἀνεξηγήτου χωρισμοῦ μεταξὺ τῶν δύο ἐκείνων ὄντων δὲν ὕφιστατο, ἀλλ' ἡ μόνον ἐν τῇ φαντασίᾳ αὐτοῦ, ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ αὐτοῦ καὶ τῷ ὀπισθολογισμῷ ἴσως; Διότι, ἦτο βέβαιον ὅτι ἡ αἰφνιδία αὐξήσις τῆς θλίψεως αὐτοῦ δὲν ἐπήγαγον ἐξ αἰφνιδίας καὶ μὴ δικρινομένης ἔτι ζήλοτυπίας;

Α. ΓΡΑΜΜΑΤΟΠΟΥΛΟΣ.

(Ἀκολουθεῖ).

ΧΕΙΜΕΡΙΝΑ ΑΝΘΗ*.

Ἐν τῇ ἡλικίᾳ μου νομίζω ὅτι εὐρίσκομαι ἐν τῇ ζωῇ καθὼς ἐν οἰκίᾳ, ἐν ἡ κατοικῶ μὲν, ἀλλ' ἢς ἔληξεν ἡ προθεσμία ἢ ὁμοιάζω πρὸς ἐκεῖνον, ὅστις ἀναμένει ἐπίσκεψίν τινα καὶ ὅστις εἰς πᾶσαν τῆς θύρας κρούσιν λέγει καθ' ἑαυτόν. «Ἴδου αὐτός!» Οὕτως ἐν πάσῃ ἀδιαθεσίᾳ ὀλίγον σοβαρᾶ λέγουσι καθ' ἑαυτοῦ. «Ἴσως εἶναι ἐκεῖνος!» Ἐκεῖνος; Μαντεύετε βεβαίως περὶ τίνος πρόκειται; Καὶ ἐν τούτοις ἡ ἰδέα αὐτῆ δὲν εἶναι τόσῳ ἀπαίσιος ὅσον φρονεῖτε. Ἐνίοτε εἶναι λίαν καθησυχαστικὴ. Πᾶν ὅ,τι ἐν τῇ ζωῇ ὑπάρχει ποταπὸν, ἐπίπλαστον, ἄθλιον, ἐκλείπει πρὸ τῆς ἀπαίσιου ταύτης ἰδέας, μόνον δὲ ἡ πραγματικότης, ἐν ὅλῃ αὐτῆς τῇ σταθερότητι μένει ἀπέναντι ἡμῶν. Καλὸν εἶναι ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡ ἰδέα προσεχοῦς κινδύνου.

Ἐπιστρέφων ἡμέραν τινὰ ἐκ περιπάτου ἀνὰ τὰ δάση, εἶδον καθήμενον πρὸ τῆς θύρας οἰκίσκου λίαν ἀπομεμακρυσμένου τοῦ χωρίου καὶ οὐτινος ὁ ἰδιοκτήτης σχεδὸν πάντοτε ἀπουσιάζει, ἀγαθὸν τινα ἄνδρα ὃν ἐγνώρισα ὡς κηπουρὸν παρὰ τινι φίλῳ μου.

— Αἱ! γέρω· Ἀντώνιε, τῷ εἶπον, εἰσθε λοιπὸν φύλαξ τῆς οἰκίας ταύτης;

— Ναί, κύριε, ἀπὸ τοῦ φθινοπώρου ἤδη.

— Δὲν θὰ εἶναι πολὺ εὐχάριστον ἐδῶ; Ἄνευ γειτόνων, ἄνευ κυρίων!

— ὦ! ἔχω τὰς ἀσχολίας μου ἐν τῷ κήπῳ.

— Ναί, ἐννοῶ, κατὰ τὸ θέρος. Ἀλλὰ κατὰ τὸν χειμῶνα, κατὰ τὰς μακρὰς ἐσπέρας, τί κάμνετε; Ἡ Με ἠτένισε καὶ μοι εἶπε φαιδρῶς: «Στενοχωροῦμαι». Ἡ φυσιογνωμία του καὶ ὁ τόνος του με ἐξέπληξαν. Εἰς τὸ στόμα τῶν πλουσίων ἡ λέξις «Στενοχωροῦμαι» ἔχει τόνον ἀπελπιστικὸν ὅστις θλίβει τὴν καρδίαν. Ὁ καλὸς οὗτος ἄνθρωπος προσέφερον αὐτὴν μειδιῶν. Τὴν στενοχωρίαν ἀποδέχεται ὡς ἀποδέχεται τις τὴν βροχὴν, τὸ ψῦχος, τὴν στέρησιν, τὸν μόχθον, τὸν θάνατον. Ἀνήκει εἰς τὴν ἀγροτικὴν ταύτην γενεάν, ἢς ἡ ὑπαρξίς περιλαμβάνεται ἐν δυσὶ λέξεσι: Πάσχειν καὶ ὑπομένειν. Διὰ τοῦτο καλὸν εἶναι νὰ ἀποστελλωνται οἱ χωρικοὶ εἰς τὰ σχολεῖα, ἀλλ' ἐπίσης καλὸν θὰ ἦτο νὰ ἀποστελλῶσι καὶ ἡμᾶς εἰς τὸ σχολεῖον τῶν χωρικῶν.

Ἡμέραν τινὰ πρὸ τίνος καιροῦ ἐκ τοῦ στόματος ἀμπελοουργοῦ τίνος ἤκουσα λέξιν τινὰ, ἣτις μεγαλειτέραν ἔτι μοι προῦξένησεν ἐντύπωσιν.

Ἦτο ἡμέρα ἐκλογῶν. Ἐν τινι τῶν διαμερισμάτων δύο ὑποψήφιοι ὑπῆρχον ἀντίπαλοι. Ὁ εἰς ἦτο τῶς

(*) Ὅπως κάλλιον νοηθῆ ἢ τε ἐπιγραφή καὶ τὸ σύνολον τῆς διατριβῆς ταύτης, σημειοῦμεθα ὅτι ὁ γράψας αὐτὴν δραματικὸς συγγραφεὺς καὶ μέλος τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας Ἑρνέστος Λεγουνὲ ἀγεί νῦν τὸ ὀγδοηχοστὸν πέμπτον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ, γεννηθεὶς ἐν Παρισίοις τῇ 2/14 φεβρουαρίου τοῦ 1807.

βουλευτής, ἀνῆκεν δὲ εἰς τὸ κόμμα τῶν ριζοσπαστικῶν δημοκρατῶν. Ὁ ἕτερος διὰ πρώτην φοράν ἐξετίθετο ὡς ὑποψήφιος, ἄχρους δὲ ὑπὸ κομματικὴν ἔποψιν. Ἀμφότεροι ἦσαν ἐξ ἴσου πλοῦσιοι. Τῇ προῖξ εἶχον μεταβῆ εἰς συνάντησιν ἐπὶ τῆς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ τοῦ φίλου μου X. ., τὸν ὁποῖον φθονῶ διὰ πολλὰ μὲν πράγματα, ἰδίᾳ ὅμως διὰ τὴν πρὸς τὴν ἀλείαν κλίσιν του. Τέλος τὸν φθονῶ διὰ τὰς κλίσεις καὶ τὰς ἐπιθυμίας τὰς ὁποίας ἐγὼ δὲν αἰσθάνομαι. Παρ' αὐτὸν ἠλίευσ καὶ ὁ ἡμέτερος ἀμπελοργός. Ὅτε τὸ ὠρολόγιον ἔκρουσε τὴν δεκάτην, ὁ ἀμπελοργός ἠγέρθη καὶ εἶπεν ἡμῖν :

- Ὑπάρχω νὰ ψηφοφορήσω.
- Διὰ ποῖον θὰ ψηφοφορήσητε;
- Ἄνεφερε τὸ ὄνομα τοῦ νέου ὑποψηφίου.
- Διατί προτιμάτε τοῦτον;
- Διότι δὲν τὸν γνωρίζω.

Μόλις ἀπεμακρύνθημεν ὁ τε φίλος μου X. . καὶ ἐγὼ ἤρχισαμεν καγχάζοντες. Ἐγὼ μετ' ὀλίγον προσέθηκα :

— Ἴδου λοιπὸν οἱ χωρικοὶ ! Δὲν εἶναι ἀρκετὰ παράλογος ; Καὶ ὅμως παράλογος ἤμην ἐγὼ, διότι ἐκεῖνος θαυμασίως προσδιώρισε τὴν ἀνωτέραν καὶ σωτήριον ἀνάγκην τοῦ ἀγνώστου, τὴν ἀρχὴν ταύτην ἣτις ἐπεκράτει κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας.

Ἐκεῖθεν προῆλθεν ἡ ἡμετέρα σωτηρία. Ὁ λαὸς ψηλαφητεῖ ἠρεύνησε τὴν ἀλήθειαν καὶ ἀνεῦρεν αὐτήν. Ἐν μέσῳ τοῦ κατακλυσμοῦ τούτου τῶν συκοφαντιῶν, τῶν ὀπαιτήσεων, τῶν διαφθορῶν, κατάρθρωσε νὰ διακρίνη καὶ νὰ ἐκφράσῃ πᾶν ὅ,τι ἐπεθύμει καὶ πᾶν ὅ,τι δὲν ἐπεθύμει. Δυστυχῆς καὶ προσφιλές ἔθνος ! Ἀξίζει τῷ ὄντι περισσότερον ἐκείνων, οἵτινες κυβερνῶσι καὶ διευθύνουσιν αὐτό.

Κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν μου μετέβην νὰ ἐπισκεφθῶ ἓνα τῶν συνηλικιωτῶν μου, Ἰάκωβον τὸν τυφλόν, ὅστις μοὶ προῦξένησε λυπηρὰν ἐντύπωσιν. Οἱ τέσσαρες χειμερινοὶ μῆνες ἐγήρασαν αὐτὸν κατὰ δέκα ὅλα ἔτη. Δὲν περιπατεῖ πλέον, σύρεται. Τῇ τυφλότητι ἤρξατο νὰ προστίθεται καὶ ἡ κωφότης. Ἡ μνήμη του πάσχει ἐκλείψει. Ἀντελήφθη καὶ αὐτὸς τούτου καὶ ὑποφέρει πολὺ. Ἡ θέα τοῦ δυστυχοῦς τούτου πλάσματος τοσαύτην προῦξένησέ μοι ἐντύπωσιν, ὥστε δὲν εὔρον παρηγορητικὴν τινὰ λέξιν νὰ τῷ ἀπευθύνω. Ἀπερχόμενος ἐπανελάθον τὴν ὁδόν μου, τῶν ἰδεῶν μου ἀκολουθουσῶν ὁδὸν οἰκείαν αὐταῖς, ἐταξίθετήθησαν δὲ αὐταὶ ἐν τῷ νῷ μου ὑπὸ τὴν μορφήν στίχων. Εἶναι τὸ σύστημα τοῦ Γκαίτε, ὅστις ὅταν κατελαμβάνετο ὑπὸ θλίψεως, ἐποίει καὶ μίαν σονάταν.

Ah ! Ce n'est pas la mort que je crains, c'est la vie !
A voir de quels tourments la vieillesse est suivie,
Je tremble, mes amis, de descendre au tombeau
Lentement, membre à membre et lambeau par lambeau,
[beau,

Ne vous laissant de moi, comme image suprême,
Qu'une caricature affreuse de moi-même.

Τὴν μεθεπομένην ἡμέραν κατσηχυμένος ἐκ τῆς ἀδυναμίας μου, ἐπανεκάμψα παρὰ τῷ Ἰακώβῳ, λαβὼν ἀπόφασιν νὰ ἐμπνεύσω αὐτῷ θάρρος. Θίγω μετὰ τόλμης τὰς χειμερινὰς αὐτοῦ σκληρὰς δοκιμασίας. — Ἄ ! ναι, κύριε, ὑπέφερα πολλὰ ! Καὶ ὅμως καταλαμβάνομαι ὑπὸ ἀπεριγράπτου φόβου ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ τοῦ θανάτου.

— Φόβου ! ἀνέκραξα μετ' ἐκπλήξεως.

— Ἀναμφιβόλως, διότι διότι ἐὰν ἀποθάνω, κύριε, θὰ ἀποθάνῃ μετ' ἐμοῦ καὶ ἡ σύνταξις τὴν ὁποίαν λαμβάνω καὶ τὰ τέκνα μου θὰ ἐστεροῦντο αὐτῆς.

Τὸ μᾶθημα τοῦτο μὲ ἐλύπησε σφόδρα. Ναι, ἔχει δίκαιον, ὁ δυστυχῆς μάρτυς. Ὅσον σκληρὰ καὶ ἂν εἶναι ἡ ζωὴ, ἐνόσφ δύναται τις νὰ φανῇ χρήσιμος εἰς τι ἢ ὠφέλιμος εἰς πρόσωπά τινα, δέον νὰ ἀποδέχηται αὐτὴν καὶ νὰ τὴν εὐλογῇ.

Ἐρνέστος ΛΕΓΟΥΝΕ,
ἀκαδημαϊκός.

(Μετάφρασις Ν. Γ. Μ.)

ΕΤΑΙΡΕΙΑΙ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΟΙ

Ἡ ἐν Ἀθήναις ἐπιδημιολογικὴ εἰσαγγελία.

Ἐν τῇ ἔναγχος γενομένη συνεδρίᾳ τῆς ἐταιρείας πρῶτον μὲν ἐγένετο λόγος ἐπαινετικὸς περὶ τοῦ αἰοδίδμου August Nauck, ὅστις ἐτύγγανεν ἐπίτιμος τῆς ἐταιρείας ἐταῖρος. Ἀνέγνω δὲ ὁ γραμματεὺς κ. Μαργαρίτης Εὐαγγελίδης ἐπιμνημόστυνον λόγον τοῦ μεγάλου φιλολόγου, πεμφθέντα ὑπὸ τοῦ ἐταίρου κ. Π. Παπαγεωργίου, πρῶην γυμνασιάρχου Σερρών καὶ διὰ φιλίας συνδεομένου μετὰ τοῦ αἰοδίδμου Nauck. Ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ ἐξετίθεντο λαμπρῶς τὰ ἐν τῇ κριτικῇ καὶ διορθωτικῇ τῶν ἐλληνικῶν κειμένων διορθώματα καὶ ἡ ἄλλη σοφία καὶ ἡ σπανία ἀρετὴ τοῦ αἰοδίδμου ἀνδρός.

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. Ἡλίας Λιακόπουλος ἐπραγματεύθη περὶ τῆς ἐλληνικῆς δημοτικῆς νομοθεσίας, ἣτις εἶνε μετάφρασις ἐκ τοῦ γερμανικοῦ. Ἐξέθηκε δὲ τὴν μεγάλην πρόνοιαν, ἣτις ἐλήφθη, ὅπως ὁ νόμος συνταχθῇ καὶ μεταφρασθῇ ὅσον οἶόν τε ἀναμαρτήτως, ἀλλὰ παρὰ πάντα τὰ ληφθέντα μέτρα ὑπάρχουσιν ἐν τῇ ἐλληνικῇ μεταφράσει τοῦ νόμου πολλὰ ἐσφαλμένως ἀποδοθέντα. Κατέδειξε δὲ ὁ κ. Η. Λιακόπουλος πολλὰς δεκάδας ὁρῶν, ἐσφαλμένως ἐν τῇ ἐλληνικῇ ἀποδομένων, ἐξ ὧν ἡ ἔννοια καθίσταται νῦν μὲν εὐρύτερα τοῦ προσήκουτος, νῦν δὲ στενωτέρα, πολλάκις δὲ καὶ ὅλως διάφορον ὑποβάλλεται νόημα, ἐξ ὧν πολλά ἐν τῇ πράξει ἐγείρονται ἀμφισβητήσεις καὶ δικανικαὶ ἐριδες. Μετὰ τὸν κ. Η. Λιακόπουλον ἤρχοντο ἀνακοινώσεις ἄλλων ἐταίρων, ἀλλ' ἀνεβλήθησαν εἰς τὴν προσεχῆ συνεδρίαν διὰ τὸ προκεχωρηκὸς τῆς ὥρας.

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ.

Ἀκαδημία τῶν ὠραίων τεχνῶν.

Τῆ 18)30 ὁκτωβρίου ἐγένετο ἡ ἐτησία δημοσία συνεδρία τῆς ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίας τῶν ὠραίων τεχνῶν. Ἐπειδὴ δὲ ἐγνωμεν νὰ δημοσιεύωμεν τακτικῶς τὰ κυριώτατα τῶν πρακτικῶν τῶν διαφόρων Ἀκαδημιῶν τῆς Γαλλίας, τῶν πολλῶν χάριν σημειοῦμεθα ἐνταῦθα ὅτι τὸ λεγόμενον Πανακαδήμιον (Institut) ἀποτελεῖται ἐκ πέντε ἀκαδημιῶν, τῆς Γαλλικῆς ἀκαδημίας (Académie Française), τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιγραφῶν καὶ τῶν γραμμάτων (Académie des Inscriptions et Belles-Lettres), τῆς Ἀκαδημίας τῶν ὠραίων τεχνῶν (Académie des Beaux-Arts), τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἠθικοπολιτικῶν ἐπιστημῶν (Académie des Sciences Morales et Politiques) καὶ τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν (Académie des Sciences). Οἱ ὄντες μέλη μιᾶς τῶν πέντε τούτων ἀκαδημιῶν δικαιούνται νὰ ὑπογράφονται μέλη τοῦ Πανακαδημίου (membres de l'Institut). Ἄλλ' οἱ ὄντες μέλη τῆς Γαλλικῆς ἀκαδημίας, ἴς ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν ἐστὶν ὀρισμένος εἰς τεσσαράκοντα, ἄπερ καὶ ἀθάνατοι λέγονται, εἶνε δὲ ὑπέροχος πασῶν τῶν ἄλλων καὶ ἡ ἐκλογή αὐστηρά, ὑπογράφονται μέλη τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας (Membres de l'académie Française) Σημειωτέον ἐνταῦθα πρὸς τούτοις, ὅτι τὸ ἐνίοις τῶν ἡμετέρων ἀπονεμηθὲν παράσημον ἀξιωματικοῦ ἀκαδημίας (Officier d'académie) οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν πρὸς τὰς εἰρημένας ἀκαδημίας· τοῦτο ἀνήκει εἰς ἄλλας ἀκαδημίας εἰς αἰ διαερεῖται ἢ ἰαλλία ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς παιδείσεως, αἵτινες ἀποτελοῦσι τὴν λεγομένην Université, ἔχουσαν πρόεδρον τὸν ἐπὶ τῆς παιδείσεως ὑπουργόν, ὃς καὶ μόνος ἀπονέμει διὰ διαταγῆς αὐτοῦ, ὑπὸ μόνου αὐτοῦ ὑπογεγραμμένης τὸ παράσημον τοῦτο ὡς καὶ τὸ τοῦ ἀξιωματικοῦ τῆς δημοσίας παιδείσεως (Officier de l'Instruction publique). Ἄλλὰ πρὸς ταῖς πέντε Ἀκαδημίας ὑπάρχουσιν ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἕτεροι μὴ καταλεγόμενοι ἐν τῷ Πανακαδημίῳ (Institut), ὡς ἡ Ἰατρική. Μετὰ τὴν παρέκθασιν ταύτην ἐρχόμεθα εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν ὠραίων τεχνῶν, ἧτις ἐποιήσατο ὡς εἴπομεν ἀρχόμενοι τὴν ἐτησίαν αὐτῆς συνεδρίαν ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Παύλου Dubois. Κατ' αὐτὴν, μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν μουσικοῦ τεμαχίου ἐπιγραφομένου μὲν Ἄμαδις συντεθέντος δὲ ὑπὸ Ἐδουάρδου Adenis, ὁ πρόεδρος ἐποιήσατο κατάλληλον προσλαλίαν, ἐν ἧ ἔμνημόνευσε τῶν θανόντων μελῶν τῆς Ἀκαδημίας κατὰ τὸ τελευταῖον ἔτος, πλεξας τὸ ἐγκώμιον αὐτῶν. Ἀκολούθως ἀνεκνήρυχθησαν οἱ βραβευθέντες ἐν τοῖς διαφόροις διαγωνίσμασι τῆς Ἀκαδημίας καὶ μετὰ ταῦτα ὁ κόμης Ἐρρίκος Delaborde, ἰσόβιος γραμματεὺς, ἀνέγνω ἀξιόλογον σημείωσιν περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν ἔργων τοῦ τὸ 1750 θανόντος γαλάτου καλλιτέγνου Meissonier.

Ἡ συνεδρία ἔληξε διὰ τῆς ἐκτελέσεως λυρικῆς μουσικῆς, ἧτις ἐβραβεύθη ἐν τῷ ἀγῶνι τῆς μουσικῆς συνθέσεως.

Ἀκαδημία τῶν ἐπιγραφῶν καὶ τῶν γραμμάτων

Ἐν Παρισίοις.

(Συνεδρία τῆς 12 νοεμβρίου (30 ὁκτωβρίου).

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν πρακτικῶν, ὁ πρόεδρος Ἀλεξάνδρος Bertrand ποιεῖται τὸ ἐγκώμιον τοῦ μαρκησίου Hervey de Saint-Denys, θανόντος τῆ προπαρελθούσῃ ἐβδομαδί. Ἀκολούθως ἡ Ἀκαδημία κηρύσσει κενὴν τὴν ἔδραν τοῦ Ἐρνέστου Renan, τῆς ἐτησίας δὲ δημοσίας συνεδρίας ὀρισθείσης τῆ 6)18 νοεμβρίου, οἱ τίτλοι τῶν ὑποψηφίων εἰς διαδοχὴν τοῦ ἐξόχου συγγραφέως ἐξετασθήσονται ὀκτὼ ἡμέρας μετὰ τὴν συνεδρίαν ταύτην. ἡ δὲ ἐκλογή γενήσεται ἐπίσης μετὰ ὀκταήμερον, ἧτοι τῆ 20)2 δεκεμβρίου. Ὁ ἰσόβιος γραμματεὺς ἀνακονοῦται δύο ἐπιστολάς τοῦ ἐπὶ τῆς δημοσίας παιδείσεως ὑπουργοῦ κ. Bourgeois περὶ τῆς εἰς τὴν κεντρικὴν Ἀσίαν ἀποστολῆς τοῦ Dutreuil de Rhins. Ὁ κ. S. Reinach ἐξακολουθεῖ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς πραγματείας αὐτοῦ περὶ τῶν παραδόσεων, αἵτινες συνδέονται πρὸς τὰ μεγαλιθικὰ μνημεῖα. Σημειοῦται δὲ τὴν συγγένειαν τῶν μύθων τούτων μετὰ τῶν ἀποτελούντων τὴν πελασγικὴν θρησκείαν πρὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ ἑλληνικοῦ πανθέου. Ὁ κ. Reinach συμπραίνων λέγει ὅτι εἶνε φανερόν ὅτι πολλοὺς αἰῶνας πρὸ τῆς μεγάλης ἐνώσεως τῆς συντελεσθείσης διὰ τῆς βωμαϊκῆς κατακτήσεως, ὑπῆρξεν ἑτέρα ἔνωσις, ἴς ἡ αἰτία μενεῖ δι' ἡμῶν ἀγνωστος. Ἡ μόνη ἀποδεκτὴ ἐξήγησις, ἣν δύναται τις νὰ δώτῃ ἐστίν, ὅτι ἡ ὁδὸς ἣν ἠκολούθησεν ὁ πελασγικὸς λεγόμενος πολιτισμὸς ἦν ἀπὸ τῆς Δύσεως εἰς τὴν Ἀνατολὴν οὐχὶ δὲ ἡ ἐναντία ὡς γενικῶς ἐπιστεύετο.

Μετὰ τὸν κ. Reinach ὁ διαπρεπὴς ἑλληνοιστὴς κ. Ἀλφρέδος Croiset ὑποβάλλει τῆ Ἀκαδημίᾳ τὸ κείμενον τοῦ ἀναγνώσματος, ὅπερ ἔμελλε νὰ ποιήσῃ κατὰ τὴν ἐτησίαν δημοσίαν συνεδρίαν καὶ ὅπερ ἐπιγράφεται: Ἡ τέχνη καὶ τὰ ἠθῆ ἐν τοῖς νέοις λόγοις τοῦ Ἰπερείδου.

Ἐἶτα ὁ κ. Julien Havet ἐξακολουθεῖ τὴν ἀνάγνωσιν ὑπομνήματος τοῦ κ. Félix Robiou «περὶ τῆς θρησκευτικῆς καταστάσεως τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸν τέταρτον αἰῶνα π. Χ.».

Ἀκαδημία τῶν ἠθικοπολιτικῶν ἐπιστημῶν

ἐν Παρισίοις.

Συνεδρία τῆ 30/12 νοεμβρίου.

Κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδρίας, γενομένης ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ κ. Γεωργίου Pigot, ὁ ἰσόβιος γραμματεὺς ἀνακονοῦται τὰς ἐπιστολάς τῶν ἐξ ὑποψηφίων εἰς τὴν κενωθείσαν θέσιν ἐν τῷ τμήματι τῆς πολιτικῆς οικονομίας διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Courcelle Seueuil.

Ὁ κ. Ἰούλιος Simon πλαίει τὸν ἔπαινον τῶν ἐξῆς συγγραμμάτων, ἅτινα κατατίθησιν ἐν ὀνόματι τῶν συγγραφέων αὐτῶν: *Mélanges inédits* τοῦ Montesquieu, ἐκδοθέντα ὑπὸ τοῦ βαρῶνου Montesquieu· *Puissance militaire des États de l'Europe*, ὑπὸ Molard.

Ὁ κ. Daresté προσφέρει τοῖς συναδέλφοις αὐτοῦ τὸ β' τεῦχος τοῦ *Recueil des inscriptions juridiques grecques*,

ὡν ἐδημοσίευσεν τὸ κείμενον μετὰ μεταφράσεως καὶ ἐρμηνευτικῶν σημειώσεων τῆ συνεργασίᾳ τῶν κ. κ. Haussoullier καὶ Θεοδώρου Reinach.

Ἀκαδημία τῶν ἐπιστημῶν ἐν Παρισίοις.

Τὰ μέλη τοῦ τμήματος τῆς ἰατρικῆς καὶ χειρουργικῆς τῆς Ἀκαδημίας ἀπήθυσαν τῷ προέδρῳ τοῦ πανεπιστημίου ἐπιστολὴν, καθ' ἣν οἱ ἰατροὶ καὶ χειρουργοὶ, ὅτινες μᾶλλον ἐπωφελήθησαν τῶν ἀνακαλύψεων τοῦ Pasteur, προτείνουν τὸν σχηματισμὸν ἐπιτροπῆς συνδρομῶν, ἣς νὰ μεταάσχωσι καὶ οἱ κκ. Duclaux καὶ Grancher, πρὸς πανηγυρισμὸν τῆς 70ῆς ἀμφιετηρίδος τοῦ ἐνδόξου σοφοῦ, ὅστις τιμᾶ τὴν Γαλλίαν.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν, γενομένην τῇ 19/31 ὀκτωβρίου, ἐγένοντο διάφοροι ἀνακοινώσεις ἀναφερόμεναι εἰς τὴν Ἀστρονομίαν, τὴν Γῆνιν Φυσικὴν, τὴν Ὀπτικὴν, τὴν Χημείαν, τὴν Ἀνόργανον Χημείαν, τὴν Βιομηχανικὴν Χημείαν, τὴν Ὄργανικὴν Χημείαν, τὴν Θεραπευτικὴν, τὴν Φυσιολογίαν, τὴν Ζωολογίαν, τὴν Συγκριτικὴν Γεωλογίαν, τὴν Παλαιοντολογίαν, κτλ., ὑπὸ διαφόρων ὁψῶν, ἐν οἷς

Ὁ μὲν Tisserand ἀνακοινούται τὰς ἐπὶ τοῦ κομήτου τοῦ Barnard, ἐσχάτως ἀνακαλυφθέντος, ὑπὸ τοῦ Bigourdan ἐν Παρισίοις ἀπὸ τῆς 5/17 μέχρι τῆς 10/22 ὀκτωβρίου γενομένας παρατηρήσεις, σχετικῶς πρὸς τὸ μέγεθος (μεταξὺ τοῦ 13,3" μέχρι τοῦ 13,4" μεγέθους τὴν 5/17), τὴν φαινομενικὴν θέσιν τοῦ κομήτου τούτου καὶ τὴν διάμετρον αὐτοῦ (40"—50"). ἐφ' ὧν στηριζόμενος ὁ Schulhof ἠδυνήθη νὰ ὑπολογίσῃ τὰ παραβολικὰ στοιχεῖα τοῦ νέου κομήτου, στοιχεῖα θεωρηθέντα ὑπ' αὐτοῦ ὡς μὴ εἰσέτι ὀριστικά, δι' ὧν ἐν τούτοις φαίνεται πιθανὸν ὅτι ὁ ἀστήρ οὗτος ἀνήκει εἰς τὴν τάξιν τῶν περιοδικῶν κομητῶν, ὧν ἡ ἐλλειπτικὴ τροχὰ ὀφείλεται εἰς τὴν ἑλξίν τοῦ πλανήτου Διός.

Ὁ κ. Ricco, μελετήσας τὴν ὑψίσταμένην σχέσιν μεταξὺ τῆς ἐμφανίσεως τῶν ἐκτάκτων κηλίδων ἐπὶ τοῦ ἡλιακοῦ δίσκου καὶ τῶν γνίνων μαγνητικῶν διαταράξεων, ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου τοῦ 1882 μέχρι τοῦ ἐνεστώτους ἔτους, διετύπωσε τὰ πορίσματα τῶν μελετῶν αὐτοῦ ὡς ἑξῆς:

α) Ἐπὶ ἑνδεκα ἐποχῶν μαγνητικῆς διαταράξεως, αἱ ἐπτὰ παρήχθησαν μετὰ τὴν διὰ τοῦ κεντρικοῦ μεσημβριοῦ τοῦ Ἥλιου διάβασιν τῶν μεγάλων κηλίδων.

β) Ἐν γένει, ἀπαδαὶ αἱ ἐκτακτοὶ διαταράξεις, αἱ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἰσχυραί, παρνηκούθησαν τὴν διάβασιν ἐκτάκτων κηλίδων κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον μεγάλων, αἱ δὲ μέτρια ἢ ἀσθενεῖς ἐγένοντο ἄνευ διαβάσεως κηλίδων διὰ τοῦ ἡλιακοῦ δίσκου.

γ) Ἀπαδαὶ αἱ διαταράξεις καθυστεροῦσιν ἐν σχέ-

σει πρὸς τὴν διάβασιν τῶν κηλίδων διὰ τοῦ κεντρικοῦ μεσημβριοῦ.

δ) Αἱ καθυστερήσεις αὗται (μᾶς μόνον ἐξαιρουμένης) κυμαίνονται μεταξὺ 38 καὶ 51 ὥρων (κατὰ μέσον ὄρον 45 ὥρ. 30'), καί, ἐπειδὴ ἡ συνοδικὴ περιστροφὴ τῶν κηλίδων εἶνε περίπου 27 ἡμερῶν, ἥτοι 648 ὥρων, ἡ καθυστέρησις αὕτη ἀνέρχεται εἰς τὸ 1/14 ἐκείνης περιόδου, αἱ δὲ ἀπὸ τῆς μέσης καθυστέρησεως διαφοραὶ αὐτῶν εἶνε κατὰ τι μείζονες τοῦ 1/100 τοῦ χρόνου τούτου τῆς περιστροφῆς!

Ἐκ τούτων ἔπεται, ἐν συντομίᾳ, ὅτι ἡ θέσις τῶν κηλίδων ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἡλιακοῦ μεσημβριοῦ (τοῦ ἀπέχοντος κατὰ 25^ο ἡλιογραφικοῦ μήκους ἀπὸ τοῦ κέντρου, κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ μεγίστου τῶν διαταράξεων), δὲν εἶνε δυνατόν νὰ εἶνε τυχαία.

Ἡ δὲ καθυστέρησις τῶν 45,5 ὥρων, θὰ ἐδείκνυε ταχύτητα μεταδόσεως τῆς ἐπενεργείας τῶν ἡλιακῶν κηλίδων ἐπὶ τοῦ γνίνου μαγνητισμοῦ, περίπου 913 χμ., ἥτοι 335 φορὰς μικροτέραν τῆς ταχύτητος τοῦ φωτός.

Ὁ κ. Berthelot ἀνακοινούται τῇ Ἀκαδημίᾳ τὰ περὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ γενομένων ἐσχάτως νέων πειραμάτων πρὸς διευκρίνισιν τοῦ ζητήματος τῶν μέσων δι' ὧν τελεῖται ἡ ὑπὸ τῶν φυτῶν πρόσληψις τοῦ ἀζώτου τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος, συμπληρῶν οὕτω τὰς ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου προγενεστέρας αὐτοῦ ερεῖνας, καθ' ἃς ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος προσόληψις γίνεται διὰ τινων μικροβίων, ἀνγκύων εἰς τὴν τάξιν τῶν κατωτέρων φυτῶν τῶν περιεχομένων ἐντὸς τῆς φυτικῆς γῆς. Ἄγνωστον ὅμως παρέμενον εἰσέτι, ἐὰν τὰ πλούσια εἰς ἄζωτον στοιχεῖα ἀποτελεσθῶν μόνιμα συστατικά τῶν ἰσθῶν τῶν μικροβίων ἢ ἐὰν ἀπλῶς διέρχωνται διὰ τῶν ἰσθῶν τούτων, οὕτως ὥστε ἐξερχόμενα ἀπ' αὐτῶν νὰ ἔχωσι διάφορον τὴν σύνθεσιν, ὡς τοῦτο εἶνε παραδεδειγμένον προκειμένου περὶ τῆς προσόληψις τοῦ ὀξυγόνου ὑπὸ τῶν μυκοδερμῶν τῆς ὀξυκίης ζυμώσεως, ὡς καὶ ἐὰν τὰ μικρόβια τοῦ ἐδάφους δὲν ἔχωσιν ἀνάγκην, πρὸς πρόσληψιν τοῦ ἀζώτου, τῆς συνδρομῆς τῶν πρασίνων φυτῶν, κτλ. Τὰ

1) Θεωρῶ καλόν, πρὸς ἀκοπωτέραν κατανόησιν τῶν ἀνωτέρων, νὰ σημειώσω ἐνταῦθα ὅτι αἱ ἡλιακαὶ κηλίδες ἐπανέρχονται ἐντὸς 27,3 ἡμερῶν, ἡ δὲ περίοδος τῆς κινήσεως αὐτῶν, γινομένη ἐκ Δ. πρὸς Α., πρὸέρχεται ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ δύο κινήσεων, τῆς φαινομενικῆς ἐτήσιας περιφορᾶς τοῦ Ἥλιου περὶ τὴν Γῆν καὶ τῆς περιστροφῆς αὐτοῦ περὶ τὸν ἴδιον αὐτοῦ ἄξονα· ὅθεν ἀφαιρουμένης τῆς πρώτης τῶν κινήσεων τούτων, ὑπολείπεται ὡς χρόνος περιστροφῆς τοῦ Ἥλιου περὶ ἑαυτὸν 25 ἡμ. 4 ὥρ. 29'.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ αὐτάς ταύτας τὰς κηλίδας, σημειωτέον ὅτι αὗται εἶνε φαινόμενα κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἐφήμερα, ἐμφανιζόμενα μόνον ἐπὶ τμήματος τῆς ἡλιακῆς ἐπιφανείας, κειμένου ἐντὸς δύο λωρίδων τοῦ ἡλιακοῦ δίσκου περιεχομένων μεταξὺ τῆς 10^ο καὶ 35^ο ἡλιοκεντρικοῦ πλάτους βορείου καὶ νοτίου. Ὑφίστανται διαρκεῖς μεταβολὰς σχήματος καὶ μεγέθους, ἔχουσι δὲ καὶ μικρὰς ἰδίαις κινήσεις. Ἡ παρουσία αὐτῶν παρατηρεῖται ἐπὶ χρόνον παραλάσσοντα μεταξὺ ἡμερῶν τινῶν καὶ δύο μηνῶν, ὁ δὲ ἀριθμὸς αὐτῶν παρουσιάζει ἀξομειώσεις μεγίστου καὶ ἐλαχίστου λίαν αἰσθητάς. Τὸ τελευταῖον μέγιστον συνέβη κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1883, τὸ δὲ τελευταῖον ἐλάχιστον κατὰ τὸ 1889.

ὑπὸ τοῦ Berthelot γενόμενα ἐσχάτως πειράματα ἐπιβεβαιούσι τὰς προτέρας ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος παρατηρήσεις αὐτοῦ καὶ τὴν διὰ τῆς συνδεδεασμένης ἐνεργείας τοῦ ἀέρος, τοῦ φωτός καὶ τῶν μικροβίων τελουμένην μεταμόρφωσιν τῆς φυτικῆς γαιώδους οὐσίας (matière humique), ἥτις ἐκρησθίμευθεν ὡς τροφή τῶν μικροβίων τούτων.

Εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ Berthelot ἀνακοινωθέντα ἀπήντησε ζωηρῶς ὁ Schloesing, ὅστις, ἀρνούμενος τὸ γεγονός τῆς ἐπεμβάσεως τῶν μικροβίων, δὲν παραδέχεται ὅτι ἡ θεωρία αὕτη εἶνε γενικῶς ἀποδεκτὴ, διαμαρτύρεται δὲ καὶ ἐν τέλει διπλοῖ ὅτι οὐδὲν ἀποδεικνύει ὅτι ἔδαφος γυμνόν, δύναται, διὰ τῶν ἐν αὐτῷ ὑπαρχόντων μικροβίων, νὰ προσαρμόσῃ ἐπὶ τῶν φυτῶν τὸ ἄζωτον τῆς ἀτμοσφαιρας.

Ἡ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἐγερθεῖσα μεταξύ τῶν δύο τούτων ἐξόχων χημικῶν ζωηρὰ συζήτησις, ἥτις ὑπέμνησε τὰς μεταξύ τοῦ Leverrier, τοῦ Delaunay καὶ πολλῶν ἄλλων ἀξιωματικῶν ἐριδας, αἵτινες, κατὰ πᾶσαν συνεδρίαν, ἔφερον εἰς ἀναστῆταισιν τὴν Ἀκαδημίαν καὶ τὰ ἀκροατήρια, ἔλιξεν ἐν τέλει τοῦ προέδρου ἀποφνημαμένου, πρὸς ἀποφυγὴν ἐκτραχύνσεως τῶν πραγμάτων, ὅτι ἡ συζήτησις ἐξακολουθήσει ἐγγράφως ἐν τοῖς πρακτικοῖς.

Ὁ κ. Stanislas Meunier περιγράφει πειράματι ὑπ' αὐτοῦ ἐκτελεσθὲν καὶ παρουσιάσον τελείαν ὁμοιότητα πρὸς τὰς ὑπὸ τοῦ Schiaparelli τὸ πρῶτον, πρὸ δεκαετίας περιπου, εἶτα δὲ καὶ ὑπὸ πολλῶν ἄλλων παρατηρηθείσας ἀναδιπλώσεις τῶν αὐλάκων τοῦ Ἄρεως 1.

Ὁ Meunier ἐχάραξεν ἐπὶ λείας μεταλλικῆς πλανκὸς μελάνης γραμμὰς καὶ κηλίδας, παριστώσας κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἀκριθῶς τὸν γεωγραφικὸν χάρτην τοῦ Ἄρεως. Ἐὰν ἡ ἐπιφάνεια αὕτη, φωτισθεῖσα διὰ τοῦ ἡλιακοῦ ἢ ἄλλης τινὸς πηγῆς φωτός, παρατηρηθῇ διὰ λεπτοῦ ὑφάσματος λίαν διαφανοῦς, τεθειμένου παραλλήλως πρὸς ταύτην καὶ τεταμένου ἐπὶ τινος πλαισίου, φαίνονται ἀμέσως αἱ κηλίδες καὶ αἱ γραμμαὶ αὗται διπλασιασμέναι, ἔνεκα τῆς παρ' ἐκάστην τούτων ἐμφανίσεως τῆς σκιᾶς αὐτῆς διαγραφομένης ἐπὶ τοῦ ὑφάσματος διὰ τοῦ ἐπὶ τῆς μεταλλικῆς πλανκὸς ἀντανακλωμένου φωτός.

Εὐκόλως ἀναγνωρίζεται ὅτι ἅπασαι αἱ οὐσιώδεις συνθήκαι τοῦ πειράματος τούτου πραγματοποιοῦνται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ Ἄρεως καὶ ἐπὶ τῆς ἀτμοσφαιρας αὐτοῦ. Τὸ ἐπὶ τοῦ δίσκου τοῦ πλανήτου προσπίπτον ἡλιακὸν φῶς ἀντανακλᾶται λίαν ἀνίσως κατὰ τὰ διάφορα μέρη τοῦ δίσκου τούτου· διότι αἱ ξηραὶ ἀντανακλῶσι τὸ φῶς ἐντονώτερον τῶν θαλασσῶν καὶ τῶν ὑπὸ τοῦ ὕδατος κεκαλυμμένων μερῶν τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ. Ὅταν ἡ ἀτμοσφαῖρα τοῦ Ἄρεως εἶνε διαφανῆς, ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος διαφορὰ εἶνε ἀνεπαίσθητος· ἀλλ' ὅταν αὕτη ἐνέχη ὀμίχλωδὸς τι διαφανὲς στρώμα εἰς ὕψος ἀρμόδιον, ἡ ἀντιθεσις ἀναφαίνεται ὡς ἐπὶ τοῦ ὑφάσματος διὰ τῆς ἐμφανίσεως σκιῶν, αἵτινες,

δι' ὄφθαλμὸν μὴ κείμενον ἐπὶ τῆς προσεκβολῆς τῶν ἀντανακλωμένων ἀκτίνων, θὰ παραγάγῃ παρ' ἐκάστην τῶν ἥττον ἀντανακλαστικῶν ἐπιφανειῶν, καὶ ἰδίᾳ τῶν αὐλάκων, εἰδῶλον παρόμοιον πρὸς ταύτην.

H. Γ. ΒΑΣΣΑΜΑΚΗΣ.

ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

ΑΔΡΙΑΝΗ ΛΕΚΟΥΒΡΕΡ.—ΘΕΑΤΡΟΝ ΒΕΡΔΗ.—Ἑλληνικὸς δραματικὸς θίασος.—*Donis*.—Ἔργον εἰς πράξεις τέσσαρας τοῦ Ἀλεξάνδρου Σουμῆ υἱοῦ, τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας.—Χρονικὰ.

Ἀναγκαζόμεθα νὰ ἐπισπεύσωμεν ἢν ἀπὸ τοῦ πρώτου τεύχους ἠρξάμεθα σημειώσιν ἡμῶν περὶ τῆς διαθήμης τραγωδοῦ τοῦ ἸΗ' αἰῶνος Ἀδριανῆς Λεκουβρέρ, καθότι δέον ν' ἀσχοληθῶμεν περὶ τοῦ ἑλληνικοῦ θεάτρου, ἀνοίγοντος τὰς θύρας αὐτοῦ. Ἐρχόμεθα λοιπὸν ἀμέσως εἰς τὸ δράμα τοῦ Scribe, ἐν ᾧ πρωταγωνιστὴ ἡ διάσημος ὑποκρίτρια.

Ὡς εἶπομεν τὸ δράμα συνετάχθη τῆς Ραχὴλ χάριν. Ὁ Scribe, ἀποπερατωθέντος τοῦ ἔργου, ἐκόμισεν αὐτὸ τῇ ἐξόχῳ τραγοδῶ, ἀλλ' αὕτη ἠρνήσατο τὴν ἀποδοχὴν αὐτοῦ καὶ παρεκάλεσε τοὺς ἐν τῇ Γαλλικῇ-Κωμῳδίᾳ συναδέλφους αὐτῆς, τρέμοντας ὡς αὕτη καὶ δι' αὐτήν, νὰ μὴ δεχθῶσι τὸ δράμα τοῦ Scribe, ὅπερ καὶ ἐγένετο. Ὁ Scribe τότε ἔλαβε τὸ χειρόγραφον αὐτοῦ καὶ ἔφερον αὐτὸ τῇ μόνῃ ἀξίᾳ, μετὰ τὴν Ραχὴλ, ὅπως ὑποδυθῇ τὸ πρωταγωνιστοῦν πρόσωπον, κυρίᾳ Rose Chéri. Ἀλλ' ἡ Ραχὴλ πεισθεῖσα ταῖς συμβουλαῖς τῶν φίλων αὐτῆς ἐδέξατο ὅπως καὶ αὕτις ἀναγνοσθῇ τὸ ἔργον, τοῦτο δὲ καὶ ἐγένετο. Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ἡ μεγάλην τραγωδὸς ἐκλινε τὸ γόνυ πρὸ τοῦ γραφείου αὐτῆς καὶ ἔγραψε τῷ δραματοποιῷ τὸ ἐξῆς ἐπιστόλιον·

«Je vous demande à deux genoux notre rôle d'Adrienne Lecouvreur».

RACHEL.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν, λέγει ὁ Jules Janin, αὐτὸς οὗτος ὅστις πρῶτος διέκρινε τὴν ἀξίαν τῆς μεγάλης τραγοδοῦ καὶ ὑπεστήριξεν, ἦν αὕτη χαριεστάτη. Ἡ Ραχίνα, ἡ βαυκαλιζομένη ὑπὸ τῶν θεῶν τοῦ Ὀλύμπου, ἡ τέως τὴν τραγοδίαν μόνην παίζουσα ἀναδέχεται νὰ ὑποδυθῇ ἔργον ὅπερ ὡς *comédie-drame* ἐχαρακτηρίσθη. Μὴ ἐπιτρέποντος ἡμῖν τοῦ χώρου, παρατρέχομεν τὴν λεπτομερεῖν τοῦ ἔργου τοῦ Scribe ἀνάσιν, ὅπερ ἀπαρτίζεται ἐκ πράξεων πέντε. Ἡ πρώτη πράξις τελεῖται ἐν τοῖς μικροῖς δόμασι μεγάλης κυρίας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, τῆς ἀντιζήλου τῆς Ἀδριανῆς δουκίσσης de Bouillon. Κατὰ τὴν δευτέραν πράξιν εὐρισκόμεθα ἐν τῷ ἐσωτερικῷ ἀναπαυτηρίῳ τῆς Γαλλικῆς-Κωμῳδίας. Κατὰ τὴν ἀκόλουθον πράξιν εὐρισκόμεν τὴν Ἀδριανὴν ἐν τινι οἰκίῳ. Ἡ ἐπέλοχος πασῶν τῶν πράξεων ἐστὶν ἡ τετάρτη, ἡ καὶ δυσχερεστάτη πασῶν διὰ τὴν ὑποκρινομένην τὸ πρωταγωνιστοῦν πρόσωπον τοῦ δράματος ὑποκρίτρια. Κατὰ τὴν πρᾶξιν ταύτην, ἡ Ἀδριανὴ εὐρισκῆται ἀντιμέτωπος τῇ δουκίσσῃ τοῦ Bouillon, τῇ

1) Λεπτομερείας περὶ τῶν περιέργων τούτων αὐλάκων τοῦ Ἄρεως βλέπε ἐν τῇ συνεχείᾳ τῆς ἡμετέρας περὶ τοῦ πλανήτου τούτου κατὰ τὸν Lockyer πραγματείας.

ἀντιζήλω αὐτῆς, ἢ δὲ σκηνὴ ἥτις συμβαίνει κατ'αὐτὴν ἐστὶ σχεδὸν ἱστορικὴ. Ἡ Ἀδριανὴ βλέπουσα ἑαυτὴν ὑβρίζομένην ὑπὸ τῆς ἀντιζήλου, ἀπευθύνει αὐτῇ τοὺς ἑξῆς τῆς Φαίδρας στίχους :

... Je ne suis pas de ces femmes hardies

Qui, goûtant dans le crime une tranquille paix,
Ont su se faire un front qui ne rougit jamais !¹

« Τὴν ἐκφρασθεῖσαν ὑπὸ τῆς Ραχήλ εἰρωνεῖαν κατὰ τὴν σκηνὴν ταύτην, λέγει ὁ Janin, τὴν ὀργὴν, τὴν περιφρόνησιν, τὴν ὑπεροψίαν, τὴν μανίαν τῆς γυναικός, ἐχομένης ἀπὸ τῆς λείας αὐτῆς, τὸ ὄξύ τοῦτο ὄπλον, ὅπερ τραυματίζει καὶ ὅπερ φονεῖ· τὸ ῥάπισμα τοῦτο χειρονομίας, βλέμματος, ὄλου τοῦ ἀτόμου· τὸ ὄμμα τοῦτο, ὅπερ πυρπολεῖ, τοὺς ὀδόντας, οἵτινες τριζοῦσι, τὸ προσώπειον τοῦτο, τὴν ὄψιν ταύτην, τὴν σκηνὴν ταύτην τῶν Εὐμενίδων, φερομένην ὑπὸ τοῦ ἀτροῦ τοῦ αἵματος, τὴν λανθάνουσαν ταύτην ἀρὰν μετὰ τὴν δορυεῖαν ἀρὰν, ἐξηγησάτω ὁ δυνάμενος· ἐγὼ παραιτοῦμαι ».

Ἡ πέμπτη πράξις καταλαμβάνεται ὑπὸ τῆς ἀγωνίας καὶ μόνης τῆς ἀγωνίας, ὁ δὲ βραδύς οὗτος θάνατος, ὁ ἀτελεύτητος, ἐξωθεῖται εἰς τὸν ἔψιστον βαθμὸν τοῦ παθητικοῦ. Τὴν ἐκδηλώσιν δὲ τῆς ἀγωνίας καὶ τοῦ θανάτου ὑπὸ τῆς μεγάλης Ραχήλ οὕτως διαζωγραφεῖ ὁ διαπρεπὴς κριτικὸς τῆς « Ἐφημερίδος τῶν συζητήσεων » καὶ τῆς Ραχήλ ἔνθερος θαυμαστής. « Διὰ τίνος ἀκατανοήτου διαθέσεως τῶν ὀργάνων, διὰ τίνος ζωηρότητος φαντασίας ἀνθρώπινον πλάσμα δύναται κατὰ βούλησιν πάσας τὰς ἡμέρας κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν, νὰ φηκιά, νὰ θαυμάζη, νὰ συμπαθῇ, νὰ στένη, νὰ θερμαίνεται, νὰ λειποθυμῇ, νὰ κλαίη, νὰ κραυγάζη, νὰ τρέμῃ, νὰ πάσχη ἐκ συμπαθείας ἢ ἀντιπαθείας καὶ κλαίουσα ν' ἀκολουθῇ ἐν τῷ ἀέρι ἐξιτήλοις ὀράμασι, νὰ ὀμιλῇ πρὸς μυστηριώδη ὄντα, ἅτινα παρατηροῦσιν αὐτὴν, νὰ διατάσῃ φαντάσματα, ἅπερ αὐτὴ μόνη ἐόλεπε διὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ πνεύματος αὐτῆς ; »

Ἐξακολουθεῖ δὲ μετ' ἐξόχου θαυμασμοῦ ὁ Janin περιγράφων τὴν ἀγωνίαν καὶ τὸν θάνατον τῆς Ραχήλ ἐπιλήθων : « Τὸ ἀληθές ἐστίν ὅτι ἄνθρωπος, ὃν ἐγίνωσκον, συναντήσας τῇ δεσποινίδι Ραχήλ εἰσερχομένην εἰς τὸ δωμάτιον αὐτῆς μετὰ φορτίου ἀνθέων καὶ στεφάνων : Πῶς ἀνέκραξε δὲν ἀπεθάνατε ; Ἐκλέψατε τὰ ἄνθη ταῦτα ἐκ τοῦ ἰδίου ῥυθμῶν τάφου ! »

Ὁ Scribe παρίστησι τὴν Ἀδριανὴν θνήσκουσαν ἐκ δηλητηριάσεως. Εἶνε ζήτημα ὅμως εἰ ἢ Ἀδριανὴ Λεκουβρέρ ἐδηλητηριάσθη, ἀσφαλέςτερον δὲ θεωρεῖται ὅτι αὐτὴ φυσικῶς ἀπέθανε θανάτῳ, ἴσως ἐκ τῆς λύπης αὐτῆς, ἐγκαταληθθεῖσιν ὑπὸ τοῦ ἀνδρὸς ὃν ἠγάπησε. Τοῦτο δὲ καὶ φαίνεται πιθανώτερον, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν τοῦ χαρακτῆρος τῆς ἐξόχου τραγωδοῦ. Ὁ νῦν τὰς περὶ Μολιέρου διαλέξεις αὐτοῦ ἐν τῷ τῶν Παρισίων Ὁμίῳ ποιοῦμενος κ. Larroumet, γράφας ἄρτι μελέτην ἐπὶ τῆς Ἀδριανῆς Λεκουβρέρ καὶ δημοσιεύσας αὐτὴν διὰ τῆς Οἰκογενειακῆς Ἐπιθεωρήσεως τῶν Παρισίων (Revue de Famille),

ἀποφαίνεται ὅτι πιθανῶς ἢ Ἀδριανὴ ἀπέθανεν ἐκ δυσεντερίας. Ἀλλὰ περιλήψιν τῆς μελέτης τοῦ κ. Larroumet ἀναγνόντες, ἀγνοοῦμεν πῶς ἐξηγεῖ τὸν τοιοῦτον θάνατον, διότι φαίνεται μὴ ἀποδεχόμενος αὐτὸν ἐκ δηλητηριάσεως. Ἄξιον σημειώσεως ἐστίν ὅτι ὡς ἠρνήσατο ὁ ἐπίσκοπος τῷ Μολιέρῳ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ταφὴν οὕτω καὶ ὁ ἠγούμενος τοῦ Saint-Sulpice, Languet, ὁ ἀνδρῶν ἀπάντων ἀνεπιεικέστατος κατὰ τὸν Βολταῖρον, ἠρνήσατο τὴν ταφὴν τῇ δεσποινίδι Λεκουβρέρ, ἥτις ἐκκληροδότησε 1000 φρ. τῇ ἐκκλησίᾳ αὐτοῦ. Οὕτω δὲ ἢ θαυμάσεισα αὐτὴ γυνὴ ἐνεταφιάσθη τὴν νύκτα ἐν τῇ γωνίᾳ τῆς ὁδοῦ τῆς Bourgogne ἥτις ἦν ἐπιέλος. Καὶ

Muses, Grâces, Amours, dont elle fut l'image,

O mes dieux et les siens ! secourez votre ouvrage.

Que vois-je ? C'en est fait ? Je l'embrasse, et tu meurs !

Tu meurs ! On sait déjà cette affreuse nouvelle :
Tous les cœurs sont émus de ma douleur mortelle.

J'entends, de tous côtés, les beaux-arts éperdus
S'écrier en pleurant : Melpomène n'est plus !

Ἐξεθέμεθα ἤδη τὴν γνώμην τοῦ Janin περὶ τῆς διαπλάσεως τοῦ χαρακτῆρος ὑπὸ τῆς μεγάλης Ραχήλ, γνώμην ἐνθουσιωδῶς ὑπὲρ αὐτῆς. Τοιαύτην ὅμως γνώμην δὲν εἶχε καὶ ὁ τῆς « Ἐπιθεωρήσεως τῶν δύο κόσμων » (Revue des deux mondes) διακεκριμένος ἐπίσης κριτικὸς Planché. Οὗτος καὶ περὶ τοῦ ἔργου τοῦ Scribe οὐκ εὐμενῶς ἐκφράζεται καὶ περὶ τῆς διαπλάσεως τῆς Ραχήλ δυσμενῶς πῶς ἀποφαίνεται. « Ἐὰν τὸ δράμα, ὅπερ καλεῖται Ἀδριανὴ Λεκουβρέρ, λέγει, μινδευίαν προσέθηκε δελίδα εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς δραματικῆς τέχνης, τὸ ρόλε τῆς Ἀδριανῆς Λεκουβρέρ οὐδεμίαν προσέθηκε γραμμὴν εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ταλάντου τῆς Mlle Rachel ». Ὁ αὐτὸς δ' ἀποφαίνεται ὅτι κατὰ τὴν τετάρτην πράξιν ὁ θρίαμβος (ὑπῆρχεν ὅμως τοιοῦτος) τῆς Ραχήλ οὐκ ἦν πλήρης καὶ ἐπιπροστίθησιν : « après Adrienne Lecouvreur Mlle Rachel reste pour moi ce qu'elle était (μετὰ τὴν Ἀδριανὴν Λεκουβρέρ ἢ δεσποινίς Ραχήλ μένει δι' ἐμὲ ὅ,τι ἦτο) ».

Τὸ ἔργον ἐπανελήφθη ἐν τῇ Γαλλικῇ-Κωμῳδίᾳ καὶ κατὰ τὸ 1888, ὑποδυσάμενης τῆς χαριέσσης δεσποινίδος Bartet τὸ πρωταγωνιστοῦν πρόσωπον καὶ διπλασάσης τοῦτο ἄλλως ἢ ὡς ἢ Ραχήλ. Ὁ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὁ κριτικὸς τῆς « Ἐπιθεωρήσεως τῶν δύο Κόσμων », Luis Ganderax, ὅστις εὐνοϊκῶς ὑπὲρ τοῦ ἔργου τοῦ Scribe ἐκφράζεται, χαίρων ἅμα ὅτι ἐνεγράφη ἐν τῷ δραματολογίῳ τῆς Γαλλικῆς-Κωμῳδίας, περὶ τῆς διαπλάσεως ταύτης τὰδε λέγει : « Ἡ μὲν Ραχήλ, κατὰ τὸ εἶδος αὐτῆς, ἐπίλασεν ἥρωίδα, ἢ δὲ δεσποινίς Bartet ἀνέπλασε γυναικὰ ἐνεστῶσαν, τὴν μᾶλλον διακεκριμένην (distinguée) τὴν μᾶλλον θελκτικὴν, τὴν μᾶλλον παθητικὴν, τὴν μᾶλλον πνευματώδη ἔτι ». Οὕτως ἐκ τῶν ἐκτιθέντων φανερόν καθίσταται ὅτι δυνατόν τοῦ αὐτοῦ χαρακτῆρος νὰ γείνωσι δύο διαπλάσεις, καὶ αἱ δύο δὲ νὰ ᾄσι καλάι.

Ὁ Ganderax ὀμιλῶν περὶ τοῦ ἔργου, ὅπερ ὡς Comédie-drame χαρακτηρίζει, λέγει ὅτι τοῦτο « δὲν δύναται νὰ διδαχθῇ ἐν πᾶσι τοῖς θεάτροις, οὐδεὶς δὲ

1) Ἀποπέμθη διότι δὲν ἔχομεν πρόχειρον τὴν μετάφρασιν τοῦ I Ρίζου Ραγκαβῆ ὅπως παραθῶμεν καὶ κατ'αὐτὴν τοὺς στίχους τῆς ρακινεῖου τραγωδίας.

γινώσκει εἰ μεταφερόμενον ἐπὶ σκηνῆς κατωτέρας τῆς τῆς Γαλλικῆς-Κωμῆς θὰ προξενήσῃ τὴν αὐτὴν ἐντύπωσιν».

Τοιαύτη ἡ διάπλασις τῆς Παρὴλ καὶ τοιαύτη ἡ τῆς δεσποινίδος Bartet. Ἡ Ἀδριανὴ Λεκουβρέρ ἐδιδάχθη κατὰ τὸν παρελθόντα μᾶλλον ἐν Βιέννῃ ὑπὸ τῆς αὐτοῦ μεταβάσεως Γαλλικῆς-Κωμῆς, χάριν τῆς ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τῆς αὐστρουγγρικῆς Μοναρχίας τελεσθεῖσης Μουσικῆς καὶ Θεατρικῆς ἐκθέσεως, ὑπεδύετο δὲ τὸ πρωταγωνιστοῦν πρόσωπον αὐτῆς ἡ δεσποινὶς Bartet, ἥτινι ἑκτακοὶ ὑπὸ τῶν βιενναίων ἀπενεμύθησαν τιμαί. Ὁ Φραγκίσκος Sarsay, ὅστις, προσκληθεὶς ὑπὸ τῆς πρὸς διοργανώσιν τῆς ἐκθέσεως ἐπιτροπῆς, μετέβη εἰς Βιέννην παρακολουθῶν τὴν Γαλλικὴν-Κωμῆν, ἔγραψεν ἐν τῷ «Χρόνῳ» τῶν Παρισίων· «θὰ προξενήσω ἐκπληξίν τοῖς ἐμοῖς ἀναγνώσταις λέγων αὐτοῖς ὅτι ὁ μᾶλλον πάντων ἐπιτυχὸν ὑπῆρξεν ὁ Scribe, οὗτινος τὰ ἔργα, μεταπεφρασμένα εἰς τὴν γερμανικὴν φέρονται συχνάκις ἐν ταῖς ἀγγελίαις τῶν θεάτρων. Γινώσκετε τίνος ἐκ πάντων τῶν θεαμάτων, ἅτινα ὑποσχέθη ἡ Γαλλικὴ-Κωμῆς, τὰ εἰσιτήρια ἀνθρωπίνως ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας, ὥστε οὐδεμία μένει νῦν κενὴ θέσις πρὸς ἐνοίκιον; τῆς Ἀδριανῆς Λεκουβρέρ». Τοὺς λόγους δὲ τῆς τοιαύτης ἐπιτυχίας ἀνεπτυξεν ὁ Sarsay, ἀλλ' ἡμεῖς μεθ' ὅσα εἶπομεν περὶ τῆς σχολῆς τοῦ Scribe ἐν τῇ δευτέρᾳ ἡμῶν Ἐπιθεωρήσει κρίνομεν περὶ τὸν νὰ μεταφράσωμεν αὐτούς, ἀλλως τε ὁ Sarsay φαίνεται συμφωνῶν τῷ Brunetiere καὶ τῷ Larroumet.

*
* *

Κατὰ τὴν παρελθούσαν ἐβδομάδα ἀφίκετο ὁ ὑπὸ τὸν κ. Δημοσθένην Ἀλεξιάδην θίασος μετὰ τῆς πρωταγωνιστρίας δεσποινίδος Αἰκατερίνης Βερώνη, τῆς ἐν Πάτραις τε καὶ ἐν Ἀθήναις θριαμβευσάσης ἄρτι ἡμετέρας συμπολιτίδος καλλιτέχνιδος. Ἐν τῷ γενικῷ προγράμματι φέρονται ἔργα καὶ νέα καὶ ἀξία ὅπως ἀκούσῃ τις, οἱ δὲ ἀπαρτίζοντες τὸν θίασον ὑποκριταί εἰσιν οἱ μὲν γνωστοί μοι ἐκ τῶν παρελθόντων ἐτῶν, οἱ δὲ τὸ πρῶτον ἐμφανιζόμενοι ἐπὶ τῆς ἐνταῦθα σκηνῆς. Περὶ αὐτῶν ἐλευθέρως θὰ ἐκφράζω τὴν γνώμην μου, διότι Ἕλληνας ὄντας, ἀγαπῶ αὐτούς Ἕλληνας ὄντας καὶ ἐπιθυμῶ ὑπὲρ αὐτῶν οὐχὶ τὰς συνήθεις ρεκαλάμας, ἀλλὰ τὴν κριτικὴν, τὴν δυναμένην νὰ βελτιώσῃ, ν' ἀναδείξῃ πράγματι αὐτοὺς καλλιτέχνας.

Πρόσωπον δὲ τιλαυγές τιθεὶς ὁ θίασος ἐξήγγειλε διὰ προγράμματος, ὅπερ τιμᾶ αὐτόν, διότι καίτοι τὸ ἔργον, ὅπερ ἐπ' αὐτοῦ ἀνεγράφετό ἐστὶ τῶν λαμπροτάτων τῆς νεωτέρας ρωμαντικῆς δραματικῆς ποιήσεως, οὐδὲν ἐφέρετο ἐν αὐτῷ τῶν ἄλλοτε τιθεμένων χαρακτηριστικῶν, τῶν πολλὰκις τὸν γέλωτα προκαλοῦντων, οἷον ὅτι τὸ ἔργον εἶνε ἐξοχον κτλ., ἐξήγγειλε τὴν περιφήμῳ Διονυσίᾳ (Denise) τοῦ Ἀλεξάνδρου Δουμᾶ υἱοῦ, τοῦ κρατίστου τῶν ἀντιπροσώπων τῆς ρωμαντικῆς σχολῆς. Ἡ Διονυσία, ἔργον (pièce) εἰς πράξεις τέσσαρας, ἐδιδάχθη τὸ πρῶτον ἐν τῇ Γαλλικῇ-κωμῆδι τῇ 7) 19 ἰανουαρίου 1885, ἐπανελήθη δ' ἐν αὐτῇ ἑκατὸν καὶ ἑπτὰκις. Ἦν δὲ τότε τὸ ἀντικείμενον πάσης ὀμιλίας, πᾶσι δὲ ἐγέ-

νετο γνωσθῆ. Ὁ λόγος δὲ τοῦ ἐκτάκτου πατάγου ὃν προῦκάλεσε τὸ ἔργον τοῦ «λέοντος τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας» ἐστὶ, πλὴν ἄλλων ψυχολογικῶν καὶ τεχνικῶν, ἡ διὰ τῆς λύσεως ἐπερχομένη κάθαρσις, ἐξ ἧς προκύπτει τὸ ἐξῆς ζήτημα: Δύναται ἀνὴρ τίμιος νὰ συζευχθῆ κόρην μητέρα (fille mère); Ὑπῆρξαν οἱ ἀποκρούοντες τοῦτο, ἀλλ' ὑπῆρξαν ἄλλοι, οἱ πλείστοι, οἵτινες εὐαγγελικῶν ὄλων τὴν λύσιν ἀνεκέρυξαν, ἐν νῷ ἔχοντες μάλιστα τοὺς λόγους, ὧν ἕνεκα ἡ Διονυσία ποιεῖται τὴν πολυκροτον ἐξομολόγησιν, δι' ἧς ἀποδεικνύται αὐτῇ ἠρωὶς, θυσιασάσα, ὡς ὑπεδείχθη τῇ ἀδελφῇ τοῦ ὑπ' αὐτῆς κρυφίως ἀγαπηθέντος εὐεργέτου τῆς οἰκογενείας αὐτῆς κόμης Ἀνδρέου de Bardannes Μάρθας, τὴν ζωὴν καὶ τὴν τιμὴν αὐτῆς. Ἄ τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἀπαγγέλλει τὰς φράσεις: «Τὸ πᾶν ἔπραξα ὅπως σὰς σώσω, καὶ θὰ σὰς σώσω, σὰς τὸ ὀρκίζομαι, ἔστω καὶ ἐπὶ θυσίᾳ τῆς ζωῆς μου καὶ τῆς τιμῆς μου αὐτῆς. Χαῖρε, δεσποινίς!...» εἶνε θεῖα ἡ Διονυσία, εἶνε ἠρωὶς πράγματι, καὶ ἀπέδειξε τοῦτο, εἶνε ἀξία τῆς λύσεως, ἦν θέλει καὶ δημιουργεῖ ὁ σοβαρὸς ἠθικολόγος Thouvenin, ὁ ὥρατος οὗτος χαρακτήρ, ὃς ἐκπροσώπει τὸν χορὸν τῶν ἀρχαίων ἐν τῷ ἔργῳ δι' οὗ ὁ Ἀριστοτέλης τεινεὶ τὴν χεῖρα τῷ Δουμᾶ, ἐν τῷ ἔργῳ, ὅπερ ἀποπνέει ἀρωμὰ τι τῶν ἔργων τῆς ἑλληνικῆς μεγαλοφυΐας. Ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ, καθὰ ὀρθῶς παρετήρησεν ὁ νῦν τῆς «Ἐφημερίδος τῶν συζητήσεων» κριτικὸς Lemaitre, αἱ ἰδέαι διαδέχονται ἀλλήλας οἰονεὶ πιεζόμεναι καὶ κατὰ πλῆθος θέλουσαι πᾶσαι ὁμοῦ νὰ ἐξέλθωσι.

Μέγαν δὲ πάταγον προῦκάλεσε καὶ ἐν Βιέννῃ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔαρ, διδάχθην τὸ ἔργον τοῦ Δουμᾶ κατὰ τὴν μετάβασιν τῆς Γαλλικῆς-Κωμῆς αὐτοῦσε· ὁ δὲ τῆς Αὐστρουγγαρίας αὐτοκράτωρ, κατ' ἐξαιρέσιν ἐν μόνῃ ταύτῃ τῇ παραστάσει ἐξ ὧν ἔδωκεν ὁ θίασος τοῦ Οἴκου τοῦ Μολιέρου παρευρεθεὶς, εὐμενέστατα ἐξεφράσθη ὑπὲρ τῆς Διονυσίας καὶ ἠτήσατο τὴν ἐπανάληψιν αὐτῆς, προσκαλεσάμενος ἅμα τὴν διαπλάσασαν τὸν μεταγχολικὸν καὶ ἠρωϊκὸν χαρακτήρα τοῦ πρωταγωνιστοῦντος προσώπου δεσποινίδα Bartet καὶ τὴν εὐαρεσκίαν αὐτοῦ ἐκφράσας αὐτῇ. Ἡ Διονυσία ἐπαίχθη καθ' ὅλον τὸ θέρος ἐν Παρισίσις καὶ πάλιν ἐν τῇ Γαλλικῇ-Κωμῆδι. Αἱ εἰσπράξεις δὲ τοῦ θεάτρου κατὰ τὰς παραστάσεις ταύτας ἦσαν τῶν καλλίστων ἐν ὧρα θέρου, οὐδαμῶς δὲ ὑπελείποντο τῶν τῶν ἄλλων παραστάσεων. Εἶνε ὅ,τι λαμπρὸν τὸ ἔργον, ἐφ' ᾧ καὶ συνιστᾶ πᾶσι νὰ μεταβῶσιν εἰς τὸ θέατρον Βέρδι καὶ νὰ ἴδωσιν αὐτό.

Παρ' ἡμῖν τὸν χαρακτήρα τῆς Διονυσίας διέπλασεν ἡ δεσποινὶς Αἰκατερίνη Βερώνη, ἣν ἤκουσα πέρυσιν, ὅτε ἐδίδαξε τετράκις τὴν Διονυσίαν ἐν τῷ θεάτρῳ Βέρδι. Ἡ δεσποινὶς Βερώνη ἐπιτυχᾶνει ἐν τῇ ἠρωϊδί τοῦ Δουμᾶ, δὲν ἀφίσταται δὲ τῆς διαπλάσεως τῆς Bartet. Κατὰ δὲ τὸν διάλογον μετὰ τῆς Μάρθας καὶ τὴν ἐξομολόγησιν λέγει κάλλιστα καὶ ἀφυκνεῖται εἰς σπυριὸν τέχνης ἀξιοσημείωτον.

Ἰταλὸς κριτικὸς, γράψας περὶ τῆς Διονυσίας, ἀπέφηνετο· «Ἡ μὲν Καμελιόφορος (Dame aux Camélias) εἶνε ἔργον τοῦ νέου, ἡ δὲ Διονυσία εἶνε ἔργον τοῦ ὀρίμου ἀνθρώπου. Τὸ ἐν οὐδεμίαν ἔχει σχέ-

διν πρὸς τὸ ἕτερον, ἀλλ' ἴδως πρέπει νὰ ἀγαπήσῃ τις τὴν Μαργαρίταν ὅπως ἐνοήσῃ τὴν Διονυσίαν». Συνδέων οὕτως τὰ δύο ἔργα τοῦ Δουμῆ ὁ ἐλλήνικὸς θίασος ἐξήγγειλεν ὡς δευτέραν αὐτοῦ τὸ ἔργον τοῦ νέου, τὴν Καμελιόφορον, ἥτις ἐμελλε νὰ δοθῆ τῇ ἑσπέρᾳ τῆς χθὲς.

Υ. Γ. Ἡ διδασκαλία τῆς Διονυσίας τῇ παραδούσῃ πέμπτῃ ἀνεβλήθη εἰς τὴν ἑσπέραν τῆς χθὲς.

ΧΡΟΝΙΚΑ.—Τῇ πέμπτῃ, 5/17 ἱσταμένου ὁ κ. Μκυρίκιος Donnay ἀνέγνω τοῖς ὑποκριταῖς τοῦ ἀρτιστῆρατοῦ *Grand-Théâtre* τῶν Παρισίων τετράπρακτον ἐλληνικῆς ὑποθέσεως κωμῳδίαν ἐπιγραφομένην *Lysistrata*.

— Προσεχῶς ἐπαναλαμβάνεται ἐν τῷ Μελοδράματι (Opéra) τῶν Παρισίων τὸ ἔργον τοῦ Saint-Saens *Samson et Dalila*. Τῇ 4/16 ἱσταμένου ἐγένοντο αἱ γενικαὶ δοκιμαὶ ὡσεὶ ἦν πρώτη παράστασις. Ἡ αἴθουσα τοῦ θεάτρου ἦν πλήρης, ἰδίᾳ καλλιτεχνῶν. Αἱ δοκιμαὶ αἴττει πληρέστατα ἐπέτυγον.

— Ἡ πρὸς διοργανώσιν τῆς ἐκθέσεως τοῦ Σικάγου ἐπιτροπὴ προσεκάλεσεν ἐπιστήμους καὶ τρεῖς γερμανοὺς μελοποιούς, τοὺς Johannès Brahms, Joseph Joachim καὶ Edouard Hauslick.

ΟΔ. ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

Ἡ τοῦ γερμανικοῦ κοινοβουλίου ἐναρξίς, ἦν ἐκίρην αὐτὸς ὁ αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος, ἀποτελεῖ ἐν τῶν σπουδαιότερων γεγονότων τῆς ἐβδομάδος ταύτης, τὸν δικαίως ἐπισπωμένον συμπάσης τῆς Εὐρώπης τὴν προσοχὴν καὶ μετ' οὐ πολὺ ὁ εὐρωπαϊκὸς τύπος ἐπιληψθήσεται τοῦ γεγονότος ὡς στενωδῶς συνδεσμένου μετὰ τῆς διεθνούς ἐν τῇ Δύσει πολιτικῆς. Τὸ τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ ἀρξάμενον κοινοβούλιον κύριον προτίθεται μέλημα τὴν συζήτησιν τοῦ περὶ διετοῦς θητείας στρατιωτικοῦ νομοσχεδίου, ὅπερ ἐξακολουθεῖ παρέχον ἀφορμὴν εἰς σπουδαίας καὶ παρατεταμένας ἄμα συζητήσεις ἐν τε τῷ κυβερνητικῷ καὶ ἐν τῷ τῆς ἀντιπολιτεύσεως τύπῳ, τούτῳ μὲν ἀγωνιζομένῳ νὰ καταδείξῃ τὸ περιττὸν τῆς νέας στρατιωτικῆς μεταρρυθμίσεως, ἐπιβαλλούσης ἀπλῶς φοδερὰν δαπάνην ἀνευ ἰσοδαθμίου ἀνάγκης, ἐκείνῳ δὲ ἐμμένοντι εἰς τὰς ὑπαγορευσάσας τὸ νομοσχέδιον αἰτίας καὶ ἀπαιτοῦντος τὴν πλήρη αὐτοῦ ἐφαρμογὴν πρὸς ἀντιστάθμισιν τοῦ ἐκ τῆς στρατιωτικῆς ὑπεροχῆς ἑτέρων κρατῶν ἀπορρέοντος κινδύνου. Σπανίως ἴδως τοσαύτη δόσις ῥητορικῆς ἐδαπανήθη πρὸς συνηγορίαν ἀγῶνος, ὅστις σφάλλει κατ' αὐτὴν ταύτην τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν βῆσιν αὐτοῦ, διότι ἥκιστα τὴν Γερμανίαν ἀπειλεῖ ὁ γαλλορωσικὸς σύνδεσμος ὁ τοσοῦτον ἀπειλούμενος ὑπὸ τῆς Γερμανίας διὰ τε τῶν συμμαχικῶν αὐτῶν σχεδίων καὶ τῶν ἐν εὐρυτάτοις μέτροις διεξαγομένων πολιτικῶν παρασκευῶν. Τὴν θεωρίαν καὶ τὰς ἰδέας τῶν κυβερνητικῶν ὑποστηρίζουσι μετὰ πολλῆς τῆς τέχνης ἐξοχοί

στρατιωτικοί, ὧν μόνον τὸ κύρος ἐν τοιούτοις ζητήμασι καὶ ἡ ἀρμοδιότης ἐξαρκεῖ εἰς τὸ πείσαι τὴν κοινὴν ἐν τῇ αὐτοκρατορίᾳ τῶν Χοχεντσόλερν γνώμην νὰ κύψῃ τὸν αὐχένα καὶ νὰ διεκκολύνη οὕτω τὸ ἔργον τῶν ἐν τῇ Λευκῇ αἰθούσῃ ἀντιπροσώπων αὐτῆς. Ἄλλ' ὁ θερμότερον ὑποστηρίζων τὸ στρατιωτικὸν νομοσχέδιον εἶναι ὁ ἀρχιγραμματεὺς τῆς γερμανικῆς αὐτοκρατορίας κόμης Καπρίβης, ὅστις ἐν τῇ αἰτιολογικῇ αὐτοῦ ἐκθέσει περὶ τοῦ εἰρημένου σχεδίου, παρὰ τὴν ἀνομολογίαν αὐτοῦ περὶ τῆς πρὸς τὴν εἰρήνην ἀγάπης τοῦ βῶσσο αὐτοκράτορος, ἐξεδράπη εἰς ἥκιστα κολακευτικὰς διὰ τὸ ρωσικὸν ἔθνος φράσεις, ἐμποιούσας μεγάλην ἐντύπωσιν ἅπαντι τῷ ἐν Εὐρώπῃ πολιτικῷ κόσμῳ καὶ μελλούσας νὰ δυσαρεστήσωσιν ἔτι μᾶλλον τῇ κοινῇ ἐν τῇ αὐτοκρατορίᾳ τῶν τῶρων γνώμῃ, ἀκουοῦσα ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ κ. Καπρίβη ὅτι ἐν Ρωσίᾳ δυσμενὲς ἐπικρατεῖ κατὰ τῆς Γερμανίας ρεῦμα. Τῇ ἀληθείᾳ ὁ προκάτοχος τοῦ κόμης παρὰ τὸ φῶμα τοῦ διμετώπου πολέμου, ὅπερ ἐπέσειεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῶν ἐν τῇ Λευκῇ συνθήκῃ ἀντιπροσώπων τοῦ ἔθνους τῷ 1888, οὐδέποτε τοιαύτην δυσμενῆ μετῴληε πρὸς τὴν Ρωσίαν γλῶσσαν ἀναφανδὸν καὶ εὐλόγως πάνυ διατείνεται ὅτι οἱ νῦν σύμβουλοι τοῦ γερμανοῦ μονάρχου, τοιοῦτο πρὸ τὴν γείτονα αὐτοκρατορίαν μετερχόμενοι ἕφος πρὸς κέντρα λακτικῶσι καὶ καθιστώσιν ἀμείλικτον τὴν πάλιν τοῦ Τεῦτονος καὶ τοῦ Σλαίου. Ταῦτοχρόνως ὁ κόμης, ἐπιθυμῶν νὰ καταστήσῃ εὐχερεστέραν τὴν ἐπιψήφισιν τοῦ περὶ διετοῦς θητείας σχεδίου, κατέδειξε τὰς συννεπίας τῶν ἐξ ἀτυχοῦς πολέμου συμφορῶν καὶ ἐπέμεινε εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς γερμανοαυστριακῆς συμμαχίας ἐπὶ τῷ γαλλορωσικῷ συνδέσμῳ. Πόσον πράγματι μετεβλήθησαν οἱ χρόνοι; Τὸ Βερολίνον, ἀπὸ τοῦ ὁποίου διεσαλπίζετο ἀνά πάσαν τὴν Εὐρώπην, ὅτι ἡ Γερμανία τὸν Θεὸν μόνον φοβεῖται, τρέμει νῦν πρὸ τοῦ διμετώπου πολέμου, ὅστις ὀλέθριος διὰ τὴν αὐτοκρατορίαν τῶν Χοχεντσόλερν κρίνεται, καὶ τὰ ὅπλα κατατιθῆσι πρὸ τοῦ φάσματος τοῦ γαλλορωσικοῦ συνασπισμοῦ. Βεβαίως ἐν τοῖς ὑπὸ τοιαύτην ἐννοίαν λόγοις τοῦ κόμης Καπρίβη ἐνυπολανθάνει ἡ τάσις δεινῆς συνηγορίας ὑπὲρ τοῦ ὑποβληθέντος ὑπ' αὐτοῦ νομοσχεδίου καὶ ἐκφοβίσεως τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ γερμανικοῦ λαοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰ πράγματα δὲν ὑπολείπονται τῶν λεγομένων μετὰ τὴν θαυμασίαν πρόοδον ἐν τῷ στρατιωτικῷ ὀργανισμῷ τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ρωσίας, αἵτινες δύνανται ἐπιτυχῶς νὰ ἀντιμετωπίσωσι πάντα ἐν Εὐρώπῃ συναπεισθόν καὶ μάλιστα μετὰ τὴν ἀρξάμενν νῦν ὑπὲρ τῆς Δημοκρατίας συμπάθειαν ἐπὶ τῇ ἀποκαλύψει τῶν κυρίων αἰτιῶν τοῦ ὀλεθριωτέρου τῶν τῆς νεωτέρας ἱστορίας γεγονότων, τοῦ φοβεροῦ δηλονότι δράματος τοῦ 1870, οὗ ἀπαίσιος ἦρος ὑπῆρξεν οὐχὶ ὁ στιγμιαισθὴς αὐτοκράτωρ Ναπολεὼν, ἀλλ' ὁ τοῦ Φάρξιν ἐρημίτης διὰ τῆς παραποιήσεως τοῦ ἐξ Ἑμς τηλεγραφήματος περὶ τῆς συνεντεύξεως τοῦ βασιλέως τῆς Πρωσίας καὶ τοῦ παρ' αὐτῷ γαλλοῦ πρεσβευτοῦ κ. Βενεδέτη. Ὅντως φοδερὰ ἡ ἀποκάλυψις καὶ ἐν ἐπαναλήψει τοῦ αὐτοῦ δράματος, οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ἡ κατὰ τὴν πρῶτην αὐτοῦ παράστασιν συμπάθειαν ὑπὲρ τῆς Γερμανίας μετατραπήσεται εἰς δυσ-

μένειαν, δεινότεραν ἰδως τῆς ἐνδειχθείσης τῷ 1870 πρὸς τὴν Γαλλίαν, ἀποστερηθεῖσαν τότε πάσης συμπαθείας, πάσης ἠθικῆς υποστήριξεως παρὰ τὴν φιλοπάτριδα τότε ἐνέργειαν τοῦ μεγάλου τῆς Γαλλίας πολίτου, τοῦ ἀειμνήστου Θιέρσου, ὅστις μάνην ἔκρουε τὰς θύρας τῶν εὐρωπαϊκῶν ἀνακτοβουλιῶν καὶ ὡς ἄλλος Προίμος ἐξελιπάρει αὐτὰ πρὸς ἐξευμένειον ἀπετράμνου νικητοῦ. Αὐτοὶ οὗτοι οἱ Γερμανοὶ κατεξανίστανται νῦν κατὰ τοῦ τεχνάσματος τοῦ πρίγκιπος Βίσμαρκ καὶ μέσῃ τὴν καρδίαν ἄχθονται ἐπὶ τῷ ὅτι φενακισθέντες ἐνόμισαν ὅτι ἐμάχοντο ὑπὲρ ἱεροῦ ἀγῶνος, ὑπὲρ τῆς προσδλθθείσης τιμῆς τοῦ βασιλέως αὐτῶν· ἐπομένως οὐκ ἀδίκως νὰ λεχθῆ δύναται ὅτι ἡ γεννομένη ἀποκάλυψις πρωτοφανοῦς ἐν τῇ ἱστορίᾳ στίγματος ἀποτελεῖ νέον λόγον ὅπως ἡ Γερμανία διατελῆ τοσοῦτον ἰσχυρά, ὥστε διὰ μόνων τῶν ἰδίων δυνάμεων ν' ἀνταπληρώσῃ ὅτι ἠθελε παράσχει αὐτῇ ἐν κριδίῳ ὧρα ἢ τοῦ τρίτου συμπάθεια, ἢ καὶ ν' ἀντισταθμίσῃ τὴν ἐκ τῆς ἀντιπαθείας τούτου προκύπτουσαν βλάβην καὶ ζημίαν.

Καὶ ναὶ μὲν οἱ ἀντιπολιτευόμενοι παντὶ ἀγωνίζονται σθένει νὰ ματαιώσωσι τὰς ἀενάους προσπαθείας τῆς κυβερνήσεως καὶ ἰσχυρὸν πρὸς τοῦτο ἔχουσιν ἐπικουρὸν τὸ καθολικὸν κόμμα, ὅπερ ἀρκοῦντως δυσμενῶς πρὸς τὴν κυβερνήσιν διατεθειμένον εἶναι ἐπὶ τῇ πρὸς τὸ Βατικανικὸν πολιτικῆ τοῦ γερμανοῦ μονάρχου, ἐκθειάσαντος μάλιστα ἐσχάτως ἐν Βιτεμβέργῃ τὰ ἀγαθὰ τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως καὶ ἐμμέσως οὕτως ἀποδόντος τὸν ὀφειλόμενον φόρον εὐγνωμοσύνης τοῖς ἡγέταις τῆς διαμαρτυρομένης ἐκκλησίας, τῷ Λουθήφω καὶ τῷ Μελάγγθονι· ἀλλ' ἡ κυβερνήσις ἥκιστα σκοπεῖ νὰ ὑποχωρήσῃ καὶ οὐδεμίαν σχεδὸν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι πᾶν καταβληθῆσεται μέσον πρὸς ἐπιψήφισιν τοῦ νομοσχεδίου. Ἦδῃ πολλὰ ἀνεγράφησαν θρυλίματα περὶ πιθανῆς παραιτήσεως τοῦ κόμματος Καπρίδη, ἀλλ' ὁ αὐτοκράτωρ ῥητῶς ἐδήλωσεν ὅτι καὶ τὸ τελευταῖον θὰ ἐξαντλήσῃ μέσον, τὴν ἐπανειλημμένην δηλονότι διάλυσιν τοῦ κοινοβουλίου, πρὸς ἐπιψήφισιν τῶν νέων μεταρρυθμίσεων ἐν τῷ στρατῷ, ἀπὸ τῶν ὁποίων οἱ σύμβουλοι τῆς Α. Μ. ἐξήρτησαν τὴν ἐν ἀσφαλείᾳ διαβίωσιν τῆς Γερμανίας ἐν μέσῳ δυσμενῶς πρὸς αὐτὴν ἔχοντων λαῶν καὶ τὴν τελεσφόρων ἄμυναν τοῦ κράτους ἐναντίον παντός ἐξωτερικοῦ κινδύνου.

Δεινὸς λοιπὸν καὶ αὐθις τοῖς εὐρωπαϊκοῖς λαοῖς ἐπιβάλλεται ἀγὼν θυσιῶν ὑπὲρ τῆς ἀμύνης τῶν οἰκείων κρατῶν παρὰ τὰς ἐν τῷ ἐναρκτηρίῳ λόγῳ τοῦ γερμανοῦ αὐτοκράτορος ἐξαγελλομένας εἰρηνικὰς προθέσεις αὐτοῦ τε καὶ τῶν συμμάχων, παρὰ τὰς διασαλπίζομένας φιλικὰς σχέσεις τῆς Γερμανίας πρὸς τὰ λοιπὰ τῆς Εὐρώπης κράτη, καὶ παρὰ τὰς ἐν τῷ ἐναρκτηρίῳ ὡσαύτως λόγῳ τῆς Ἰταλικῆς βουλῆς καθοδηγητικὰς διαβεβαιώσεις, δικαίως δὲ καὶ ἀπανταχοῦ τῶν πεπολιτισμένων κρατῶν ἡ κοινὴ γνώμη κατεξανέστη ἐπὶ ταῖς ἐπιβαλλομέναις θυσίαις, αἵτινες ἐξήντησαν καὶ τὴν τελευταίαν οικονομικὴν ἡμάρταν καὶ περιήγαγον τὴν ἐργατικὴν τάξιν εἰς τὸ χεῖλος φθοροῦ οικονομικοῦ βαρῆθρου. Ὑπόκωφος ἐν ἀπάσῃ τῇ πεπολιτισμένῃ Εὐρώπῃ ἀκούεται κατὰ τῶν στρατιωτικῶν ἐξοπλισμῶν γογγυσμός, ὃν μετὰ πολλῆς τῆς δεξιότητος ἐκμεταλλεῖον-

ται οἱ τῆς κρατούσης κοινωνικῆς τῶν πραγμάτων τάξεως πολέμοι, οἱ σπουδαῖον ἐπικουρὸν καὶ ἀρωγὸν ἐν ταῖς ἐνεργείαις αὐτῶν ἔχοντες τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς ἐργασίας, δικαίως διαμαρτυρομένους ἐναντίον τῆς πλεονεξίας τῶν κεφαλαιούχων καὶ ἀξιοῦντας τὴν ἱκανοποίησιν τῶν νομίμων αὐτῶν πόθων. Ἰδίᾳ ἐν Γερμανίᾳ παρατηρεῖται μεγάλη ἀγανάκτησις καὶ οἱ τοῦ γνωστοῦ κοινωνιστοῦ Λήδνεχτ ὀπαδοὶ σφόδρα διαμαρτυρήθησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ αὐτῶν, ἐν Βερολίῳ, κατὰ τοῦ νέου στρατιωτικοῦ νομοσχεδίου τῆς κυβερνήσεως τῆς χώρας αὐτῶν καὶ κατέκριναν τὴν κυβερνητικὴν πρωτοβουλίαν ὡς ἐπιβάλλουσαν μὲν δυσβάστακτα βάρη τῷ φορολογουμένῳ ὡς ἥκιστα δ' ἐξαρκουσαν εἰς τὴν ἐξασφάλισιν τῆς εἰρήνης τῆς Γερμανίας καὶ δὴ καὶ ὡς ἀποτελοῦσαν φθορὰν ἀπειλὴν κατὰ τῆς γενικῆς ἐν Εὐρώπῃ εἰρήνης· ἀλλὰ καὶ οἱ ἐν Ἰταλίᾳ τὰ μένεα πνεοῦσι κατὰ τῆς νῦν στρατοκρατίας, πολλοὶ δὲ τῶν τέως κυριωτέρων βουλευτῶν σφόδρα κατεξανέστησαν κατὰ τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τοῦ βασιλείου, ὡς προσδεσάσης αὐτὸ εἰς τὸ ἄρμα τῆς τριπλῆς συμμαχίας καὶ ἐξαναγκασάσης εἰς δυσαναλόγους πρὸς τοὺς πόρους τῆς χώρας δαπάνας· τοῦτο ἀκριβῶς καὶ τὸ αἷτιον, δι' ὃ οἱ περὶ τὸν κ. Ριολίττην πάντα ἐκίνησαν λίθον ὅπως ἀποικλεισθῶσι τοῦ Μοντεατώριο οἱ ἐξημμένοι ῥιζοσπαστικοὶ βουλευταί, οἱ μετὰ πολλῆς τῆς λογικότητος ὑποδείξαντες τὸ ἐσφαλμένον τῆς πολιτικῆς τοῦ βασιλείου καὶ ἀξιώσαντες ὅπως ἡ κυβερνήσις νέαν τὰμῃ ὁδὸν, ἄγουσαν εἰς τὴν ἐξασφάλισιν τῶν οικονομικῶν τῆς χώρας συμφερόντων, ἄπερ μεγίστην ὑπέστησαν καὶ ὑφίστανται ἐτι βλάβην ἐνεκα τῆς διαρρηξέως τῶν πρὸς τὴν γείτονα δημοκρατίαν Γαλλίαν, οικονομικῶν τε ἅμα καὶ ἐμπορικῶν σχέσεων.

Ἄτυχως, παρὰ τὰ διδάγματα ταῦτα, παρὰ τοὺς κινδύνους, τοὺς ἐνυπολανθάνοντας ἐν τῇ ἐκτραχύνσει τῶν κοινωνικῶν ζητημάτων, οἱ τῆς Εὐρώπης ἰσχυροὶ ἐξακολουθῶσι ἐμμένοντες εἰς τὰς πολεμικὰς αὐτῶν παρασκευάς, ὧν τὸ δεινὸν ἀποτέλεσμα ἐτι φοβερώτερον καθίσταται διὰ τῆς συγκρούσεως τῶν πολιτικῶν συμφερόντων, τῆς διατρανωθείσης ἐν ταῖς τοῦ κυριωτέρου εὐρωπαϊκοῦ τύπου ἐπὶ τῇ ἐν Βιέννῃ παρουσίᾳ τοῦ ῥώσου διαδόχου κριθεσί περὶ τῆς διαφωνίας τῆς ῥωσικῆς πρὸς τὴν αὐστριακὴν πολιτικὴν, ἀγωνιζομένην νὰ ὑποσκελίσῃ ἐκείνην διὰ τοῦ τετριμμένου ἐπιχειρήματος τῆς ἐλευθέρως τῶν κρατιδίων ἀναπτύξεως, ἢν ἀνεκήρυξε μὲν ἐν ταῖς ἀντιπροσωπειαῖς ὁ κόμης Καλνόνικς ὑπεστήριξε δ' ἐν τῇ οὐγγρικῇ βουλῇ καὶ ὁ τὸν κόμμητα Τσάπαρνν διαδεξάμενος νέος πρωθυπουργὸς τῆς Οὐγγαρίας κ. Βέκερλε.

ΧΡΟΝΙΚΑ.—Ἐν Γαλλίᾳ ἀπερσίσθη ἡ εἰς δίκην παραπομπῆ τῶν κκ. Λεσέφ καὶ λοιπῶν ἐπὶ τῷ ζητήματι τοῦ Παναμᾶ.

—Ἐν Ἀγγλίᾳ τὸ ἐργατικὸν ζήτημα προκαλεῖ οὐ μικρὰν ἀνησυχίαν καὶ λόγος γίνεται περὶ ἐξετάσεως αὐτοῦ κατὰ τὴν προσεχῆ σύνοδον τοῦ κοινοβουλίου.

—Ἐν Ἑλλάδι ἤρξαντο αἱ βουλευτικαὶ ἐργασίαι, αἵτινες προμηνύονται σπουδαιόταται ἐπὶ τῇ ἐπιχειρῆσιν καταθέσει τοῦ προϋπολογισμοῦ, ὅστις θὰ παρουσιάσῃ πλεόνασμα.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ.

Ἡ Α. Ἐξ. ὁ κ. Σπ. Μαυρογένης πασᾶς ἡτήσατο ἀπὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἐβρέοντος πνευματικοῦ δικαστηρίου διαζύγιον ἀπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ κ. Σμαράγδας Μαργαρίτας. Τὸ εἰρημένον δικαστήριον, ἐπιληθὲν τῆς ὑποθέσεως καὶ δι-
κάσαν, ἐξέδωκε τῇ παρελθούσῃ δευτέρᾳ τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ, καθ' ἣν κηρύσσει διαλελυμένον τὸν γάμον τῶν διαδίκων ἐξ ὑπαιτιότητος τῆς ἐναγκείσης καὶ ξένους αὐτοῦ πρὸς ἀλλή-
λους. Ὁ πληρεξούσιος τῆς ἐναγκείσης ἐδήλωσεν ὅτι θὰ ἐφε-
σιβάλλῃ τὴν ἀπόφασιν πρὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

— Ἡ Α. Θ. Π. ὁ πρῶν Κωνσταντινουπόλεως Ἰωακείμ ὁ Γ', ὅστις ὡς γνωστὸν ἐφησυχάζει ἐν Ἀγίῳ Ὁρει, ἡτήσα-
το τὴν ἀδειαν ὅπως ἀποδημήσῃ εἰς τὴν ἀλλοδαπήν. Ἡ Αὐ-
τοκρατορικὴ Κυβέρνησις, διὰ τοῦ ἀρμοδίου ὑπουργείου, ἐδή-
λωσε τῇ Α.Θ.Π. τῷ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ Νεοφύτῳ τῷ
Η', ὅτι ἀδυνατεῖ νὰ παράσχῃ τὴν αἰτουμένην ἀδειαν.

— Ἐξακολουθεῖ ἡ ἐν ταῖς συνεδρίασις τῶν δύο σωμάτων συζήτησις τοῦ ἐκλογικοῦ κανονισμοῦ τῶν ἐνοριῶν τῆς ἀρχιε-
πισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως.

— Ἐν τῷ τελευταίῳ τεύχει τῆς «Ἐκκλ. Ἀληθείας» ἐδημοσιεύθη ὁ νέος κανονισμὸς τῆς κεντρικῆς ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Κατὰ τὴν ἐβδομάδα ταύτην μ' ὄλην τὴν ἐπικρα-
τοῦσαν ἀπραξίαν τάσις τις πρὸς ἐπανάληψιν τῶν
ἐργασιῶν ἐξεδηλώθη ἐν τῷ ἡμετέρῳ χρηματιστηρίῳ,
ἀξιοσημείωτος δὲ εἶναι ἡ ἐπελθοῦσα βελτίωσις τῶν
τιμῶν δύο κυριωτέρων χρεωγράφων, ὧν αἱ πράξεις
εἰσὶ μᾶλλον τῶν ἄλλων ἀνεπτυγμέναι, καὶ περὶ ἃ
στρέφεται κατὰ πρῶτον λόγον ἡ κερδοσκοπία τοῦ
χρηματιστηρίου ἡμῶν. Ταῦτα δὲ εἰσὶν ἡ σειρά Δ τοῦ
Γενικοῦ χρέους καὶ αἱ ὁμολογίαι τῶν Σιδηροδρόμων
Ῥωμυλίας, καὶ τούτων κυρίως ἡ τιμὴ ἐβεβλιώθη
κατὰ τὴν ἐβδομάδα ταύτην, διότι ἐνφ' τὴν Δευτέραν
τὸ Γενικὸν χρέος ἐτιμᾶτο 23,24 χθὲς τὸ ἑσπέρας
ἐσημειοῦτο 23,32, ἐπίσης καὶ αἱ ὁμολογίαι τῶν Σι-
δηροδρόμων ἀπὸ 89 1/4, τιμὴν τῆς ἐκκαθαρίσεως,
ἐτιμῶντο χθὲς 92 1/4, ἀνατιμηθεῖσαι κατὰ 3 μονά-
δας ἐντὸς 5 ἡμερῶν. Ἡ ἀνατίμησις αὕτη ὀφείλε-
ται εἰς τὴν προσέγγισιν τῆς κληρώσεως, ἕνεκα τῆς
ὁποίας πολλὰ ἀγορὰ ἐγένοντο τοῖς μετρητοῖς, καὶ
εἰς τὴν εἰδῆσιν ὅτι ὁ διευθυντὴς τῆς Ὁθωμανικῆς
Τραπεζῆς μετέβη ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Ῥώμην πρὸς συνεν-
νόησιν μετὰ τοῦ Ἐμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου τῆς
πόλεως ταύτης καὶ λύσιν τῆς ὑψισταμένης διαφορᾶς.
Πλὴν τούτων ὅμως ἡμέρα τῆ ἡμέρα ἐνισχύεται ἡ
πεποίθησις τοῦ κοινοῦ περὶ μελλούσης ἀνατιμύσεως,
ἐξ οὗ οἱ τίτλοι μικρὸν κατὰ μικρὸν ἀποσύρονται τῆς
κυκλοφορίας, πᾶσα δὲ γινομένη σπουδαία ὀπωσοῦν
ἀγορὰ ἐπιφέρει ἐξ ἀνάγκης ἐπαισθητὴν ὑψωσιν. Ἡ-
μεῖς δὲν ἀμφιβάλουμεν ὅτι, οἷα ἂν ἢ ἡ λύσις τῆς
ὑψισταμένης διαφορᾶς, αἱ ὁμολογίαι τῶν Σιδηροδρό-
μων ἔχουσιν εὐρὴ πρὸς ἀνατίμωσιν στάδιον, διότι
δὲν συμμερίζομεθα μὲν τὴν ἄκραν αἰσιοδοξίαν τοῦ κ.
Μόροβιτς καὶ τῶν ὁμοίων αὐτῷ, παραδεχόμεθα ὅμως

τὴν ἀκρίβειαν τοῦ δημοσιευθέντος πίνακος, καθ' ὃν
800 χιλιάδες μόλις τίτλων εὐρίσκονται διεσπαρμένοι
ἀνὰ πᾶσαν τὴν Εὐρώπην, πλὴν τῆς Αὐστρίας καὶ τῆς
Γερμανίας, αἱ ὁποῖαι κατέχουσιν ὑπὲρ τὸ ἐν ἑκατομ.
χρεοσυναπτόμενον καὶ μὴ δυνάμενον νὰ χρησιμεύσῃ εἰς
ἐπικαταλλαγὰς μετ' ἄλλων ἀγορῶν. Τοῦ ἀριθμοῦ λοι-
πῶν τῶν ἐν κυκλοφορίᾳ τίτλων περιοριζομένου ἡμέ-
ρα τῆ ἡμέρα, φυσικὴ συνέπεια εἶναι ἡ προϊούσα αἰ-
ξιοσις τῆς τιμῆς αὐτῶν. Ἄλλως δὲ παρ' ἡμῶν ἡ ἐλ-
λειψις τῶν τίτλων τούτων καθὼς καὶ τῶν τοῦ Γενι-
κοῦ Χρέους ἤρξατο γινομένη ἐπαισθητὴ, τὸ δὲ καθ'
ἐκάστην δεκαπενθήμερον ἐκκαθάρσιν ἐπιβαλλόμενον
deport εἰς τοὺς πωλητὰς ἀποδεικνύει ὅτι ἡ ἐλλειψις
τίτλων πρὸ πάντων τοῦ Γενικοῦ Χρέους δὲν εἶναι
τυχαία καὶ διαβατικὴ οὐδὲ προϊὼν χρηματιστικῶν
τεχνασμάτων, ἀλλ' εἶναι διαρκὴς καὶ πραγματικὴ. Ἡ
ἐλλειψις τῶν τίτλων τότε θὰ παρέλθῃ, ὅπόταν ἡ τιμὴ
τοῦ Γενικοῦ Χρέους ὑψωθείσιν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἀγορᾷ
ὑπεράνω τῆς πρὸς τὰς ἐν Εὐρώπῃ τιμᾶς ἀναλογίας,
ἀναγκάσῃ τοὺς ἐπικαταλλάκτας νὰ κομίσωσιν ἐκ τῶν
εὐρωπαϊκῶν ἀγορῶν ἀρκοῦσαν ποσότητα τίτλων δυ-
ναμένην νὰ θεραπεύσῃ τὴν ὑψισταμένην ἀνάγκην.
Ἄλλ' ἡ ἡμετέρα ἀγορὰ κατεχομένη ὑπὸ τοῦ συνήθους
καὶ ἐμφύτου, οὕτως εἰπεῖν, δισταγμοῦ, καὶ συναί-
σθανομένη τὴν ἀδυναμίαν αὐτῆς, ἐξακολουθεῖ δια-
τηροῦσα τὰς τιμὰς χαμηλότερον τῆς πρὸς τὰς εὐρω-
παϊκὰς ἀγορὰς ἀναλογίας, οὐδεμίαν δὲ ἰδίαν ἔχουσα
προτοβολίαν ἀφίεται ὀμμουλκουμένη ὑπὸ τῶν ἐν
Εὐρώπῃ κερδοσκοπῶν.

Τὸ Ὄσμανιὲ διατελεῖ παρημελημένον καὶ στάσι-
μον περὶ τὰ 82, 30—35. Μόλις τὴν ἐβδομάδα ταύ-
την ἐκλιπόντος τοῦ ἡόδου τοῦ deport ἤρξαντο γε-
νόμεναι πράξεις τινές, ἀλλὰ καὶ αὗται λίαν περιο-
ρισμέναι. Τὸ χρεώγραφον τοῦτο καὶ ἀσφαλὲς θεωρεῖ-
ται σήμερον, καὶ τόκον φέρει ἀνώτερον τοῦ Γενικοῦ
Χρέους, εἶναι δὲ προσέτι πεπρωτισμένον καὶ διὰ
χρεωλυσίου 1 ο]ο γινομένου διὰ δύο κληρώσεως κατ'
ἔτος. Καὶ ὅμως οἱ κάτοχοι αὐτοῦ, ὧν οἱ πλεῖστοι
ἦσαν Ὁθωμανοί, ἔσπευσαν νὰ ἐκποιήσωσι τοὺς τί-
τλους αὐτῶν, θεωρήσαντες ὑψηλὴν τὴν τιμὴν, οὕτω
δὲ ἡ ἀγορὰ ἡμῶν διατελεῖ καθ' ὁλοκληρίαν ἐστερη-
μένη τίτλων.

Τῶν μετοχῶν τοῦ Μονοπωλείου τῶν καπνῶν ἡ ἀ-
γορὰ ἡμῶν δὲν εἶναι ἐστερημένη τίτλων, εἶναι δὲ
ἴσως τὸ μόνον χρεώγραφον εἰς τὸ ὅποῖον τὸ δημόσιον
ἐτοποθέτησε κατὰ προτίμησιν τὸ πλεῖστον τῶν οἰ-
κονομῶν τῶν ἐπὶ τῇ ἐλπίδι εὐρείας ἐν τῷ μέλλοντι
προσόδου. Ἄλλ' ὅμως μετὰ τὴν τελευταίαν ἐκθεσιν
τοῦ διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς ἐταιρίας καὶ τὴν
παρὰ τοῦ κ. Βίνδεν γενομένην λογοδοσίαν, ἦν ψυ-
χρῶς ἠκούσεν ἡ συνέλευσις τῶν μετόχων, δισταγμὸς
τις περὶ τοῦ μέλλοντος κατέλαβε τὰ πνεύματα, ἡ
κοινὴ γνώμη ἤρξατο ταλαντευομένη, μεγάλοι δὲ πω-
λήσεις γενόμεναι ὑπετίμησαν τὰς μετοχὰς κατὰ μίαν
μονάδα ἀπὸ 17,10 εἰς 16,10, ἔκτοτε δὲ δὲν ἠδυνή-
θησαν ν' ἀναλάβωσι, καὶ οὐδὲ θ' ἀναλάβωσι, νομί-
ζομεν, τὴν προτέραν αὐτῶν ζωηρότητα, ἂν μὴ λυθῆ
ἐνοικίως τὸ ζήτημα τῆς καπνοψυτείας, ἄνευ τοῦ
ὁποίου ἡ ἐταιρία θὰ εὐρεθῆ εἰς ἔτι δυσχερεστέραν
θέσιν ὡς ἐκ τῆς ἐπεκτάσεως τῆς καὶ ἥδη ἐπιφοδῶν
χαρακτῆρα ἐχούσης λαθρεμπορίας.

Αἱ περὶ τῶν ἑλληνικῶν χρεωγράφων πεποιοῦνται ἡμῶν, ὡς πολλάκις διὰ τοῦ τύπου ὑπεστηρίξαμεν παρὰ τὰς ἐναντίας ἀπαισιοδόξους γνώμας τῶν τε ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐκτὸς αὐτῆς δημοσιολόγων, ἐδικαιώθησαν πληρέστατα, διότι οὐδεμία πλέον ὑπολείπεται ἀμφιβολία περὶ τοῦ θριάμβου τοῦ κ. Τρικούπη, κατορθώσαντος νὰ σώσῃ καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὸ οἰκονομικὸν μέλλον τῆς Ἑλλάδος. Ὁ θρίαμβος τοῦ ἐξόχου καὶ ἀπαραμίλλου ἱκανότητος ἀνδρός θὰ ἀνέλθῃ, ἐλπίζομεν, λίαν προσεχῶς εἰς τὸν κολοφῶνα αὐτοῦ, ὅποτε ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς ἑλληνικῆς βουλῆς ἐκφωνήσῃ τὸν ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ εἰσηγητήριον λόγον του, ὁ ὁποῖος, εἰμεθα βέβαιοι, θὰ καταπλήξῃ τοὺς ἀντιπάλους του, καὶ θὰ συγκινήσῃ τὴν Ἑλλάδα.

Εἶναι καὶ ἄλλως παρήγορον, ὅτι αἱ τιμαὶ τῶν ἑλληνικῶν χρεωγράφων βελτιοῦνται ἡμέρα τῆ ἡμέρα, διότι τὰ πλεῖστα αὐτῶν εὐρίσκονται ἤδη εἰς ἑλληνικὰς χεῖρας. Αἱ λαχειοφόροι ὁμολογίαι ἐτιμῶντο χθὲς ἐνταῦθα 407—408. Τὸ Πάγιον 50 7)8, τὸ Μονοπῶλιον 60 3)4, τὸ Δάνειον τοῦ 1881 68 7)8.

Η. ΦΩΤΙΑΔΗΣ.

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Ἡ ἀγορά μας κατὰ τὸ ἐφθήμερον καλλυτέραν παρουσιάζει ὄψιν ἐπὶ τοῦ ὄλου, διότι τῶν μὲν σιτηρῶν αἱ τιμαὶ διετηρήθησαν αἱ αὐταὶ ἐπειδὴ τὰ φθασίματα ὀλιγώστευσαν, τῶν χωρικῶν μὴ καταβαινόντων εἰς τὰς διαφόρους ἀγορὰς, ἀλλὰ καταγινομένων εἰς τὴν σπορὰν μείναν ἀνόπισθαι ἕνεκα τῆς διαρκοῦς πρὸ μινῶν ξηρασίας, ἥτις ἠμπόδισε τοὺς γεωργοὺς νὰ σπείρωσι λινοσπορον ἀπὸ τὸν ὁποῖον διόλου δὲν θὰ ἔχωμεν, τῶν δὲ ὑφασμάτων μικρὸν τι κινηθέντων, ἕνεκα τῆς ἐν Ἀγγλίᾳ μεγάλης ὑψώσεως, ἀφορμὴν ἐχοῦσης τὴν τοῦ βάρδακος.

Σίτου φθασίματα ἐκ Ρωμυλίας εἶχομεν 20000 κοιλῶν, πωληθέντων ἀπὸ 9 1/2 ἕως 10 1/2 κάτω λίβρας τὰ τῆς κάτω γραμμῆς, τὰ δὲ τῆς ἄνω ἀπὸ 8 1/2 ἕως 9 1/4, ἐκ Βαλτζικίου 3000 κοιλῶν πωληθέντων ἀπὸ 10 ἕως 11 κάτω λίβρας, ἐκ Ρουμανίας 8000 πωληθέντων πρὸς 7 7/8, ἐκ Κωστάντζας 8000 πωληθέντων πρὸς 9 1/2 καὶ ἐκ Ρωσίας 22000 γίρκας πωληθείσας ἀπὸ 6 3/4 ἕως 6 7/8 κάτω λίβρας. Ἐξ Ἀνατολῆς καὶ πάλιν οὐδὲν ἐκομίσθη. Ὁ σκληρὸς σίτος πάντοτε ζητεῖται, πληρονόμος ἀπὸ 37 1/2 ἕως 38 1/2 παράδες ἢ ὀκά. Ὁ ἀραβόσιτος ἐξοικολογεῖ ἡμελημένους καὶ τιμώμενος ἀπὸ 21 ἕως 21 1/2 παρ. ἢ ὀκά, κριθῆς δὲ ἐγένοντο πωλήσεις εἰς πρᾶγμα Δουνάβεως ἀπὸ 11 ἕως 11 1/4. Ἡ σίκαλις στερεῖται ἀγοραστῶν ἐνφ πολλοὺς ἔχει τοὺς πωλητὰς, περιφερομένη ἀπὸ 23 ἕως 24 παρ. ἢ ὀκά, βρώμης δὲ ἐπωλήθησαν 25000 ὀκάδες πρὸς 23—23 1/2 παράδες.

Αἱ τῶν ἀλεύρων ἀφίξεις ἀνέρχονται εἰς 3850 σάκκους, μετρία δὲ ἐξόδευσις τοῦ εἶδους γίνεται εἰς τὰς αὐτὰς τοῦ παρελθόντος ἐφθήμερον τιμὰς.

Ἐκ τῶν ὀσπρίων οἱ φασιόλοι ζωνοῶς ἐκινήθησαν πωληθέντων 3000 σάκκων μὲ βελτίωσιν τῶν τιμῶν. Οἱ τῆς Βραΐλας τιμῶνται 85—87, τοῦ Πλοεστίου 125—127, Βάρνης 140 καὶ τζαλιδία 125—130, Τραπεζοῦντος καὶ Ὀρδοῦς 110—112 καὶ Ἀλδανίας 185.

Οἱ ἐρέβινθοι τιμῶνται Ἀμμοῦ 45—46, Βαλοῦκ-Κεδερ καὶ Δαμασκίου 50—52. Ἐκ δὲ τῶν σπόρων εἰς μὲν τὰ σπασίμα ἐγένοντο πωλήσεις 750 σάκκων ἀτελωνίστων πρὸς 85—87, τιμῶνται δὲ τὰ τῆς Ρωμυλίας καὶ Βαλοῦκ Κεδερ 90—92, καὶ τὰ τῆς Μερσίνης καὶ Σμύρνης 90, εἰς δὲ τοὺς καναροσπόρους ὀνομαστικῶς περιφερομένους 80—82 παράδες οὐδὲν ἐγένετο. Οἱ καναρόσποροι τιμῶνται 52—53 παρ. ἢ ὀκά, ἢ κέγχρος Ρωμυλίας καὶ Ἀδὰ Παζάρ 22 1)2—23 καὶ οἱ λινοσποροι 50—50 1)2, εἰς αὐτὴν δὲ τὴν τιμὴν ἐπωλήθησαν 1700 σάκκοι. Τὰ ἀνασόνια περιφέρονται εἰς τὰ ἴδια.

Ἐκ τῶν ἀπουκιακῶν αἱ ζαχάρεις ἐκλινον κατὰ 1 γρόσιον, οἱ δὲ καφέδες διατηροῦνται ἀπὸ 11 1)2 ἕως 14 1)2 χρυσᾷ γρ. ἢ ὀκά. Καὶ τὰ ριζόνια ζητοῦνται, ἐνφ εἰς τὰ λοιπὰ εἶδη οὐδεμία οὐσιώδης μεταβολὴ ἐπιβλήσῃ.

Διὰ τὰ ρωσικὰ εἶδη οὐδὲν νεώτερον ἔχομεν ν' ἀναφέρωμεν.

Φθασίματα ἐλαίων δὲν εἶχομεν κατὰ τὸ ἐφθήμερον, οὐδὲ μεταβολὴν τῶν τιμῶν.

Εἰς τὰ σίδηρα εἶχομεν καὶ πάλιν ἀρετὴν κίνησιν παρουσιασθέντων ἀγοραστῶν, ὧν ὁ μεγαλύτερος ὑπῆρξεν ἢ κυβέρνησις, ἀγοράσασα πολὺ σάτζι διὰ τὰς διαφόρους τῶν γραφείων θερμάστρας, ὅθεν εἰς τὸ εἶδος αὐτὸ ἐπῆλθε κάποια ὑψώσις.

Καίτοι ἢ τῶν ὑφασμάτων ἀγορὰ διετελέσεν ἡσυχος, ἐν τούτοις οἱ κάτοχοι δὲν βιάζονται πωλήσεις προβλέποντες βελτίωσιν τῶν τιμῶν ἕνεκα τῆς ἐν Ἀγγλίᾳ μεγάλης ὑψώσεως· αἱ λαβοῦσαι χώραν ὀλίγα πωλήσεις ἐγένοντο μὲ καλλυτέρας τιμὰς ἀπὸ 3—5 ο]ο.

Καὶ εἰς τὸν βάρδακα ἀξιόλογος βελτίωσις τῶν τιμῶν ἐγένετο συνέπειά τῆς ἐν Λιβερούλη σημαντικῆς ὑψώσεως.

Ἡ εἰς τὰ τιφτίκια ζήτησις ἐξακολουθεῖ διατηρουμένη τῶν τιμῶν, εἰς τὸ ὅπιον ὅμως ἐπῆλθε χαλάρωσις ἐπειδὴ ἐν Σμύρνῃ εἰσι λίαν διατεθειμένοι διὰ πωλήσεις δεχόμενοι χαμηλωτέρας τιμὰς. Ἡ τραγάκανθος διατελεῖ εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν.

Μίαν ναύλωσιν ἔχομεν ἐκ Ραιδεστοῦ καὶ Ἡρακλείας διὰ Μεσόγειον πρὸς φρ. 1,50 καὶ ἕτεραν ἐκ Βατουμίου μὲ πετρέλαια.

Α. Ζ.

ΦΥΡΔΗΝ ΜΙΓΔΗΝ.

Πλούσιος Ἀμερικανὸς ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ἐκληροδότησε σημαντικὸν χρηματικὸν ποσὸν πρὸς ἀνέγερσιν μεγάλου μουσείου ἀρχαιοτήτων ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. Προσεκλήθη δὲ ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις νὰ πωλήσῃ ἐκμαγεῖα πάντων τῶν ὑπαρχόντων ἐν Ἑλλάδι ἀρχαιολογημάτων.

— Οἱ ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ δημοθελεῖς Φασουλαρίδης καὶ Κλήμης ἀγγέλλουσι τὴν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ ἔκδοσιν ἑλληνικῆς ἐφημερίδος ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Νέος Κόσμος».

— Τῇ αἰρίῳ, ἐν τῇ τακτικῇ συνεδρίᾳ τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου, ὁ κ. Κ. Περδικίδης ἀνακοινώσεται «περὶ ἀρχαίων τινῶν ἐβραϊκῶν λέξεων ἐσφαλμένως ὑπὸ τοῦ Heban νομιζομένων ἑλληνικῆς καταγωγῆς».

Ὁ ἐπιθετικὸς ΧΡΥΣΟΣΘΕΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ